Poštnina plačana v gotovini.
Leto XXI., št. 184
Ljubljana, petek 9. avgusta 1940
Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Izredno vrhovno sodišče v Franciji

Včeraj je minister pravde v Petainovi vladi Alibert v Riomu blizu Clermont-Ferranda otvoril svečano prvo sejo »izrednega vrhovnega sodišča« (Cour suprême de Justice), ki je ustanovljeno z ustavnim zakonom od 31. julija. S posebnim dekretom je potem vlada določila sestavo sodišča. Za predsednika je imenovan predsednik kazenske zbornice kasacije Caous, med člani so po en general, admiral in državni svetnik ter dekan pravne fakultete v Parizu; ostali sodniki so vzeti iz vrst sodnikov rednih najvišjih sodišč. Tudi glavni državni tožilec Cassagneau izvršuje isto funkcijo pri kasacijskem sodišču.

Drugi dekret o sklicanju sodišča označuje v širokih obrisih njegove delikatne dolžnosti, ki jih je še bolj podrobno razložil pravosodni minister v svojem včerajšnjem govoru. Naloga novega sodišča, ki je zlasti za francoske pojme nekaj doslej popolnoma neznanega, je ugotoviti in soditi krivce francoskega zloma v sedanji vojni. V smislu dekreta naj pridejo pod obtožbo predvsem vsi bivši ministri, ki se jim lahko očita kak zločin ali kaka neodpustljiva zanikrnost glede interesov države, dalje njihovi podrejeni, civilnega in vojaškega reda ter vsi drugi, ki so osumljeni, da so oškodovali interese države.

Listi napovedujejo, da bo vlada predložila izrednemu vrhovnemu sodišču spisek oseb, ki jih smatra za eventualne krivce. Potem se bo najprej izvedlo zaslišavanje prič, kar bo verjetno trajalo več tednov. Po končani preiskavi bo sestavljena obtožnica, na katero bodo lahko vsi obtoženi podali svoje obrambe. Glavna razprava bo javna in bo trajala tudi več tednov, tako da bo po sedanjih računih sodba izrečena proti koncu oktobra.

Kakor je razvidno iz francoskih poročil, bodo obtoženi nekateri bivši predsedniki vlad, ministri, parlamentarci, diplomati, generali, gospodarstveniki in novinarji. Iskali bodo najprej krivce za vojaško nepripravljenost Francije, tako v materialnem kakor v moralnem pogledu. Drugi del obtožb se bo nanašal na sam vstop Francije v vojno ter na vodstvo vojnih operacij, pri čemer bodo nekateri obtoženi, da so pod vplivom Anglije pustili v nemar življenjske interese Francije.

Med glavnimi obtoženci se označujejo trije bivši predsedniki vlad, Reynaud, Daladier in Blum, ter prvi generalisimus general Gamelin. Preden je postal po norveškem neuspehu predsednik vlade, je bil Reynaud več let finančni minister. Bil je glavni pobornik »entente cordiale« in je ustvaril najožje francosko-angleško gospodarsko in finančno sodelovanje. Njegov vojaški svetovalec je bil general de Gaulle, ki je sedaj obsojen na smrt kot poveljnik francoskih vojaških sil, ki ne priznavajo Petainove vlade, temveč se borijo naprej na strani Anglije. Daladieru očitajo kot dolgoletnemu predsedniku vlade in ministru narodne obrambe zlasti nepripravljenost francoske vojske. Predsednika socialistične stranke in predsednika vlad ljudske fronte Bluma označujejo kot očeta defetizma, ki je spravil Francijo v propast. Obtožencem očitajo tudi to, da generala Weyganda, ki je veljal za najsposobnejšega francoskega vojskovodjo, iz političnih razlogov niso imenovali takoj v začetku vojne za generalisima na zapadu, marveč so ga poklicali iz Prednje Azije šele tedaj, ko se napake generala Gamelina niso mogle več popraviti.

Vsi ti glavni obtoženci so sedaj še na svobodi, le bivši notranji minister Mandel, ki je Žid in ki mu očitajo tudi konspiracije z Anglijo po sklenitvi premirja, se nahaja že v preiskovalnem zaporu, dočim je Daladier pod policijskim nadzorstvom. Pred sodišče bodo prišli tudi številni dobavitelji vojnega materiala, da bodo obtoženi zaradi slabe kakovosti in nezadostnih množin zlasti letal in tankov. Dekret o vrhovnem sodišču ne predvideva smrtne kazni.

Metaxasova zahvala predsedniku Cvetkoviću

Atene, 8. avg. AA. Na brzojavko, katero je jugoslovenski ministrski predsednik Dragiša Cvetković o priliki grškega narodnega praznika poslal predsedniku grške vlade Metaxasu, je Metaxas odgovoril s sledečo brzojavko:

»Excelenca in dragi prijatelj! Vaša brzojavka, prežeta s tako prisrčnimi čustvi in željami za grški narod in za mojo vlado, me je živo in globoko ganila. Izvolite verovati, da mi je izraz teh čustev dvakrat dragocen, ker prihaja od same vlade naroda, katerega bratsko prijateljstvo veže z našim narodom, kakor tudi od velikega osebnega prijatelja. Sprejmite mojo najtoplejšo zahvalo in zagotovila mojega globokega prijateljstva. — Joan Metaxas«.

Novi načelnik za tisk v zunanjem ministrstvu

Beograd, 8. avgusta. AA. Na predlog zunanjega ministra je bil postavljen Stefanović Milan, svetnik 4/1 v zunanjem ministrstvu, za načelnika tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu v 3/2.

Velike težkoče med Madžari in Rumuni

Rumunski zastopnik je imel v Budimpešti le poluren razgovor in se je zopet vrnil v Bukarešto — Vse kaže, da bosta morali razsojati Italija in Nemčija

Budimpešta, 8. avg. p. V poučenih krogih so mnenja, da so pogajanja med Rumunijo in Madžarsko že takoj v začetku naletela na velike težave. Vse bolj prevladuje prepričanje, da bo potrebna arbitraža Italije in Nemčije, ker je drugače malo verjetno, da bi prišlo med Budimpešto in Bukarešto do sporazuma.

Budimpešta, 8. avgusta. AA. (DNB) Rumunski rimski poslanik Bossi, ki se je že včeraj pripeljal v Budimpešto iz Bukarešte, je včeraj dopoldne obiskal predsedstvo vlade. Njegov obisk je trajal pol ure. Govoril je s predsednikom madžarske vlade Telekijem in zunanjim ministrom Csakyjem. **Danes se Bossi vrne v Bukarešto.**

Bukarešta, 8. avg. p. Vsa rumunska javnost se mrzlično zanima za pogajanja z Madžarsko. Kratki sestanek, ki ga je imel snoči rumunski poslanik v Rimu Bossi kot rumunski delegat za uvodna pogajanja v Budimpešti s Telekijem in Csakyjem, kaže, da pogajanja ne bodo gladko tekla. Bossi je službeno obvestil madžarska državnika o tem, kar Rumunija more in je pripravljena odstopiti Madžarom, da bi se dokončno uredili odnošaji med obema državama. Bossi se je danes odpeljal nazaj v Bukarešto, da sporoči vladi madžarske zahteve, ki sta mu jih predložila madžarska državnika. Zelo verjetno je, da se bo rumunski diplomat znova vrnil v Budimpešto.

Veliko pozornost je vzbudil snočnji odhod novega rumunskega poslanika v Moskvi Grigorija Gafenca, ki je po najnovejših vesteh nocoj že prispel v Rusijo. Splošno pripominjajo politični krogi v Bukarešti v zvezi s tem, da Rumunija pozorno zasleduje rusko politiko, ker se zaveda, da ima Rusija svoje interese v južnovzhodni Evropi. Politične kroge zelo zanima, kako se bodo sedaj razvijali odnošaji med Rusijo in Rumunijo. Od tega so v veliki meri odvisni tudi drugi problemi, ki so za Rumunijo trenutno najbolj pereči.

Prav toliko pozornost pa je vzbudil danes v Bukarešti tudi odhod šefa kabineta zunanjega ministra Polonia v Berlin. Čeprav o tem njegovem potovanju ni bilo objavljeno nikako službeno poročilo, se je v vladnih krogih izvedelo, da je odnesel s seboj **spomenico rumunske vlade glede pogajanj z Bolgari in Madžari. V tej spomenici je Rumunija obvestila Nemčijo, kaj ponuja svojima sosedoma za dokončno likvidacijo vseh sporov in obnovo dobrih medsebojnih odnošajev. Pri tem poudarjajo, da se v spomenici posebno podrobno obravnavajo vprašanja, ki so sporna med Rumunijo in Madžarsko in pri katerih reševanju so nastale velike težave.** Tukajšnji krogi upajo, da bodo nemški državniki pokazali popolno razumevanje za rumunski položaj ter da bodo tudi intervenirali tako, da bo dosežen sporazum, ki bo sprejemljiv za obe državi.

Italijanske informacije

Milan, 8. avgusta. AA. (Stefani). »Corriere della Sera« prinaša uvodnik o pravkaršnih pogajanjih, ki so življenjskega pomena za mir na Balkanu. List pravi med drugim, da je treba s simpatijami spremljati ta pogajanja in olajšati prizadevanje Madžarske, Rumunije in Bolgarije ter opustiti sleherno polemično intervencijo. List poudarja, da je zasluga politike osi, da se danes pojavlja možnost prijateljskih razgovorov in sporazumov med tremi plemenitimi narodi, s katerimi veže Italijo stara in naravna naklonjenost. List spominja na to, da sta francoska in britanska politika več ko sto let delali iz Balkana element nesloge upajoč, da bosta tod našli osnove za cilje svoje nadvlade.

Dalje piše list o težkočah, na katere so naletela rumunsko-madžarska pogajanja v primeri z rumunsko-bolgarskimi, in končuje z upanjem, da se vendar le sme pričakovati, da bosta obe vladi izpolnili svojo nalogo, ko se bodo pripravila tla za spravo. List posebno poudarja politični in moralni pomen ureditve razmerja na Balkanu, kar se je začelo v času evropske vojne v nasprotju z željo tistih, ki so upali, da bodo tod razširili požar v nadi, da bodo tako mogli razbiti os in odstraniti nevarnost zase.

Sporazum z Bolgarijo

V vseh glavnih točkah je že dosežen — Medsebojne odškodninske zahteve — Zadovoljstvo v Italiji

Bukarešta, 8. avg. p. Kakor se izve v dobro poučenih krogih, so **rumunsko-bolgarska pogajanja za rešitev vseh teritorialnih vprašanj napredovala tako daleč, da je v glavnem že določena nova meja v Dobrudži. Bolgarska delegacija je že odpotovala v Crajovo, kjer bo podpisan definitivni sporazum. Kakor se izve zahtevajo Rumuni odškodnino za vse komunikacijske objekte, železnice, ceste in razne druge naprave, ki so jih zgradili v zadnjih 20 letih v Dobrudži. Na drugi strani pa zahteva Bolgarija odškodnino za škodo, ki jo je imela zaradi tega, ker je bilo sporno ozemlje 20 let pod rumunsko upravo. Na ta način se bodo medsebojne odškodninske zahteve nekako izenačile, tako da to vprašanje ne bo delalo posebnih preglavic.**

Rim, 8. avg. p. V rimskih političnih krogih so z zadovoljstvom sprejeli vest o že doseženem sporazumu med Rumunijo in Bolgarijo. **Po rimskih informacijah bo Bolgarija skoro v celoti dobila staro mejo iz leta 1912, o odškodninski zahtevi v višini 16 milijard levov pa se še vodijo pogajanja.** Spričo velikih žrtev, ki jih je tudi s tem sporazumom doprinesla Rumunija, smatrajo v rimskih političnih krogih, da bo vzpostavljeno med Rumunijo in Bolgarijo trajno in iskreno prijateljstvo.

Bukarešta, 8. avg. br. (SDA) Rumunski listi naglašajo, da si je Rumunija zmerom želela prijateljstva in dobrih odnošajev z Bolgarijo ter je vladala dobra soseščina med obema državama že v vsej preteklosti, a to obema narodoma narekujejo tudi njuni sedanji in bodoči interesi. Zaradi tega je rumunska vlada pripravljena, urediti sporna vprašanja med obema državama. Rumunska vlada želi, da bi se pričela pogajanja, pri katerih pa nobena tretja sila ne bi vplivala na eno ali drugo stran. Na prav tak način bi se Rumunija rada pogodila tudi z Madžarsko.

Umik rumunske vojske iz Dobrudže

Rim, 8. avg. o. (U. P.) Po vesteh iz Sofije se tam že pripravljajo na izvedbo bolgarsko-rumunskega sporazuma glede južne Dobrudže. **Rumunske vojaške oblasti so že odredile umik rumunske vojske iz te pokrajine. Rumuni odvažajo vse svoje vojaške potrebščine.** Na bolgarski strani pa se zbira večje število uradnikov, ki se bodo takoj po podpisu in uveljavljenju sporazuma podali v južno Dobrudžo in tam prevzeli oblast.

Rumunska vlada v krizi

Vedno večji razkol z Železno gardo, ki je izključila tri ministre — Ostavka ali vsaj preosnova vlade neizbežna

Bukarešta, 8. avg. br. (SDA) **Notranjepolitični položaj postaja zmerom težji. Vodstvo Železne garde je na svoji seji v pretekli noči sklenilo izključiti tri vodilne svoje člane, ki so obenem člani vlade, ker niso bili disciplinirani. Spričo tega se smatra položaj sedanje vlade za omajan. Če vlada ne bo znala pridobiti Železne garde zopet na svojo stran, se lahko zgodi, da bo prisiljena podati ostavko. Odvisno pa bo to tudi od rezultatov uvodnih pogajanj z Madžari.**

Bukarešta, 8. avg. AA. V dobro poučenih krogih se je izvedelo, da je v **kratkem pričakovati preosnovo vlade, ki naj razširi in okrepi osnovo sedanjega kabineta.** Mislijo, da bo bivši minister Pop Valer dobil resor pravosodnega ministrstva, bivši državni podtajnik Leon Baridov, ki je bil član stranke pokojnega Goge, resor delovnega ministrstva, vseučiliški profesor Sekstil Puscariu pa resor prosvetnega ministrstva. Predsedstvo vlade in zunanje ministrstvo bi ostali nespremenjeni. Tudi generali, ki so v sedanji vladi, bi ostali na svojih mestih; možne so le manjše izpremembe.

Bukarešta, 8. avgusta. AA. (DNB) Vodstvo Železne garde je izključilo tri ministre, ki so njeni člani. Izključeni so bili prosvetni minister, minister za državne dobave in državni podtajnik Bideano. Kot razlog za izključitev navajajo, da so se imenovani ministri pregrešili proti disciplini Železne garde.

Ukrepi proti Židom

Bukarešta, 8. avg. AA. (Reuter) Zakonski osnutek o Židih, ki ga je sprejela rumunska vlada, vsebuje stroge omejitve za Žide. Rumunski Židje, ki jih je 750.000, so razdeljeni na tri kategorije. V prvo spadajo oni, ki so si pridobili rumunsko državljanstvo pred koncem leta 1918, Židje, ki so služili na fronti za časa svetovne vojne in potomci Židov, ki so pomrli v službi. V drugo kategorijo spadajo oni, ki so prišli v Rumunijo pred koncem leta 1918, v tretjo pa vsi ostali. Židje, ki spadajo v drugo in tretjo kategorijo nimajo pravice opravljati javne službe in izvrševati poklice, ki so izredno važni. Dalje Židje ne smejo biti člani upravnih svetov, ne smejo imeti monopolov, ne smejo prodajati alkohola, niti kupovati ali prodajati zemljišča, ne smejo biti učitelji in tudi ne lastniki kinopodjetij. Židje, ki spadajo v drugo kategorijo, se bodo smeli baviti s posli v tistih mejah, ki jih določi vlada. Židje iz druge in tretje kategorije bodo namesto vojaškega službovanja morali plačevati vojnico. Tisti, ki so siromašni, bodo stopili v delovno službo. Židje brez ozira na kategorijo ne smejo biti lastniki posestev in bodo dosedanja njihova posestva prešla v državne roke. Židovska veroizpoved ostane pod zakonsko zaščito. Židovski otroci se ne bodo več smeli sprejemati v uradne mladinske organizacije.

Angleži izpustili zaplenjeni rumunski parnik

Bukarešta, 8. avg. p. Večerni listi poročajo, da so Angleži izpustili nedavno zaplenjeni rumunski parnik »Buzegu«.

Položaj v Indiji

Angleška vlada hoče po vojni dati Indiji samostojnost dominiona — Odpor nacionalistov

London, 8. avgusta. s. (Reuter). V spodnji zbornici je podal danes popoldne minister za Indijo Amery poročilo o položaju v Indiji. Amery je omenja! zgodovino pogajanj podkralja lorda Linlithgowa z indijskimi strankami v zadnjih mescih ter izjavo, ki jo je podkralj o teh pogajanjih danes objavil. Izjava poudarja težave, ki so se pojavile v Indiji glede sodelovanja med vlado in posameznimi skupinami. Poudarja tudi, da je kongresna stranka žal odklonila sodelovanje v posvetovalnem odboru, ki ga je hotel lord Linlithgow za čas vojne ustanoviti. Angleška vlada se smatra obvezano, da ščiti tudi močne manjšine v Indiji, zlasti mohamedance. Minister Amery je dejal, da želi vlada, da bi si indijski narod sam izbral obliko svoje vladavine, toda sedanji čas ni primeren za reševanje ustavnih vprašanj. Po končani vojni pa naj bi indijski narod sam izbral zastopstvo, ki bi uredilo novo ustavo. Vlada bo storila vse, da indijskemu narodu pri tem pomaga. Amery je ponovno poudaril, da smatra angleška vlada kot cilj svoje politike glede Indije, da dobi ta obsežna pokrajina dominionski statut.

Lizbona, 8. avgusta. br. (Stefani). Iz Londona poročajo, da je angleška vlada na predlog indijskega podkralja pričela razpravljati o možnosti, da proglasi Indijo za britanski dominion. Vse pa kaže, da se indski nacionalisti sedaj ne bodo več zadovoljili niti s takim ustavnim položajem svoje dežele, nego bodo zahtevali, da Velika Britanija Indijo prizna za popolnoma svobodno državo, kakor je Irska.

Akcija izolacionistov v Zedinjenih državah

Med njimi sta tudi socialistični predsedniški kandidat in predsednik delavskih sindikatov

New York, 8. avgusta. AA. (DNB) Predsednik zveze delavskih sindikatov John Louis je izjavil na konferenci predstavnikov delavstva v Belveru, da noben zunanji sovražnik ne grozi Zedinjenim državam. Edina notranja nevarnost, ki bi utegnila groziti ameriški vladi, bi bila, da bi izgubila zaupanje ameriškega ljudstva, katerega glasu pa sploh noče poslušati. Louis je poudaril, da obvezna vojaška služba ni potrebna, dokler upošteva vlada želje državljanov, ki hočejo delo, dom in varnost, kajti vsi državljani bi prostovoljno branili tako vlado.

Socialistični predsedniški kandidat Norman Thomas je izjavil v govoru, ki ga je imel pred študenti columbijske univerze, da je težnja Zedinjenih držav, da bi v mednarodnih vprašanjih igrale vlogo razsodnika, verjetno dovedla do tega, da so izgubile skoro vse prijatelje v Evropi in Aziji. Po njegovem mnenju izhaja Rooseveltova zunanja politika iz napačnega računa, da Zedinjene države zaradi svoje modrosti in moči igrajo v vsem svetu božjo vlogo. Kot splošno svetovni križarski vitez smatra ameriška vlada, da ima pravico posredovati povsod. Nasprotno temu smatra Thomas, da bi morale biti Zedinjene države predvsem skrajno hvaležne zaradi svojega izredno srečnega zgodovinskega in zemljepisnega položaja in bi se morale zaradi tega izključno posvetiti svojim notranjim nalogam in se truditi, da bi postala dejanska demokracija.

Razprava o vojaški obveznosti

Washington, 8. avgusta. br. (Ass. Press). V senatu se je danes nadaljevala razprava o zakonskih načrtih glede uvedbe obče vojaške službene obveznosti, vpoklica 1.2 milijona rezervistov in nacionalnih gardistov ter glede vojaške oblasti prezidenta. Danes se je med opozicijo in vladno večino razvijala huda debata o tem, ali naj se prizna prezidentu neomejena vojaška oblast tako, da bi lahko v danem primeru odposlal kontingente ameriške vojske tudi izven Zedinjenih držav, ali pa naj se njegova vojaška oblast omeji tako, da bo razpolagal z vojsko le v okviru meja države.

Vojaška obveznost v Novi Zelandiji

Oakland, 8. avg. s. (Reuter) S proklamacijo novozelandske vlade je bila danes uvedena obvezna vojaška služba v Novi Zelandiji. Kot prva bo poklicana pod orožje, kakor je izjavil novozelandski vojni minister, divizija rezervistov, ki so stari 19 do 45 let ter niso poročeni.

Molitve za pravičen mir

Washington, 8. avgusta. s. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je objavil danes poziv vsem državljanom Zedinjenih držav, naj nedeljo 8. septembra posvetijo molitvi za pravičen in trajen mir za Zedinjene države in ves svet. Roosevelt opozarja v svoji proklamaciji, da se je vedno trudil, da bi preprečil izbruh vojne ali vsaj njeno razširjenje ter se postavljal proti krivicam v mednarodnih odnošajih.

60 novih tovarn za orožje in strelivo

Washington, 8. avg. o. (U. P.) Pomočnik vojnega ministra je izjavil novinarjem, da bo na pobudo vojnega ministrstva v Zedinjenih državah zgrajenih 60 novih tovarn za orožje in strelivo. Izdatki za te gradnje bodo znašali 700 milijonov dolarjev. V teh tvornicah bodo lahko sproti izdelovali toliko streliva, kolikor ga v vojnem času porabi vojska dveh milijonov vojakov.

Ameriški manevri

Washington, 8. avg. br. (Stefani). Na severnem robu newyorške države so se davi pričeli veliki manevri ameriške regularne vojske in nacionalne garde. Pri manevrih sodeluje okrog 70.000 ljudi. Vrhunec manevrov bo 18. avgusta, ko se bo inscenirala fiktivna bitka z napadalcem, ki naj bi eventualno vdrl v Zedinjene države iz Kanade.

Zanimivo je, da pri teh manevrih ne uporabljajo skoraj nikakega orožja. Vrhovno poveljstvo ameriške vojske je odredilo, da se bodo uporabljali navadni avtomobili namesto oklopnih avtomobilov in tankov, turistična in izvidniška letala namesto bombnikov, daljše in krajše cevi na vozičkih mesto lahkih in težkih topov.

Zasedba Grenlandije

Washington, 8. avg. o. (Reuter). Vlada Zedinjenih držav je po izčrpni proučitvi položaja sklenila izdati varnostne ukrepe na Grenlandiji, da bi tako preprečila, da bi se je polastila kaka izvenameriška sila. Na Grenlandijo je bilo že odposlanih večje število transportnih ladij s topovi za obrambo obal in borbo proti letalom. Transportne ladje stalno spremljata »Georges Campelli« in »Forthland«. Na Grenlandiji bodo zgradili celo vrsto letalskih oporišč.

Vlada Zedinjenih držav postopa s tem v skladu z izjavo, ki jo je dal prezident Roosevelt že v aprilu in s katero je Grenlandijo vključil med dežele, za katere velja Monroeova doktrina.

Prevoz otrok iz Evrope v Ameriko

Washington, 8. avgusta. AA. (Reuter). Reprezentančna zbornica je na včerajšnji seji odobrila zakonski predlog, s katerim se ameriškim ladjam dovoljuje, da smejo pluti v vode vojujočih se držav, da tam zbero otroke beguncev in jih prepeljejo v Ameriko.

Washinton, 8. avgusta. AA. (DNB). Reprezentančna zbornica je včeraj sprejela zakonski načrt o okoliščinah, v katerih ameriške ladje lahko prepeljejo otroke iz Evropi v Ameriko. Ameriške ladje lahko zaplovejo v vsa evropska vojna območja, da vkrcajo evropske otroke in jih prepeljejo v Ameriko. Otroci ne smejo biti starejši ko 16 let. Ladje za prevoz otrok ne smejo biti oborožene in tudi ne smejo pluti v konvojih. Preden vkrcajo otroke, morajo dobiti izjavo od vseh vojujočih se držav, da ne bodo ovirale plovbe. Otrokom bo dovoljeno bivanje v Ameriki samo tedaj, če bodo lahko dokazali, da ne bodo v breme ameriških javnih ustanov. Otroke smejo spremljati starši in vzgojiteljice le, če so državljani USA.

Madžarsko-ruska trgovinska pogajanja

Moskva, 8. avg. br. (Tass). Davi je prispela v Moskvo madžarska trgovinska delegacija, ki se bo tu pogajala za novo ureditev trgovinskih odnošajev med Sovjetsko Rusijo in Madžarsko.

Moskva, 8. avg. br. (Tass.) Madžarska trgovinska delegacija, ki je snoči prispela v Moskvo, je bila davi že v komisariatu za zunanjo trgovino, kjer jo je sprejel komisar Mikojan. Po tem sprejemu se je sestala z ruskimi zastopniki. Že danes so se pričela pogajanja za novo ureditev trgovinskega prometa med obema državama.

Vdor v angleško Somalijo

Italija namerava združiti vse tri Somalije

Rim, 8. avg. br. (Stefani) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je popoldne objavilo 60. službeno vojno poročilo, v katerem pravi:

Neka naša kolona, ki je pred tremi dnevi prodrla preko meje britanske Somalije, je dospela do morja in zavzela Zeilo. V Vzhodni Afriki so formacije naših bombnikov napadle letališče v Waijiru in uničile na vzletišču tri sovražna letala, prizadejale pa tudi veliko škodo v hangarjih in povzročila požare v drugih letaliških objektih. Eno sovražno lovsko letalo je bilo v spopadu sestreljeno.

Sovražna letala so napadla Diredauo in Masauo, a so povzročila le malo škode.

Na vzhodnem delu Sredozemskega morja so naši bombniki bombardirali konvoj, sestavljen iz 5 sovražnih trgovinskih ladij, ki ga je spremljalo več sovražnih vojnih ladij. Dve ladji sta bili zadeti in močno poškodovani.

Rim, 8. avg. s. (Ass. Press) Po informacijah z merodajnih mest je vodil operacije za zavzetje Zeile osebno abesinski podkralj vojvoda d'Aosta. Napad so izvedli domači abesinski oddelki.

Rim, 8. avg. s. (Ass. Press) V merodajnih italijanskih krogih izjavljajo o priliki zavzetja mesta Zeile v angleški Somaliji, da je to prvi korak k izvedbi italijanskega načrta, ki stremi za združenjem angleške, francoske in italijanske Somalije v skupno enoto. Italijanski krogi pripisujejo zavzetju Zeile velik strateški pomen.

Angleška poročila

Kairo, 6. avgusta. AA. (Reuter) Britansko vojno poročilo pravi: Napad na protektorat se je začel 4. avgusta. Sovražnik operira s tremi oddelki, od katerih je eden usmerjen proti Udveini, drugi proti Hargeini, tretji pa prodira iz Gire proti Caragani. Naše kopne in letalske sile so organizirale odpor.

Kairo, 8. avg. s. (Reuter). Nocojšnji komunike poveljstva angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja, da so se italijanski oddelki po zavzetju Hargeše in Oduane ustavili v svojem prodiranju v angleško Somalijo. Angleška izvidniška letala so ugotovila, da je opaziti le malo kretanja italijanske vojske v tem ozemlju. V centralni Somaliji in na vzhodu kolonije je položaj, kakor javlja komunike, normalen.

V puščavi ob egiptsko-libijski meji je položaj po poročilu komunikeja miren, opaženo pa je kretanje italijanske vojske, zlasti motoriziranih oddelkov.

V Sudanu so italijanska letala podvzela včeraj neuspešen napad na Atbaro. Drugače je na fronti v Sudanu vse mirno.

V Keniji in Palestini je vse mirno, kakor javlja komunike.

Kairo, 8. avg. s. (Reuter). Iz Nairobija javljajo, da sta včeraj dve italijanski letali bombardirali mesto Buna v severni Keniji. Pri napadu je bil en angleški vojak lažje ranjen.

Bombardiranje Gibraltarja

Algeciras, 8. avg. AA. (DNB) Po podatkih o zadnjih letalskih napadih na Gibraltar se je ugotovilo, da je bila tam povzročena velika škoda. Posebno opustošenje je povzročil napad 25. julija. Pri tem napadu so bile najhuje poškodovane tovarne na zahodni obali, med njimi pa zlasti velika livarna Hines in Bland. Prav tako so povzročili letalski napadi veliko opustošenje v sredi gibraltarske stene in zakrajem, ki je znan pod imenom »Punta Europa«. Prav tako so obrambni ukrepi močno vplivali na obličje mesta. Številne velike hiše so bile porušene, da so mogli na tistih mestih postaviti protiletalske topove. Dirkališča in nogometna igrišča so bila pretvorjena v pomožna letališča. Izve se prav tako, da je bilo pri zadnjem letalskem napadu uničeno veliko skladišče bencina. Pri tej priliki je bilo poškodovanih več gibraltarskih vojašnic.

Spremememba v egiptskem generalnem štabu

Kairo, 8. avg. AA. (Reuter). Adjutant kralja Faruka Ibrahim Atalah paša je imenovan za šefa generalnega štaba na mesto Azisa el Masri paše, ki je upokojen.

Borbe ob Španiji

Valencija, 8. avgusta br. (Stefani) Ribiči, ki so se vrnili davi v Valencijo, so pripovedovali, da so čuli v zadnjih dneh med Formentero in afriško obalo silno streljanje. Sicer niso opazili nikake vojne ladje niti večjih skupin letal, sodijo pa, da so se razvijale na tem področju v zadnjih dneh hude borbe.

Velika letalska bitka nad Kanalom

Vedno hujši nemški napadi na konvoje — Angleži javljajo, da so sestrelili 53 nemških letal

London, 8. avgusta. br (Reuter). Letalsko ministrstvo je nocoj objavilo komunike, v katerem pravi, da je bilo danes pri celi vrsti letalskih napadov nad Kanalom sestreljenih 53 letal od velikega števila letalskih eskadrilj, ki so skušale napadati angleške konvoje. Poleg tega so angleška letala bombardirala več nemških brzih čolnov. Eden je bil potopljen, drugi poškodovan.

V veliki bitki, ki se je razvnela davi med nemškimi in angleškimi letali nad Kanalom, ko je 50 nemških letal napadlo konvoje, je bilo sestreljenih 6 nemških bombnikov in 3 lovci. Eno izmed nemških letal, ki je pripadalo nemški letalski eskadri, je prodrlo nad jugovzhodno Anglijo in tam odvrglo nekaj bomb, ki pa so napravile le malo škode.

Admiraliteta je nocoj objavila, da so pričeli Angleži te dni prvič uporabljati strmoglavske bombnike.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 8. avg. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je opoldne objavilo naslednje službeno vojno poročilo:

Neka naša podmornica je potopila tri sovražne oborožene trgovinske ladje s skupno tonažo nad 16.000 bruto registrskih ton. Nemška letala so v noči na 8. avgust spustila mine pred več angleških luk ter bombardirala objekte oboroževalne industrije ter postojanke protiletalskega topništva in žaromete. Tako so v Leylandu bombardirala tovarno motorjev, enako tudi tovarno motorjev podjetja Vickers Armstrong pri Chestru, letalsko tovarno pri Yeovilu, industrijske naprave pri Plymouthu, nadalje postojanke protiletalskega topništva in žarometov pri Manchestru, Cardiffu, Dorchestru in Plymouthu.

Nekaj sovražnih letal je v noči na 8. avgust vdrlo nad severno in zapadno Nemčijo ter odvrglo nekaj bomb, ne da bi napravila kakšno večjo škodo. V nekem predmestju Essena, kakor tudi pri Dattelnu je bilo poškodovanih nekaj stanovanjskih hiš. Nastale požare so oddelki protiletalske obrambe, ki so takoj intervenirali, naglo pogasili. Neki skedenj je zgorel. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Žrtve letalske vojne v Angliji

London, 8. avg. s. (Reuter) Nocoj so bili objavljeni uradni podatki žrtev nemških letalskih napadov na Anglijo v juliju. Kakor javlja uradni komunike, je bilo v juliju ubitih pri letalskih napadih skupno 258 civilistov, in sicer 178 moških, 57 žensk in 23 otrok izpod 16 let starosti. Ranjenih je bilo v juliju skupno 321 civilistov, od tega 227 moških, 77 žensk in 17 otrok pod 16 leti.

Balonske zapore za konvoje

London, 8. avg. s. (Reuter). Nocojšnji angleški listi objavljajo poročila o novem obrambnem sredstvu, ki se ga poslužujejo ladijski konvoji proti napadom nemških strmoglavcev. So to posebne balonske zapore, ki jih vozijo s seboj trgovinske ladje v konvojih. Listi prinašajo slike, ki kažejo, kako ob začetku konvoja plovejo najpreje vojne ladje. Nato slede lovska letala za njimi pa šele trgovinske ladje, visoko nad njimi so vidni zaporni baloni, pritrjeni na ladje. Nad baloni pa zopet lete angleška lovska letala.

Akcija angleških letal

London, 8. avgusta. br. (Reuter). V posebnem komunikeju o angleških letalskih napadalnih akcijah v zadnjih 24 urah je angleško letalsko ministrstvo nocoj javilo, da so angleška letala v teku včerajšnjega dne bombardirala letališča in razne industrijske naprave v Cherbourgu v Franciji ter v Hamstedeu na Nizozemskem. V pretekli noči je bilo vreme sicer neugodno, vendar so angleški bombniki napadli bencinske tanke pri Hamburgu, doke v Kielu ter več letališč v severozapadni Nemčiji. Vsa angleška letala so se nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Blokada Francije

Anglija je onemogočila izvoz žita iz Amerike v Francijo

Buenos Aires, 8. avgusta. AA. (DNB). Tri grške ladje natovorjene z argentinsko pšenico, ki je bila namenjena za Francijo, so odložile odhod v Marseille Francoska vlada je po svojem poslaniku obvestila angleško poslaništvo, da je ta pšenica namenjena izključno le prehrani francoskega prebivalstva v krajih, kjer je zaradi vojnih dogodkov nastala beda. Tik pred odhodom pa je britanski generalni konzul v Buenos Airesu sporočil, da je londonsko blokadno ministrstvo odklonilo dovoljenje in da morajo potem takem ladje računati z možnostjo, da bi jih spotoma britanske vojne enote zasegle. Zaradi tega ladje niso odplule.

New York, 8. avgusta. AA (DNB). Po poročilih iz Quebeca je britansko blokadno ministrstvo prepovedalo izvoz kanadske pšenice v Francijo. Gre za dobavo pšenice, katero je prejšnja francoska vlada Pavla Reynauda naročila za letošnji avgust.

New York, 8 avgusta s (Ass. Press). Vodja odposlanstva ameriškega Rdečega križa v Franciji Allan poroča preko Berlina iz Pariza nekaj podatkov o položaju v Franciji. Sam je nedavno potoval v avtomobilu iz Marseillea v Pariz. Allan pravi, da je v nezasedeni Franciji trenutno še 5 milijonov beguncev. Dva in pol milijona od njih je Francozov, en milijon Belgijcev ostali pa odpadejo na begunce iz drugih držav. Večina beguncev razpolaga s stanovanji, le manjše število jih mora prebivati v zasilnih taboriščih in barakah. V nezasedeni Franciji je tudi še 1000 do 2500 ameriških državljanov.

Chautempsova misija

Vichy, 8. avgusta o. (United Press). Bivši predsednik vlade Camille Chautemps je bil pred nekaj dnevi odposlan v Južno Ameriko z misijo izrednega veleposlanika za vse južnoameriške države. Chautemps naj bi v Južni Ameriki državnikom predočil razloge in posledice francoske kapitulacije. Takoj po svojem imenovanju je odpotoval. Prispel je v Perpignan, kjer je čakal še na poslednje navodila iz Vichya, danes pa je bil nenadno pozvan nazaj.

Dogovor z generalom de Gaulleom

London, 8. avgusta. AA. Reuter) Snoči so objavili spomenico o dogovoru med britansko vlado in generalom de Gaullom. Obenem so objavili tudi pismi predsednika vlade Churchilla in generala de Gaulla. V pismu ponavlja Churchill, da je britanska vlada odločena zagotoviti popolno obnovo, neodvisnost in veličino Francije, ko bodo zavezniške čete zmagale.

Upravna razdelitev francoskih kolonij v Afriki

Ženeva, 8. avg. s. (SDA) Francoska vlada v Vichyu je danes objavila odlok o novi upravni razdelitvi francoskih kolonij v Afriki. Ekvatorialna Afrika postane federativna kolonija, Mavretanija ne bo več imela lastnega guvernerja, temveč postane avtonomna pokrajina pod Senegalom. Dakar in okolica prideta prav tako pod Senegal. To ozemlje pa bo upravljal posebni zastopnik guvernerja.

Preskrba Italije s premogom

Rim 8. avgusta. (Stefani) Službeno je bilo objavljeno: Ker je uvoz premoga iz Nemčije in drugih kontinentalnih držav presegel količine, ki so bile pred nekaj meseci predvidene, je korporacijsko ministrstvo sklenilo poskrbeti, da bodo to zimo javni lokali kakor tudi privatniki prejeli večje količine premoga za ogrevanje prostorov in druge domače potrebe. Potrebno pa je, da se razdelitev premoga popolnoma disciplinira; zato je ministrstvo predpisalo, da morajo vsi privatniki kakor tudi vse javne ustanove do konca tega meseca pristojnim organom prijaviti vse zaloge, ki jih še imajo, kakor tudi količine premoga, ki jih bodo potrebovali. Te prijave se botujine, na koks ter na domači premog. Iztujine, na kok ter na domači premog. Izvzet je lignit. Privatniki bodo morali prijave do omenjenega roka oddati svojim dobaviteljem ali plinarnam, italijanskim premogovnikom odnosno trgovcem s premogom. Zamudniki bodo izgubili pravico do premoga, oni pa, ki bi v prijavah navedli napačne podatke, bodo hudo kaznovani.

Položaj v Indokini vedno bolj resen

Šanghaj, 8. avg. s. (Ass. Press). **Po tukajšnjih informacijah pospešujejo Japonci priprave za napad na francosko Indokino. Ta napad naj bi se po splošnem prepričanju pričel istočasno z začetkom nemških vojaških operacij proti Angliji.**

Saigon, 8. avg. o. (Reuter) **Položaj v francoski Indokini je postal zelo resen. Vesti, da nameravajo Japonci vdreti v deželo, so izzvale največje vznemirjenje. Vojaške oblasti so takoj ukinile na daljnjo demobilizacijo. Nasprotno so bili izdani tudi že ukrepi, da se vojni obvezniki znova pokličejo k vojakom.**

New York, 8. avg. br. (U. P.) **V tonkinškem zalivu je zbranih že okrog 100 japonskih ladij, ki so se vsidrale na odprtem morju pred francosko Indokino. Med drugimi so našteli 18 japonskih pomožnih vojnih ladij, 10 vojnih ladij manjšega tipa, v ostalem pa gre večinoma za transportne ladje.**

Šanghaj, 8. avgusta. AA. (Stefani) **Čungkinška vlada je zaprla mejo med Indokino in svojimi pokrajinami Jung in Kvanši.** Mislijo, da bo Kitajska izdala obrambne ukrepe, če bodo Francozi pristali na japonske predloge, po katerih bi se Japonci posluževali letališč za operacije proti Kitajski v francoski Indokini. Potrjujejo tudi navzočnost japonskih vojnih ladij v Hanfongu.

Spremembe v vodstvu SSSR

Moskva, 8. avg. o. (U. P.) Vrhovni sovjet je na svoji snočnji poslednji seji izvolil predsednika karelsko-finske republike Kuusinena za podpredsednika vrhovnega sovjeta. Snoči je bilo zasedanje končano. Komisar za narodno obrambo Vorošilov je bil imenovan za podpredsednika sovjeta ljudskih komisarjev (vlade) ter za predsednika odbora za narodno obrambo.

Cripps pri Molotovu

Moskva, 8. avg. o. (Reuter) Angleški poslanik Cripps je imel snoči daljši razgovor s komisarjem za zunanje zadeve Molotovom. Kakor se zatrjuje, se je razgovor nanašal na obča politična vprašanja, a posebej še na probleme Daljnega vzhoda in na pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Anglijo in Rusijo.

Zgodovinske izkopanine v Sisku

Sisak, 8. avg. o. Na železniški postaji v Sisku so pričeli kopati velik vodnjak. Ko so delavci izkopali 3 m globoko jamo, so naleteli na plast trdega kamna. Ugotovili so, da je bil to prav za prav zid mesta Sisciae. Zid je okrog 1,5 m širok in oprt na neštete pilote, ki so že karbonizirani, a imaj oše vedno zelo ostre konice. Kamen je pravilno klesan. Spojina med njim je trša kakor beton.

Udeležba Slovaške na beograjskem velesejmu

Bratislava, 8. avgusta. AA. (DNB). Na pristojnem mestu so v teku žive priprave za udeležbo Slovaške na mednarodnih velesejmih na Dunaju, v Leipzigu in Beogradu. Merodajni činilci pripisujejo posebno veliko pozornost udeležbi Slovaške na beograjskem jesenskem velesejmu, kjer se bo Slovaška letos prvikrat pojavila. V Beogradu bo Slovaška med drugim razstavila kemične izdelke, izdelke livarske in tekstilne industrije, izdelke papirne industrije, umetno svilo in podobno. Obenem bo razstavila propagandno gradivo za obisk toplic Pistiany.

Iz prometne službe

Beograd, 8. avgusta. p. Napredovali so: za višjega kontrolorja pri direkciji državnih železnic v Ljubljani v 6 skupini Mihael Vrabec, za višje kontrolorje v 6. skupini Karol Lapajne v Novem mestu Jožef Božič v Mariboru, Srečko Zaplotnik pri prometno komercialnem oddelku direkcije v Ljubljani, Albert Brumen v Mariboru in Frančišek Čekal pri prometno komercialnem oddelku direkcije v Ljubljani. — Vpokojena sta pri direkciji državnih železnic v Ljubljani Avgust Lukačič, inspektor 5. skup. in Ivan Vidović, višji kontrolor 6. skupine. — Premeščen je uradniški pripravnik Oskar Bertoncelj iz kurilnice v Mariboru k železniški delavnici v Kraljevu.

Uredba o službenih odnošajih vojaških vpoklicancev

Beograd, 8. avg. AA. Na podlagi § 1. uredbe o izpremembah obstoječih predpisov in o izdajanju novih z dne 16. septembra 1939 leta je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal naslednjo uredbo o ureditvi službenih odnošajev za primer vpoklica delojemalcev na vojaško dolžnost:

§ 1. Poziv delojemalca na vojaško dolžnost v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju, izvzemši službovanje v stalnem kadru, **ne prekinja službenega odnošaja. Delodajalec je dolžan sprejeti svojega delojemalca ponovno v službo,** čim je izpuščen z vojaške vaje pod istimi pogoji, pod katerimi je delojemalec delal pred vpoklicom na vojaško dolžnost, oziroma pod pogoji, ki so bili pogodbeno določeni pred tem pozivom. Kolikor so v vmesnem času nastale izpremembe v službenih odnošajih glede plače ali delovnega časa pri ostalih istovrstnih delojemalcih pri tistem delodajalcu, veljajo novi pogoji. Pri pogodbi o službovanju z omejenim delovnim časom, se službeni odnos podaljša pod pogoji, ki so označeni v § 2 za čas, ki še ni bil potekel v trenutku, ko je delojemalec odšel na vojaško dolžnost.

Ponovni sprejem v službo

§ 2. Pri službenih pogodbah, pri katerih znaša zakonski ali pa pogodbeno določeni odpovedni rok najmanj 14 dni, sme delojemalec po odpustitvi iz vojaške dolžnosti zahtevati, da ga delodajalec vzame v prejšnjo službo. To zahtevo mora službojemalec sporočiti službodajalcu v 15 dneh po tem, ko je bil odpuščen iz vojaške dolžnosti, oziroma po poteku zdravljenja v bolnišnici odnosno po poteku odobrenega bolniškega dopusta in okrevanja. Službojemalec stopi na delo osmi dan, oziroma prvi naslednji delovni dan po osmem dnevu, ko je sporočil svojo zahtevo službodajalcu.

Če je z zakonom ali s pogodbo določena daljša odpovedna doba kakor 14 dni, je službojemalec dolžan v 8 dneh po odpustu z vojaške dolžnosti obvestiti službodajalca, da je pripravljen stopiti na delo. Na delo pa stopi v 2 dneh potem, ko ga pozove službodajalec, v vsakem primeru pa najkasneje 8 dan, oziroma prvi naslednji dan po osmem dnevu, ko je sporočil svojo zahtevo službodajalcu.

§ 3. Rok za odpoved službe delojemalcu, ki je bil sprejet v službo kot namestnik osebe, ki je bila poklicana na vojaško dolžnost, znaša pri izvajanju odredbe § 2. te uredbe šest delovnih dni brez ozira na pogodbe ali pa z zakonom določene odpovedne roke. V primeru odpovedi po predhodni točki izgubi veljavnost službena pogodba po sili zakona brez ozira na rok njenega trajanja.

§ 4. Določbe § 1. in 2. te uredbe ne veljajo: a) za tiste, ki so bili zaposleni v obratih, podjetjih in poklicih, kjer je medtem prenehalo delo; b) za tiste, ki so zaposleni v obratih, podjetjih in poklicih, kjer je delo popolnoma ustavljeno, ali pa je bilo ustavljeno v samostojnem oddelku ali pa v delavnici podjetja kot celote, kjer službojemalec je delal; c) za tiste, ki so bili zaposleni pri takih delih, za katera so bili izključno najeti, in so bila ta dela vezana na določeni časovni razmak, če je ta razmak potekel; d) za tiste, ki so bili zaposleni pri delih, za katera so bili izključno najeti, ki pa so bila končana prej, preden se je delojemalec vrnil z vojaške dolžnosti, pa delodajalec še ni začel z deli iste vrste v času, ko mu je službojemalec poslal sporočilo v smislu § 2. te uredbe.

V primeru, da službodajalec v roku 1 leta po prenehanju ali ustavitvi dela ponovno nadaljuje ze delom, imajo delojemalci, ki so bili prej zaposleni v obratih, podjetju ali pa poklicu, po odslužitvi vojaške dolžnosti **prvenstveno pravico do zaposlitve** pod enakimi pogoji, če se prijavijo do začetka dela ali pa najpozneje 14 dni po začetku dela. Službodajalec je dolžan imeti službojemalca v evidenci najdalje šest tednov, če v času prijave nima potrebe, da bi ga obdržal.

Službodajalec je dolžan sprejeti nazaj v službo službojemalce, ki se vračajo z vojaške dolžnosti, samo v tolikšnem številu, ki ne presega števila službojemalcev dotične vrste, normalno zaposlenih v tem času pri dotičnem službodajalcu. Za odpoved službe dotedanjim službojemalcem veljajo v tem primeru določbe § 3. te uredbe. Kolikor bi službodajalec po povratku službojemalca **povečal število službojemalcev** tiste vrste in bi službojemalec postavil zahtevo za ponovev sprejem na delo po določbah § §2. te uredbe, **je službodajalec dolžan v roku 3 mescev prvenstveno sprejeti v delo takega službojemalca v smislu § 1. te uredbe.**

Ako službodajalec preneha ali pa ustavi svoj obrat, svoje podjetje ali samostojni oddelek ali pa delavnico podjetja kot celoto, pa obrat na drugem kraju ali pod drugo obliko obnovi v roku treh mescev, potem gornje izjeme iz tega paragrafa ne veljajo.

V primeru, da službodajalec ne bi sprejel nazaj v službo službojemalcev, ki se vračajo, čeprav po določbah te uredbe obstoji obveznost za službojemalca, da jih sprejme nazaj, potem je **dolžan dati službojemalcem odškodnino za ves čas, dokler službeni odnos ne bo prekinjen v smislu predpisov obrtnega zakona.**

V primeru, da bi se službojemalec vrnil z vojaške dolžnosti z zmanjšano delovno sposobnostjo v tolikšni meri, da ne bi bil zmožen opravljati svoje prejšnje službe, tedaj ima prvenstveno pravico za zaposlitev pri istem službodajalcu za posle, ki ustrezajo njegovi zmanjšani delovni sposobnosti, v kolikor se dotičnemu službodajalcu prijavi zaradi zaposlitve v roku 6 mescev, računajoč začetek roka po točki 2 § 2 te uredbe.

Neveljavnost odpovedi pred vpoklicom

§ 5 Če je prišel odhod na vojaško dolžnost po odpovedi službenega odnošaja od strani službojemalca, ali pred potekom odpovednega roka, **ta odpoved ne velja.** Izjema od prednjega velja pri odpovedi, ki jo je dal službodajalec v primeru, ko je najmanj za mesec dni prenehalo ali pa bilo ustavljeno delo v obrti, podjetju ali samostojnem oddelku, ali delavnici podjetja kot v celoti, ali po poklicu, kjer so bili dotični službojemalci zaposleni, kolikor se je ustavitev dela začela najkasneje v enem mescu od dne kakor je bila odpoved izročena.

Enomesečna neodpovedljivost službe po povratku

Službojemalcu, ki se je po odpustitvi iz vojaške dolžnosti vrnil v službo, se **služba ne more odpovedati v času enega mesca.** To ne velja za primere prenehanja ali ustavitve dela v obratih, podjetjih, samostojnih oddelkih ali v delavnici podjetja kot celoti ali v poklicu, kjer je bil tisti službojemalec zaposlen, ako je prišla ustavitev dela v tem enomesečnem roku ali pa je bila v tem času ali prej izročena odpoved vsem službojemalcem zaradi ustavitve dela. Določbe tega paragrafa ne veljajo za prekinjenje delovne pogodbe po § 239 obrtnega zakona (predčasen odpust), razen točke 9. odst. 1 tega paragrafa (bolezen ali nezgoda, zaradi katere je delojemalec več kakor 4 tedne zadržan opravljati službo).

Posredovanje oblasti

§ 6. Službojemalec odnosno službodajalec lahko zahtevata tudi posredovanje pristojne oblasti splošnega upravnega značaja prve stopnje z namenom, da se odstranijo nesporazumi in odstranijo spori, ki bi nastali pri izvajanju predpisov te uredbe. Oblast prve stopnje je dolžna takoj vzeti v razpravo predloženo zahtevo in pri zainteresiranih strankah delovati za to, da bi se nesporazum na miren način poravnal.

Posredovanje se mora **končati v 8. dneh** ter je treba v zapisniku ugotoviti in podati zahteve in rezultate posredovanja. Ako posredovalni postopek ne bi uspel, je dolžna pristojna oblast nezadovolino stranko zaradi materialnih zahtev poslati na sodišče. Za primer neupravičenih izostankov uporabi pristojna oblast ukrepe, ki jih predvideva zakon v splošno upravnem postopku. Ta postopek posredovanja je prost vsake takse. V krajih, kjer obstoji inspekcija dela, opravljajo ta posel organi inspekcije dela za podjetja, za katere je pristojna.

Spori, ki se nanašajo na materialne terjatve in zahteve službojemalcev za dosego pravic na temelju te uredbe, spadajo v mejah pristojnosti po obrtnem zakonu v pristojnost razsodišč (obrtnega sodišča) po § 343 obrtnega zakona, v kolikor sporna vrednost ne presega 12.000 din, preko te svote pa spadajo v pristojnost rednih sodišč.

Obseg veljavnosti uredbe

§ 7. Določbe te uredbe veljajo za službene odnošaje službojemalcev, ki so zaposleni pri privatnih (fizičnih in pravnih osebah) upoštevajoč tukaj tudi zaposlitev v obratih in podjetjih, ki spadajo pod obrtni zakon, kakor tudi zaposlitev v podjetjih, zavodih, ustanovah in poklicih, ki so navedeni v točki 1 § 433. obrtnega zakona.

Določbe te uredbe veljajo tudi za službojemalce, ki so zaposleni v Narodni banki, Privilegirani agrarni banki, v mestnih hranilnicah in njihovi zvezi, v banovinskih hranilnicah, v privilegiranih zadrugah v njihovih poslovnih in reviziiskih zvezah in v Glavni zadružni zvezi v zadrugah in pomožnih blagajnah iz § 119 zakona o gospodarskih zadrugah, v ustanovah socialnega zavarovanja in v upravah javnega posredovanja dela, pri izdajanju in prodajanju periodičnega tiska, v pisarnah pooblaščenih inženirjev, gospodarskih svetovalcev in trgovskih posrednikov (senzalov in mešetarjev) v podjetjih za prodajanje srečk razredne loterije in prodajanje tobaka ter soli, v pomorskih in gozdnih podjetjih, v lovskih in ribolovskih podjetjih s pravico na mesečne ali pa večmesečne plače.

Določbe te uredbe veljajo tudi za službojemalce ne obstoje posebni zakonski predpisi za isto vprašanje, kakor tudi za uslužbence dnevničarje, delavce in ostale pomožne moči na občinah, v kolikor statuti občine ne določajo za iste ljudi ugodnejših odredb.

Če se pokaže potreba, da se veljavnost določb te uredbe razširi tudi na podjetja, ustanove in poklice, ki niso imenovani v prednjih točkah, bo to odločil z uredbo minister za trgovino in industrijo skupaj z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 8. Določbe te uredbe se bodo izvajale tudi za tiste službojemalce, ki so se vrnili z vojaške dolžnosti po 1. septembru 1939, v kolikor so zahtevali v roku 15 dni po uveljavljenju te uredbe, da se vrnejo v prejšnjo službo.

§ 9. Glede pravic službojemalcev in plač za čas, dokler so na vojaških vajah, bodo veljale tudi po uveljavljenju te uredbe določbe § 221 obrtnega zakona vse dotlej, dokler o tem vprašanju ne bo izdana posebna uredba.

Obletnica smrti Stjepana Radića

Beograd, 8. avgusta. p. V cerkvi Kristusa Kralja je bila danes svečana zadušnica za pokojnim Stjepanom Radićem. Prisostvovalo ji je mnogo uglednih politikov in javnih delavcev. Med njimi sta bila tudi trgovinski minister dr. Andres in pomočnik zunanjega ministra Jukić. Službo božjo je opravil kanonik Vlašić ob asistenci dveh duhovnikov.

Avtomobilska nesreča Ljubljančana na Hrvatskem

Zagreb, 8. avg. o. Med Plitviškim Leskovcem in jezerom Labudovcem se je pripetila huda nesreča, ki le po golem naključju ni imela strašnejših posledic. Na cesti nad prepadom in jezerom sta trčila neki osebni in neki tovorni avto. Silen sunek je osebni avto pahnil v prepad. Vozilo bi bilo s potniki vred padlo v jezero, da se ni zaustavilo ob brzojavnem drogu. Lastnik avtomobila podjetnik Broznić iz Josipdola je bil nevarno poškodovan. Njegov sopotnik, ravnatelj Podunavsko-jadranske banke iz Ljubljane Ljubomir Djinovski si je zlomil obe nogi. Ostali potniki so bili le malo poškodovani. Vse so prepeljali v banovinsko bolnišnico v Korenici. Tovorni avto, ki je last trgovca Oreškovića iz Rakovice, je bil manj poškodovan, osebni avto je pa skoro ves razbit.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno vedro in toplo vreme v vsej državi. Nekoliko bolj oblačno utegne biti v zahodnih krajih. Krajevne nevihte v planinskih krajih.

Naši kraji in ljudje

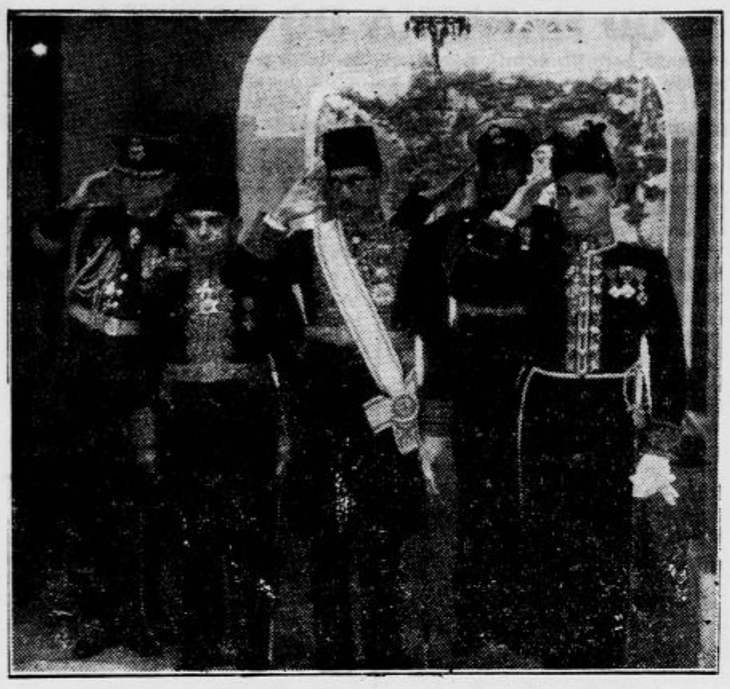

Novo imenovani poslanik Egipta na našem dvoru gosp. Abdel Vehab Bej je v torek v svečani avdienci v dvorcu na Brdu izročil svoja poverilna pisma Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu

Velik požar na Dolenjskem

pri dveh posestnikih blizu Škocijana je ogenj napravil za četrt milijona dinarjev škode

Škocijan, 8. avgusta

Davi ob 2. je nastal požar na domačiji posestnika Jožeta Ruparja v Goriški vasi št. 12 in se je kmalu preselil tudi na domačijo posestnice Jožefe Cvetove. Vnelo se je pod kozolcem in se ogenj takoj razmahnil na senjak in drvarnico. Kozolec je bil s slamo krit dvojnik, na katerem je bilo kakih 45.000 kg sena in 12 000 kg črne nemške detelje. Posestnik Rupar še ni bil omlatil žita razen kakih 80 mernikov ječmena. Vse ostalo je zgorelo pod kozolcem in sicer 12 voz pšenice, ki bi gotovo dala 100 mernikov zrnja, dalje 7 voz ovsa (90 mernikov) in 5 voz soržice (50 mernikov). Zgoreli so tudi 4 vozovi, 2 pluga in še nekaj poljskega orodja. Iz gorečih svinjakov so komaj rešili 8 prašičev, zgorelo pa je 20 kokoši in 50 piščancev. Nadalje je pogorelo 25 m dolgo gospodarsko poslopje z zidanim hlevom in 2 kletema, šupa in listnica s precejšnjo količino lanske krme. Posestnici Cvetovi pa je pogorel zidan hlev, pod in kozolec. 1500 kg sena, 1000 kg slame in na podu voz pšenice.

Pri Ruparju je ogenj napravil za 200.000 din škode, medtem ko je bil pogorelec zavarovan samo za 50.000 din. A Jožefi Cvetovi je pogorelo za 25.000 din premoženja, ki sploh ni krito z zavarovalnino. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Škocjana, Grmovlja in Dobrove, ki so tudi še čez dan uničevali ogenj in pazili, da se ne bi spet razmahnil. Vsa sreča, da je bilo mirno vreme, kajti ob vetru bi bila pač lahko pogorela vsa vas. Posestnik Rupar je pogorel tudi že pred osmimi leti ko mu je zgorelo vse razen hlevov, medtem ko mu je zdaj ostala sama hiša.

Vlak je povozil voz s konjema

Po srečnem naključju je voznik ostal živ

Dobova, 8. avgusta.

V noči na 7. t. m. je neznano kako zavozil med železniške zapornice pri prvi čuvajnici od postaje Dobove 65 letni Franc Keržan iz Cundrovca pri Brežicah. Vlak, ki se je v usodnem trenutku pripeljal, je zdrobil voz in ubil oba konja. Enega izmed konj je vlak zavlekel pol kilometra daleč. Sreča v nesreči je bila, da je Keržan ostal živ.

Dognano še ni, na kakšen način se je nesreča zgodila, ali je mož spal in zvonjenje preslišal, ali pa je kretničar na postaji prepozno zaprl zapornice. Keržan sam od prestanega strahu ne ve povedati, kako je prišlo do nesreče. Keržan se peča od mladosti s trgovino z apnom. Vozi ga na Hrvatsko do Stubice. Za vsako tako vožnjo porabi po dve noči in en dan. Umevno je, da je za 65 letnega moža to naporen posel. Pred nekaj leti se mu je enako dogodilo na Hrvatskem. Prav tako v pozni noči je zavozil na tir brez zapornic tik pred vlakom. Takrat mu je ubilo samo enega konja, njega pa je z vozom in enim konjem vlak vrgel ob železniško progo.

Ustreljeni oče se bori s smrtjo

Podrobnosti o družinski žaloigri v Predosljah

Kranj, 8. avgusta

V včerajšnje poročilo o predoseljški žaloigri se je vrinila v imenu pomota, ki jo popravljamo. Družina se piše *Dolhar*, ne Drolc. O žaloigri so pa bile danes ugotovljene še naslednje podrobnosti.

V torek zvečer sta se menda oče in sin prepirala zaradi izročitve posestva. Ker 30-letni sin Tone ni hotel biti doma zgolj za hlapca, je sklenil, da spravi očeta s poti. Usodnega večera je pripravil vse potrebno, da bi fingiral roparski napad. Predvsem je v pritličju odprl okno, da bi drugi mislili, da je roparski napadalec prišel tod v hišo. Po polnoči je odšel v očetovo in materino spalnico ter je preko speče matere ustrelil očeta v uho. V naglici je pobral očetu iz listnice denar, da bi tako še bolj potrdil domnevo o roparskem napadalcu. Ko se je mati ob strelu prebudila, v temi ni mogla razločiti, kaj se godi v sobi. Pri medlem siju je opazila, kako je črna postava izginila skozi vrata. Brž nato je v gornjem nadstropju odjeknil drugi strel, ki ga je Tone oddal v divan z namenom, da bi kasneje priča o izvršenem napadu.

Takoj po strelu je pričel Tone klicati na pomoč in na njegove klice sta pritekli mati in hči, katerima je povedal, da je neznan ropar streljal nanj. Takoj nato je pohitel na žago in spustil na turbino vodo, da je v hiši zasvetila elektrika. Spotoma je skril pri drvarnici samokres. Nato se je sam odpravil na orožniško postajo prijavit, da je bil v hiši izvršen razbojniški napad. Da bi odvrnil vsak sum od sebe, se je odpeljal še v Kranj po zdravnika dr. Petriča, ki je potem z avtom prepeljal starega Dolharja v ljubljansko bolnišnico.

Preiskava, ki so jo pričeli voditi orožniki takoj potem, ko je bil stari Dolhar odpeljan, pa je pokazala v povsem drugo smer, kakor si je predstavljal sin Tone. Na oknu, ki je bilo odprto, ni bilo opaziti nikakih sledov, ki bi morali biti očitni, saj je okno pokrivala plast nedotaknjenega prahu. Drugod pa napadalec ni mogel v hišo, ker so bila vsa vrata in ostala okna zaprta. Na podlagi te ugotovitve je padel sum na domačega sina, ki je pod težo dokazov res priznal, da je on streljal na očeta.

Kakor so ugotovili v bolnišnici, je krogla šla starčku pri levem ušesu v glavo in se je v glavi obrnila tako da je predrla ustno duplino pri malem jezičku.

Pretkana manipulacija dveh kupcev

Prodajalec je prišel na lepem ob čeden znesek

Novo mesto, 8. avgusta

Pred dnevi je pribrzela v naše mesto elegantna limuzina z nekim Američanom. Mož se je pripeljal k uglednemu trgovcu, ker je bil izvedel iz časopisnega oglasa, da ima trgovec naprodaj lepo domačijo na prijaznem kraju. Vršil se je ogled obsežnega posestva, nato pa so sledila pogajanja, ki so dovedla do sklenitve kupčije. Šlo je za čedno vsoto več stotisočakov. Ob tej priliki je dobil prodajalec okrog 50.000 din are na roko. Ostali kupni znesek pa bi se moral prodajalcu izplačati, ko se napravi kupno pismo. Simpatični Američan se je po sklenjeni kupčiji prijazno poslovil od našega trgovca z good bye! in se odpeljal.

Dan po dogodku pa je dobil trgovec v goste nove kupce za svoje posestvo. Bili so to neki begunci iz Nemčije, ki so imeli mnogo denarja. Tudi ti kupci so se pripeljali v lepi limuzini. Gosti so trgovcu ponudili za posestvo bajno vsoto, ki je presegala milijon. Trgovec, ki bi bil s to kupčijo za nekaj stotisočakov na boljšem, je prodal posestvo tem beguncem ne glede na sklenitev kupčije z Američanom in ne glede na tisočake, ki jih je prejel na račun kupnine. Pri drugi kupčiji so kupci dali trgovcu na račun kupnine precej manjši znesek, kakor je bil Američanov, nato pa se odpeljali.

Dan po odhodu petičnih kupcev iz Nemčije pa se je na vratih trgovčevega stanovanja znova pojavil z nasmeškom na ustih ljubeznivi Američan. Že pri prvih besedah je kupec od trgovca izvedel, da s kupčijo ne bo nič, ker si je premislil. Spričo tega da mu tudi vrača znesek, ki ga je prejel na račun kupnine. Američan je pokazal malo nevoljen obraz, češ da mu ni ljubo, ker se je kupčija razdrla, in je od trgovca zahteval, naj mu vrne dvojni vplačani znesek in mirna Bosna Trgovec, ki je spoznal, da se mu bo težavno izvleči iz zagate, je Američanu res odbrenkal dvojno aro, kar je bilo prav za prav malenkost, saj je posestvo prodal beguncem po izredno visoki ceni.

Američan je spravil denar v žep in zapustil prijazni trgovčev dom. Po tem dogodku so se vrstili spet enolični dnevi. Ko pa je dospel rok za sklenitev pogodbe s kupci iz Nemčije, kupcev ni hotelo biti na spregled in se še do danes niso javili. Trgovec, ki je na lepem ob čeden znesek, se prizadeva dognati okoliščine te čudne zadeve.

Ljudje nasedajo pustolovcem

Razprava proti sleparju Matejiću v Zagrebu

Zagreb, 8. avgusta

Vsakovrstnih poklicev se poslužujejo pustolovci. Na žalost tudi novinarski stan med njimi ne dela izjeme. Nasprotno, še prav všeč je temu ali onemu samodopadljivemu pustolovcu, da se izdaja za novinarja. V kolikor takega bednika ne zadene kazenski paragraf, bi ga kazalo zgolj za kazen posaditi k telefonu, kadar je sredi dneva ali noči najbolj napeto delo. Potem bi take falote brž minilo veselje do novinarske časti in slave...

Enega takšnih tičev, ki se je šopiril s perjem različnih poklicev in se je seveda izdajal tudi za novinarja, bodo te dni opilili v Zagrebu. Piše se Miljenko Matejić. Že nekaj let je dober znanec zagrebške policijske in sodne kronike. Izvršil je že vrsto sleparij. Ponarejal je legitimacije in se izdajal za sotrudnika lista »Slobodna Štampa«. Na legitimacijo je podpisal kot glavnega urednika nekega Stjepana Horvata. Policija je po aretaciji Matejića zaslišala 26 Štefanov Horvatov, kolikor jih živi v Zagrebu in nihče njil ni imel doslej opravka z Matejićem, nihče izmed pravih živih Štefanov Horvatov ni podpisal ponarejene legitimacije. Seveda Matejić nikoli ni bil sotrudnik »Slobodne Štampe« in novinarski organizaciji v Zagrebu in Beogradu sta javili sodišču, da Matejić nikdar ni bil član novinarskega združenja.

V ostalem pa se je Matejić izdajal tudi za odposlanca sladkorne tovarne v Novem Vrbasu ali pa za davčnega uradnika, kakor mu je pač kazalo. Obiskoval je službe in je seveda imel opravka z dekleti, ki so mu rada nasedla. Nekoč se je predstavil tudi za policijskega agenta in je pod pretvezo, da mora izvršiti hišno preiskavo, zapeljal neko Margito, ki je zaman klicala na pomoč. Razen sleparij, nasilstev in potvorb je obtožen, da je v Pavlišu ukradel pet menic na vsoto 70.200 din. Z neko svojo prijateljico se je potikal po deželi sleparil in se po zgledu Mice Kovačeve poslavljal od gostiteljev. Naposled je nastopil tudi kot specialist za žensko plodovitost in je v obtožnici navedeno, da je neki mladi ženi nabavil za 100 din zdravilo, s katerim je nato zaman čakala poroda. Vsega skupaj je Miljenko Matejić obtožen 16 deliktov. Seveda je izvršil še več drugih nečednosti, toda prizadeti rajši molčijo, kakor da bi imeli s tem kavalirjem še pred sodiščem opravka. Matejić je elegantno oblečen prišel pred zagrebške sodnike. Kljub številnim pričam je začel od pričetka razprave vse tajiti in je omalovažujoče govoril o žrtvah, kakor da so one krive, če je spet moral sesti na obtožno klop. Ker bo treba zaslišati še nekatere važne priče, bo razprava najbrž prekinjena.

Časi so taki, da po svetu mrgoli pustolovcev. Zato lahko damo ljudem, pri katerih se zglašajo kakšni dvomljivi tipi, samo tale nasvet: letos so vsi stanovi dobili nove legitimacije, ki jih je težko ponarediti. Preden komu kaj zaupate, ga pobarajte za tisti papir. Kdor ima čisto vest, bo legitimacijo brž pokazal. Predvsem bo to voljno storil vsak poklicni novinar, ki sam najbolje vé, po kakšnih potih se danes kretajo potepini iz belega sveta.

Skrb za živalstvo in rastlinstvo v Ljubljani

Kaj nam o tem pišejo z magistrata

Ljubljana, 7. avgusta

Ptički v Tivoliju — se glasi dopis z magistrata, ki smo ga danes prejeli — so vsem pri srcu in o njih ter o vevericah imamo že prav čedno literaturo. Bibliografija Tičistana je gotovo zabeležila tudi pred kratkim objavljeno pritožbo, da je v Tivoliju vedno manj ptic pevk, češ, da jih ljudje brezsrčno love in potem mučijo v kletkah. Strah in ljubezen imata pa večkrat velike oči, saj drugi prijatelji ptic in veveric pripovedujejo, da je v Tivoliju že vse živo krotkih živalic. Tja do Večne poti so nasadi in gozdovi proglašeni za narodni park.

Društvo za varstvo ptic pevk požrtvovalno pomaga mestni vrtnariji pri varstvu ptic pevk in je lani kupilo spet 30 valilnic za ptice pevke, da so imele dosti prostora za nov rod. Po tivolskih nasadih in drugih mestnih ter zasebnih nasadih in vrtovih je društvo za varstvo ptic pevk porazdelilo tudi polno krmilnic, da so ptički varni tudi v najhujši zimi. Mestna občina društvo podpira in prebivalstvo skrbi, da je v krmilnicah vedno dosti krme. Mestni olepševalni odsek enako skrbi za lepoto naših nasadov in gozdov ter varuje vse živalstvo in rastlinstvo s prav znatnimi stroški za razne naprave. Mestna občina ljubljanska pa podpira tudi vse podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki koristne ptice kot svoje najmarljivejše pomočnice pri zatiranju vrtnih in sadnih škodljivcev pomagajo varovati z največjo vnemo, da danes v Ljubljani skoraj ni več vrta brez krmilnice in brez valilnic. Vse naše živalstvo in rastlinstvo pa noč in dan varujejo policijski stražniki, zaprisežen mestni gozdni in poljski čuvaji ter mestni pazniki javnih nasadov, razen teh uradnih organov pa tudi vse dobrosrčno ljubljansko prebivalstvo.

Minuli teden je mestna vrtnarija dala ustreliti spet 4 skobce-ptičarje in letos je končalo že 9 teh nevarnih roparjev. Prirodoslovje nas pa uči, da imajo roparice svoja lovišča rajonirana in kakor strel izprazne n. pr. tivolsko lovišče, mati priroda takoj že sama poskrbi za nadomestilo in pošlje v lovišče drugega roparja. Tudi podivjanih mačk ni več v našem tivolskem narodnem parku, ker med mačkami ni tako zvite in prekanjene sovražnice ptičkov, da bi je ne odpihala uradna puška. In kakor priroda sama skrbi za red ter varuje tudi roparice, tako ščiti tudi druge sovražnike ptic. Spet nam bodo prirodoslovci povedali, da so ljubke, razposajene veverice krvoločne sovražnice majhnih ptičkov. V Tičistanu in okrog njega sta pa dva tabora: ta za veverice — oni za ptičke. Oba tabora varujeta svoje ljubljence in v teh nevarnih časih si mestno poglavarstvo ne upa dati povoda za nove boje. Zato pa mestno poglavarstvo sporoča vsem prijateljem ptic in veveric, da prepušča varstvo njih ljubljencev modri prirodi in prej naštetim organizacijam ter uradnim organom, predvsem pa srčni kulturi občanov. Besedo imajo varuhi srčne kulture!

Fani Dolenčeva †

Trst, 8. avgusta

Na Proseku poleg Trsta smo pokopali go. Fani *Dolenčevo*, ženo redkih lastnosti in zmožnosti. Bila je hči pok. Ivana Nabergoja, bivšega tržaškega državnega poslanca in je po svojem očetu podedovala velik del vztrajnosti, inteligence in marljivosti. Poročila se je s posestnikom in gostilničarjem Lojzetom Dolencem na Deviščini; rodila mu je 4 hčere in 3 sinove, ki so danes vsi dobro poskrbljeni.

Neumorna, skrbna, vešča v vsem gospodinjstvu je znala dvigniti ugled svoje gostilne z odlično oskrbo. Osobito so ob nedeljskih izletih prihajali Tržačani k dragi ge. Fani, odkoder so se v mesto vračali vedno dobro razpoloženi. Vsa skrušena od napornega dela, in skrbi, pa tudi pod težo let, je legla in se je s težko boleznijo borila več mescev.

Pogreb je pričal, kako je bila gospa Fani priljubljena. Razen svojcev so jo do groba spremili domačini, Kontoveljci in Križani a tudi Tržačani so se prišli poslovit od gostoljubne pokojnice. Tako je odšla blaga žena, soproga, mati, babica in prababica v onkraj, odkoder ni vrnitve, marveč le miren večni sen. V vzgled naj bo ta v življenju borbena žena vsem svojim potomcem. Kakor nebo Jadranskega morja, obžarjenega ob zatonu sonca, tako svetal spomin ostane za teboj, nepozabna naša Fani! Prijateljica.

Prijatelj lista, žandarmerijski podnarednik gosp. Alojz Malner iz Dubrovnika, nam je poslal pričujočo sliko, ki priča, da se tudi med našim orožništvom najdejo, ki s čutom in uspehom goje umetnost: slika nam kaže žandarmerijskega podnarednika g. Alojza Felicijana, ko portretira blagopokojnega Viteškega kralja

Kulturni pregled

Reportaža o kmečkem gibanju na Hrvatskem

Od l. 1935 naprej je zelo narasla literatura o kmečkem gibanju na Hrvatskem. Celotna dela dr. Antuna Radića, ki je proglašen za ideologa kmečke demokracije, so izšla v devetnajstih knjigah. O Antunu Radiću so izšle tudi številne monografije. Na znanstveni podlagi je pisal o gibanju dr. Dinko Tomašić, profesor sociologije na zagrebški pravni fakulteti. Večji del teh spisov je seveda za povprečnega čitatelja preobširen in premalo razumljiv. Sedaj je poizkusil dati pregledno sliko razvoja hrvatskega kmečkega gibanja zagrebški novinar **Mahmud Konjhodžić**. Napisal je vrsto reportaž, ki so nedavno izšle v cirilici z naslovom **»Seljački pokret u Hrvatskoj«** in so namenjene predvsem srbski javnosti (cena knjige 25 din, naroča se pri avtorju, Zagreb I, pošt. pretinac 175).

Knjigo je jako simpatično pozdravil sam dr. Maček v posebni izjavi, v kateri poudarja, da so želje hrvatskih kmetov gotovo istovetne z željami srbskih kmetov. Novinarske reportaže imajo svoje dobre in slabe strani, prednost Konjhodžićeve knjige je v tem, da daje celoten, čeprav ne enoten pregled kmečkega gibanja, kakor ga predstavlja HSS.

V zgodovinskem delu se je avtor omejil le na najnujnejše. Kratko je prikazal tudi politično organizacijo, zato je pa pol knjige posvetil najizrazitejši organizacijski stvaritvi HSS — Gospodarski slogi. Tudi na Hrvatskem čaka še mnogo gospodarskega dela: dve tretjini so pasivni kraji, cel milijon kmetov je brez zemlje. Kako je sploh prišlo do kmečkega kulta na Hrvatskem? Njegova ustanovitelja sta sinova iz kmečke hiše, ki se v šolah nista »pogospodila«, marveč sta sklenila vse svoje življenje posvetiti prebujanju in organizaciji kmečkega ljudstva. Starejši brat Antun je kot etnograf teoretično proučeval kmečko življenje in si ustanovil neko posebno ideologijo o njem, mlajši Stjepan pa je bil organizator in politik. Ko je Stjepan pričel svoje politično delo, je imela Hrvatska na dva in četrt milijona prebivalcev le 45.000 volilcev. Brata Radića sta dogledala, da pride nekega dne splošna volilna pravica in takrat bodo prav kmetje največji volilni rezervoar. Politično brezpravno rajo sta jela pridobivati s svojo socialno idejo. Brata Radića sta podedovala svoj politični talent od matere Jane, ki je kot preprosta kmetica intervenirala pri oblasteh za svoj kraj in ki se je celo drznila stopiti pred samega »presvetlega bana«. Nacionalno pa sta brata Radića gradila svoj politični sistem na spoznanju narodnega edinstva, na veri v jugoslovenstvo, v slovanstvo.

Po vojni je postalo hrvatsko socialno-kmečko gibanje v prvi vrsti hrvatsko nacionalno gibanje in je predvsem odtod črpalo svoje sile. Sedaj, ko so Hrvati dosegli avtonomijo, imajo možnosti, da uresničijo svoj program kmečke države, politične, gospodarske in kulturne osvoboditve kmetov, ki so istovetni z vsem narodom in ki naj so sploh primarni nosilec kulture.

Oba brata sta bila pod močnim ruskim vplivom; potovala sta večkrat v Rusijo in govorila ruski. Stipe je bil celo izključen iz gimnazije kot — ruski vojaški špijon! Rojena sta bila istega dne, toda v presledku treh let, 11. junija, ki se danes slavi kot »božič« hrvatskega kmečkega gibanja. Agitatorska leta Stjepana Radića niso bila zaman. »Stipica« je neumorno hodil od vasi do vasi in je s svojo izredno darovitostjo in s silo novih idej o kmetu kot subjektu političnega dogajanja dosegel lep uspeh. Kmalu so se pojavili prvi njegovi poslanci v hrvatskem Saboru. Značilno je, s kakšnim kriterijem je Radić izbiral prve kmečke politične sodelavce: 1) da so pošteni in se ne boje orožnika, 2) da se ne odkrijejo pred občinskim tajnikom (zastopnikom režima!), 3) da se ne boje duhovnikov, toda verujejo v Boga in 4) da jedo s svojo ženo za isto mizo...

V prvem političnem programu današnje HSS iz l. 1904 je poudarjeno, da so Hrvati, Srbi in Slovenci en narod, ki mora složno delati za skupno bodočnost. Že v prvem programu je bila stranka zato, da se ustvari posebno kmečko pravo, oziroma da se ves pravni red prilagodi kmečki večini. Nadalje predlaga organizacijo občin na gospodarski podlagi, ukinitev trošarine za kmeta najbolj potrebnih stvari, pospešenje procesov, obnovo hišnih zadrug, socializacijo zavarovanja. Pozneje se je program izpopolnjeval. Izjavil se je za nekako načrtno gospodarstvo v smislu skupnih prodaj in nakupov, določitve cen, rajonizacije poljedelstva; gozdovi, rudniki in izvori energije naj so last vsega naroda, banke in hranilnice naj pridejo pod kontrolo. Program zahteva ukinitev zemljiškega davka, brezplačno šolo in zdravniško pomoč; sploh je treba vso organizacijo družbe prilagoditi kmečkim potrebam. Dr. Maček je ponovno tolmačil program hrvatskega kmečkega gibanja. Obsodil je gospodarski liberalizem, ki da je uničil kmeta; celo fevdalizem se mu zdi boljši. Liberalizem je privedel kmeta v proletarizacijo. V kmečki državi se morajo vsi stanovi ravnati po kmečkih potrebah.

Največji praktični uspeh pred prihodom HSS na oblast je imela l. 1935. ustanovljena Gospodarska sloga, ki ima danes skoraj že četrt milijona zadrugarjev. To naj bo po odločilnem tolmačenju hkrati agrarni sindikat, poljedelska zbornica, zveza zadrug, centrala za splošno socialno zavarovanje in sploh za vsako koristno delovanje na kolektivni podlagi. V knjigi so prvič zbrani podatki o dejavnosti omenjene organizacije. Njeno delo lahko samo naštejemo; sejmsko gibanje za povišanje cen živine, znižanje mitnin na kmečke pridelke, povišanje mezd poljedelskih delavcev, gibanje kmetov-producentov za zavarovanje primernih cen, žitarsko gibanje za stabilizacijo cen žita, povišanje cen mleku preko zadrug, povišanje cen vinu pri producentu, pobijanje živinskih bolezni in zavarovanje v primeru pogina, zdravstvena pomoč ljudem, elektrifikacija vasi, skupna dobava hrane, zadružna skladišča za seme, centrala upravnih občin za nasvet in pomoč, lovski zakupi za kmečke občine, pospešitev sadjarstva in domače obrti, ureditev kmečkega knjigovodstva, zveza zadrug vseh vrst, notranja kolonizacija, pomoč v primeru elementarnih nesreč, prehrana ljudstva pasivnih krajev, organizirana prodaja morskih rib. Koledar Gospodarske sloge se tiska v stotisoč izvodih in je najbolj čitana knjiga na Hrvatskem. Z znanstvenim raziskovanjem podpira Gospodarsko slogo Zavod za proučevanje kmečkega in narodnega gospodarstva, ki je s svojimi anketami izvršil že mnogo koristnega in uspel prodreti v vse skrivnosti kmečkega življenja.

Prosvetna organizacija HSS, Seljačka sloga, ima okrog sto tisoč članov ter je organizacija kot dobrodelno društvo. Tri so njene poglavitne naloge: 1) širiti pismenost, 2) obnoviti narodne noše in običaje (revije kmečke kulture), 3) zmanjšati pravdaštvo (kmečka sodišča dobrih in poštenih ljudi). Izvršena je prava mobilizacija pismenosti, pri kateri so sodelovali desettisoči ljudi, vendar se bodo zanesljivi podatki dobili komaj ob prihodnjem ljudskem štetju. Po naukih Antuna Radića je treba obnoviti samoniklo hrvatsko kmečko k u l t u r o, medtem ko je c i v i l i z a c i j a posledica tujih vplivov. Na revijah kmečke kulture kažejo narodne noše, pesmi, plese in narodne običaje. Hrvatski kmetje imajo svoje originalne književnike (Miškina in Stuparić), slikarje, publiciste in novinarje, ki se uveljavljajo z lepim uspehom.

Proti terorju od zgoraj (ker ga Hrvatska pozna prav tako tudi od spodaj) je bila ustanovljena polvojaška milica, Hrvatska kmečka zaščita. Uporablja se razen za [illegible] nastope in vaje tudi pri elementarnih nezgodah in kot vaška policija (tudi politična!). Prevzela je stare domobranske nazive in povelja. Organizacija je že tako napredovala, da razpolaga z več generali (poveljniki rajonov) in ima menda več kakor stotisoč članov (točna številka je v tajnosti) v pešadijskih, konjeniških, biciklističnih in motoriziranih formacijah. Pri volitvah varuje red in mir; ne sme nastopati kot sodnik in se ne sme mešati v politične zadeve. — Tudi samostojni demokrati so skušali organizirati

Domače vesti

„Fantek, trikrat eks!“

Kajpada, še o vinu in popivanju nam boste lamentirali v teh časih, ko človek itak nima drugega priboljška, kakor kupico vina!... Vse lepo in prav. Toda nič ne pomaga: primer, ki nam ga opisuje prijatelj z dežele, zasluži, da ga pribijemo na temle mestu.

— V okolici našega ljubkega trga se je na izletu znašlo več družin, seveda so imele s seboj tudi otroke. Namah je okrog neke skupine nastal vrišč in jok! Vsi so jokali: oče, mati in kakih pet let star fantiček. Poslednji je imel največ vzroka za obupno stokanje. Na glavi, tik nad očmi, mu je zijala široka in precej globoka rana, iz nje je curela kri in oblivala fantičku obraz in obleko.

Le kako je prišlo do nesreče? Fantiček se je smukal za hišo, koder teče potok, pa je bogvedi na kak način prišel na rob brega in se je zakotalil zviška na ostre skale, ki pokrivajo dno. Padel je tako nesrečno, da si je prebil glavo.

Taka nesreča se lahko primeri vsepovsod. Toda ostali nedeljski gostje, ki so od svojih miz ogledovali strahotno rano, so zvedeli, da je prišlo do nesreče samo po krivdi staršev. Delavska družina si je precej pridno natakala in so v brezupni lahkomiselnosti natakali pijačo tudi petletnemu fantičku. Kakor je povedal kasneje neki gost pri sosedni mizi, je moral fantiček spiti zapovrstjo kar tri kozarce vina. Petletni fantiček: trikrat »eks!«... Gostje pri tej mizi so se s starši vred zadovoljno muzali fantičku in ga hvalili, kak junak je, ker prenese toliko pijače. Komaj se je otroče naluckalo vina, ga je začelo zanašati po dvorišču in vsi so se mu smejali, ker je fanté tako smešno šantálo in koračilo sem in tja.

Druščina je na fantička brž pozabila, ker so si medtem sami pridno nalivali. Malo kasneje ga je privedel gostilničar iz kleti, kamor je ubožen padel po stopnicah, ko je kolovratil sem in tja po hiši. Dobro, da je tu odnesel brez poškodb. Nato se je fantiček, ki je bil kar naprej močno vinjen in brez nadzorstva, zavlekel za hišo. Tu je treščil v strugo in si prebil glavo. Kljub hudi rani pa druščina še ni imela namena, da bi odšla domov. Šele na prigovarjanje ostalih gostov, ki sodili, da se je fantek le prenevarno potolkel — saj mu je rana segla morda celo do možgan — so otrokove starše toliko pregovorili, da so se odločili za povratek in za pot do zdravnika.

Povejte, ljudje božji in slovenski: kako naj krstimo tako ravnanje? Ali je to brezvestnost ali zabitost ali kriminal? Ali morda vse skupaj? — Kakorkoli, kultura se to ne imenuje.

* Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen danes, v petek 9. t. m. ne bo sprejemal strank, ker bo uradno odsoten.

* **Podjetja, ki vrše obrt rednega prevažanja oseb z motornimi vozili** in niso zimskih izpremembe voznega reda že ugotovila v veljavnem, oblastveno odobrenem voznem redu, poziva banska uprava, da ugotove zimski vozni red in ga predlože v odobritev brezpogojno do konca avgusta, da se izognejo posledicam. Zimski vozni redi avtobusnih podjetij stopijo obenem z železniškimi v veljavo 6. oktobra letos. Pri sestavi voznih redov se je treba ozirati na vozni red železnice, poštnih avtobusov in tudi nedržavnih avtobusnih podjetij, zato naj se zaradi možne kolizije ugotove sporazumno. Zimske izpremembe železniških voznih redov so razvidne s stenskih voznih redov na železniških postajah, izpremembe voznih redov poštnih avtobusov pa je možno zaznati pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.

* **Diploma v Nemčiji.** Te dni je bil na tehnični visoki šoli v Aachenu v zapadni Nemčiji diplomiran z odličnim uspehom inž. Marko **Boncelj** iz Železnikov na Gorenjskem za inženjerja celotne tekstilne tehnike. Dvakratnemu inženjerju in mlademu strokovnjaku iskreno čestitamo.

* **Posnemajte!** Gospod dr. Ivan Bolé, generalni ravnatelj banke Slavije, je daroval Družbi sv. Cirila in Metoda namesto venca na grob prijatelju g. dr. Riku Fuxu 300 dinarjev. Iskrena hvala!

* **Zemlja je zasula pet rudarjev.** Iz Kraljeva poročajo: V rudniku lignita v vasi Gornjih Ladjevcih v žičkem srezu se je zgodila huda rudniška nesreča, pri kateri so izdihnili trije rudarji, dva pa sta ranjena. Nedavno so pričeli izkoriščati ta rudnik, ki je last beograjskega industrijca Miloša Rafajlovića. Najeti so bili delavci, ki niso vajeni rudarskega dela, za skromno mezdo 25 din. Nekaj časa se je delo normalno razvijalo. Delavci so kopali rove in jih primerno utrjevali. Toda zemlja je bila plazovita in je kmalu začela nagajati. Ko je pet delavcev v sredo zjutraj bilo na delu v rovu, se je usula zemlja nanje. Brž se je zbrala množica ljudi in tovariši so skušali rešiti ponesrečence. Toda trije fantje, doma iz bližnje vasi, so bili že mrtvi, enega delavca so spravili hudo poškodovanega na dan, peti pa je edini odnesel lažje poškodbe. Na kraj nesreče se je takoj podala preiskovalna komisija.

* **Za gradnjo proge iz Banje Luke čez Jajce v Ramo** se zavzemajo gospodarstveniki vrbaske banovine. To progo so pričeli graditi že za časa stare monarhije. Gospodarstveniki zatorej odločno zahtevajo, da se ta proga vnese v državni program graditve železnic. Poudarjajo, da bo s to progo zvezan del vrbaske banovine s severno in zapadno Bosno, s Hercegovino, Črno goro in južnim Primorjem. Ta proga je zatorej prav tako važna kakor ona, ki jo zdaj že gradijo in ki bo vezala vzhodni del vrbaske banovine z zapadno in severno Bosno ter bo znatno skrajšala zvezo s Srbijo.

Ing. PREZLJEV
MORTOMOLJ
prašek in tekočina zanesljivo pokončuje molje v vseh razvojnih oblikah. Zahtevajte ga v drogerijah in specerijah. Navodila in pojasnila daje fitopatolog poobl. agronom **inž. Prezelj, Wolfova 3, tel. 34-73, Ljubljana**

* **Preselitev poplavljene vasi.** Finančni minister je odobril poldrugi milijon dinarjev kredita za preselitev vasi Vitojevcev v rumskem srezu. Ta vas je bila leto za letom izpostavljena povodnjim in je tako postala nevarno kotišče bolezni. Zdaj bo vsa vas prestavljena na zdravo zemljišče, zgrajene bodo higienske hišice, izkopani bodo vodnjaki in bo prebivalstvo rešeno nadlog.

* **Najvažnejše vprašanje Hercegovine** je melioracija mostarskega močvirja, ki se lahko izpremeni v plodno polje, medtem ko je zdaj leglo bolezni. V sredo dopoldne sta se zglasila na zagrebški banski upravi minister dr. Bariša Smoljan in predsednik vodne zadruge Mostarskega blata Pero Miloš, da izposlujeta kredit za melioracijska dela na Mostarskem blatu. Pet in pol milijona dinarjev bo takoj izplačanih, štiri in pol milijona din pa bo odobrenih čim bo prišlo podrobno poročilo o razvoju dela. Že sama zaposlitev prebivalstva bo izboljšala življenjsko stanje hercegovskega prebivalstva, prav posebna pa bo korist, ko bo melioracija dokončana.

Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoju krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno **»Franz-Josefovo«** grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno **»Franz-Josefovo«** grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.
Ogl. reg. S. br. 30474/35.

* **Sporazum z rudarji v državnih rudnikih.** V torek zvečer so se v Sarajevu končala pogajanja med predstavniki državnih rudnikov in rudarjev. Po doseženem sporazumu dobijo rudarji 18.5% poviška kakor tudi za vsakega otroka po 25 din doklade. Delavske organizacije so pristale na sporazum in so določile svoje odbore, ki naj v teku dveh dni uredijo novo delovno pogodbo ter o tem obvestijo vse delavstvo v državnih rudnikih.

* **Konoplja uničuje ribji zarod.** Iz slavonskih krajev poročajo, da je zadnje čase opažati propadanje ribjega zaroda in rakov po raznih ondotnih potokih, ki so že od nekdaj privabljali ribiške sportnike iz raznih krajev, tudi iz tujine. Krivolovci so začeli z dinamitom uničevati ribji zarod, razen tega pa kmetje namakajo po tekočih potokih konopljo, ki je pravcati strup za ribe. Zadnji čas tudi silno uničujejo rake, ki jih, kakor trdi zagrebški »Jutarnji list«, pošiljajo v Ljubljano po 3 do 4 din komad. Z nelegalno trgovino se baje bavijo tudi dobro stoječi ljudje. In tako so nekdaj bogata lovišča rakov v Slavoniji danes že precej opustošena. Ribiški klubi so začeli posvečati večjo pozornost potokom in polagajo mladi zarod ter pričakujejo, da bo banska oblast storila vse za zaščito slavonskih potokov.

* **Ogromne množine sira pripravljene za izvoz.** Južnosrbski sir, znan pod imenom »kaškavalj«, je priljubljen nesamo po Jugoslaviji, marveč si je pridobil sloves tudi daleč po Evropi. Izdelovanje kaškavalja v letošnji sezoni se pravkar zaključuje. Čeprav je bila pretekla zima huda, vendar količina sira ni nič manjša kakor druga leta in tudi kakovost se ni poslabšala. Staro pirotsko okrožje, ki pridela največ kaškavalja, bo lahko letos izvozilo do 120 vagonov, odnosno 1.120.000 kg sira. Toda izvoz zadeva na velike ovire. Doslej so bili veliki odjemalci Levant, Francija in Amerika. Ta tržišča so zdaj popolnoma zaprta in za dogleden čas izgubljena. Tudi Solun letos nič kaj željno ne sprejema kaškavalja, ker ga nima kam dalje pošiljati. Poleg domače države ostane samo še Nemčija. Če tudi tu ne bo uspeha in če ne bo naša država odkupila primernih količin, bo izvoz kritičen in bo proizvodnja kaškavalja v bodočih letih gotovo hudo nazadovala. To pa bi pomenilo pogubo številnih ovčarjev v Južni Srbiji. Kaškavalj jim je poleg drobnice edini dohodek in za pridobljeni denar takoj nakupijo hrane, da se lahko preživijo preko zime. Zato bi morala država storiti vse, da prepreči katastrofo siromašnega sloja ovčarjev v pasivnih pokrajinah na jugu.

* **Obalni delavci stavkajo.** V Solinu pri Splitu je prišlo do nenavadnega spora. Gospodarska Sloga, ki ji je Prizad poveril, da v okolici Splita pokupi vino, je z velikim parnikom dopremila visoko število sodov za vino in jih je hotela iztovoriti na solinskem pristanišču. Gospodarska Sloga je v ta namen pripeljala s seboj lastne delavce, da bi iztovorili sode. Obalni delavci v Solinu so se tej nameri uprli in zahtevali, da oni iztovorijo sode. Posredovala je inspekcija dela v Splitu, toda zaman. Iz protesta in solidarnosti s tovariši v Solinu so v sredo ustavili delo tudi obalni delavci v Vranjicu in Kaštelih.

* **Zaradi otroka je ubil sosedo.** Iz Sarajeva poročajo: V vasi Donjem Seoču se je sredi belega dne zgodil okruten zločin. Kmet Marko Dilber je z nožem napadel Ivko Franićevo, posestnikovo ženo. Po 9 vbodih se je Ivka krvaveča zgrudila in tedaj pa je Marko še s sekiro mahnil po njeni glavi. Sosedje, ki so prihiteli na pomoč, so hoteli sami obračunati z okrutnim ubijalcem, katerega pa so rešili orožniki. Do spora med Markom in Ivko je prišlo zgolj zaradi otrok. Ivka je naklestila Markovega otroka, ker ji je nagajal. Ko je otrok privekal domov, je Marko v nagli jezi šel nad Ivko in jo ubil.

* **Strašna smrt pod vlakom.** V Vinkovcih je 25-letni železničar Vojko Janjić stopil z vlaka, ki se je pred postajo ustavil. Čim je vlak spet krenil, se je Vojko povzpel na stopnice. Pa mu je spodrsnilo in je padel pod kolesa, ki so mu odrezala obe nogi. Prepeljali so ga v bolnišnico, vendar je izdihnil, ne da bi se prej še kaj zavedal.

* **Poslednji črnogorski odmetnik** je bil v torek zvečer ustreljen v predmestju Cetinja. To je bil Miljutin Vojvodić, ki je pred 3 leti iz maščevanja ubil svojega sorodnika in nato začel hajdukovati. Ker so mu bila tla v domačih krajih prevroča, je lani pobegnil v Albanijo. Od tam se je vrnil oborožen s francosko puško s 53 streli, ter s samokresom s 27 streli. Cetinjski orožniki so ga pričakali v zasedi in ga ustrelili po kratki borbi. Tudi hajduk je streljal, vendar ni ranil nobenega orožnika. Črna gora je tako rešena svojega nadležnega rojaka, na katerega je bila razpisana nagrada 10.000 din.

* **Družina, ki se je vrgla na železo.** Zbiranje starega železa je spravilo marsikoga na kriva pota. V Zagrebu so razkrinkali družino, ki šteje 16 članov in se vsi bavijo s tatvinami železa. To je družina nekega Josipa Vončesa. Kradejo na vse strani in skoraj ni tedna, da ne bi policija imela opravka s katerim članom te družine, pa naj že bo sin ali brat ali hčerka. Komaj se eden vrne iz zapora, že ga nasledi drugi in tako družinsko poslovanje nikoli ne preneha. Zadnji čas so kradli celo stare tračnice pri kolodvoru.

Danes zadnjikrat ljubezenska romanca **Ljubezen ne zarjavi!** KINO UNION, tel. 22-21
V glavnih vlogah: Joan Bennett — Henry Fonda — Alan Marshal in drugi.
Blagajna odprta od 15. ure dalje. Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

NOVO! **OD NARVIKA DO PARIZA** NOVO!
Filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih po vojakih P.K. odredov iz prvih in najopasnejših položajev. Predprodaja vstopnic dnevno od 11.—12. in od 15. dalje.
KINO SLOGA, tel. 27-30. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Ruse v steklenkah
raznih velikosti, odlične kakovosti, kakor tudi vse ostale ribje proizvode: Ostseeheringe, Rollmopse in polnomastne slanike dobavlja:
Proizvodi »NAŠA RIBA — SPLIT.
Dopisovanje na prodajni urad:
I. BOGDANOVIĆ — ZAGREB, Vlaška 101, tel. 64-85.

* **Tragedija filmske igralke.** V neki nizki baraki blizu igrišča »Gradjanskega« v Zagrebu živi mlada ženska, katere ime smo še lani čitali na kinematografskih plakatih poleg imen Mauricea Chevaliera, Jeana Gabina in raznih drugih zvezdnikov francoskega filma. Ta mlada žena se imenuje Anny Lefebvre. Še lani je bila slavna, še pred letom se je s prirojeno ljubkostjo sukala v pariškem filmskem studiu in bila občudovana v krogu umetnikov in njihovih častilcev v Parizu. Toda njena sreča se je opotekla hitreje, kakor pri katerikoli drugi filmski igralki. Anny Lefebvre je po rodu Bralićeva s Sušaka. Poročila se je že s 17. letom z nekim boksačem, s katerim je prišla v Pariz. Tam se je seznanila s slavnim igralcem Mauricem Chevalierom, s katerim je potem začela nastopati v filmu. Lani pa jo je osleparil neki akrobat, ki ji je obljubil, da jo odvede v Ameriko. Ona je odpovedala pogodbo, nato pa je akrobat odpotoval sam, a ona je ostala na cesti. Obubožana se je vrnila v domovino in zdaj nastopa z dilettantskimi družinami v raznih skečih pred filmskimi predstavami po zagrebških periferijskih kinematografih.

* **Mučeništvo delavca, ki je kradel krompir.** Na Kulmerjevih livadah pri Zagrebu je upraviteli Franjo Vidas opažal, da nekdo krade krompir. Zato je naročil dvema svojima delavcema, naj ponoči zasačita tatu. Delavca sta ulovila brezposelnega delavca Avgusta Smrekarja, ki mu je 30 let in je hodil krompir krast, da bi prehranil svojo neporočeno ženo in dvoje otrok. Čuvaja sta Smrekarja neusmiljeno pretepla, nato pa sta ga privezala ob neki drog, kakor so svojčas v avstrijski vojski privezovali vojake za kazen. Smrekar je vso noč visel privezan na kol in se je onesvestil. Šele zjutraj ga je rešil neki biciklist. Smrekarja so prepeljali v bolnišnico, ker je popolnoma izčrpan, oba čuvaja pa je policija zaprla.

* **Izredno zanimanje je vzbujala sodna razprava,** ki je bila v sredo pred sarajevskim sodiščem. Zagovarjati se je moral eden najpremožnejših sarajevskih trgovcev, manufakturist Sadik Löwy, o katerem smo poročali, da je prodajal blago, vredno 160 din, po 190 din in še dražje. Ko so bile zaslišane priče, je sodišče obsodilo Löwyja na 10 dni zapora, na 2500 din denarne kazni in na plačilo sodnih stroškov.

* **Inž. Prezelj,** Ljubljana, Wolfova 3 spet redno uraduje od 8. do 12. (—)

* **Dom na Polževem** vabi izletnike, avtomobiliste in motociklistične izletnike in letoviščarje. Dnevna oskrba je 50 din. Telefon: Višnja gora 1. (—)

Iz Ljubljane

u— **K ogledu gradnje poslopja moderne galerije,** ki bo v petek 9. t. m. ob 16., vabi Društvo inženjerjev v Ljubljani člane in od njih uvedene goste. Sestanek udeležencev pred vhodom v Tivoli.

u— **Dekliška kolonija Kola jugoslovenskih sester** se vrne iz Kraljevice 10. t. m. z vlakom ob 9.03 na glavno postajo v Ljubljani. V primeru, da bi v Zagrebu ne dobili več zveze, pridejo z popoldanskim vlakom ob 13.22. Starše opozarjamo na to.

u— **Po Jugoslaviji potuje peš** šestošolec Nikolić Radovan iz Pirota, da bi spoznal našo državo. Ogledal si je razne kraje v Sloveniji. Bil je tudi na Triglavu. Včeraj se je javil v našem uredništvu in nas prosil, da to zapišemo v listu. Gotovo prav je, da mladi študentje z juga spoznavajo tudi severne kraje naše lepe Jugoslavije. Mladi Radovan Nikolić je navdušen Sokol in skavt. Iz Ljubljane se vrača preko Sušaka, Črne gore, Skoplja in Leskovca nazaj v Pirot.

u— **Ni dneva brez nesreč.** Anton Virant, 14letni sinko posestnice iz Velikih Lašč, si je dal opravka okrog slamoreznice. Po neprevidnosti se je preveč približal in že ga je zgrabila in mu zmečkala štiri prste na desnici. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer bodo morali fantu vse štiri prste odrezati. 60letni posestnik Janez Jereb iz Radomelj je padel pod težak voz tako nesrečno, da so mu šla kolesa čez obe nogi. Pod voz je padel tudi 6letni posestnikov sin iz Tržiča. Kolo je otroku zlomilo desno nogo. V bolnico so nadalje pripeljali Matevža Zupana iz Radovljice, ki se je pri tesarskem delu močno vsekal v levo nogo.

u— **Juta je izginjala.** Tvrdka M. Teršan ima na Kongresnem trgu veliko skladišče jute, ki jo rabijo tapetniki za podloge in izdelujejo iz nje vreče. Že delj časa so opazovali, da na skrivnosten način izginjajo iz skladišča cele bale jute. Po dolgem zasledovanju so zdaj razkrinkali dobro organizirano tatinsko družbo, ki je kradla juto in jo potlej po nizkih cenah razpečavala po mestu in deželi. Policija je napravila pri nekaterih članih tatinske družbe preiskavo in je do zdaj zaplenila 16 bal jute, ki je vsa iz Teršanovega skladišča. Vrednost teh bal presega 20 tisočakov. Policija marljivo nadaljuje preiskavo.

u— **Kopalci, pozor pred tatovi!** Po mestu in okolici se potika vrsta tatov in vlomilcev, ki kradejo vsevprek, vlamljajo v stanovanja in izkoristijo vsako priliko za manjše ali večje tatinske podvige. Policija jim sicer krepko stopa na prste, toda premetenejši tatovi se spretno skrivajo po periferiji ali pa se izmaknejo pravočasno kam na deželo. Zdaj so bregovi rek polni kopalcev. Na samotnih krajih položena obleka nudi lepo priliko, da se tatovi primuzajo in jo pobašejo, medtem, ko se lastnik brezskrbno koplje kje daleč v reki. Tako je bila Vladimirju Šenku iz Ljubljane pri kopanju na Savi ukradena iz žepa suknjiča zlata ura znamke »Doxa« z monogramom V, Š., zlata verižica, denarnica, v kateri je bilo za 100 din gotovine in usnjata cigaretna doza. Skupna škoda je okrog 5.000 din in je lastnik obljubil izsleditelju tatu in ukradenih predmetov 1.000 din nagrade. Tat je najbrže neki cigan, ki se večkrat klati ob Savi in se skriva v grmovju, kjer so ga že nekajkrat zalotili mimoidoči. Je srednje velik, okrog 30 let star in ima izrazit ciganski obraz močnih potez, s črnimi lasmi, črnimi očmi in temno poltjo.

u— **Varujte kolesa!** Izpred gostilne v Pokopališki ulici je nekdo ukradel Antonu Frantarju kolo znamke »Neumann«, vredno 900 din. 1.000 din vredno kolo znamke »Dürkopp« je izginilo mehaniku Ivanu Jurjevčiču izpred gostilne v Šiški. Prav toliko vredno kolo znamke »Autodirk« pa je nekdo odpeljal Rajku Koritzkemu izpred kavarne na Starem trgu. Z dvorišča Zadružne gospodarske zveze na Miklošičevi cesti je bilo odpeljano Antonu Moljku kolo znamke »Peugeot«, vredno 900 din. Izpred neke gostilne na Dolenjski cesti je odpeljal tat 500 din vredno kolo znamke »Pax«, last Franca Zrimška.

u— **Neželjeni obiski.** Neki Anton Š., se je vtihotapil v stanovanje Stojana Šefica na Cankarjevem nabrežju in mu odnesel sivo letno obleko, par čevljev, tri volnene odeje, nekaj perila in še nekaj reči v skupni vrednosti preko 2.500 din. V gostilni v Tavčarjevi ulici je neka ženska z Grahovega spravila rjav kovčeg, v katerem je bilo nekaj ženske obleke, nekaj perila in par čevljev. Po njenem odhodu se je javil v gostilni neki mlajši moški in zahteval kovčeg, češ da ga bo on prevzel namesto žene. Res so mu kovčeg izročili, pozneje pa se je izkazalo, da so nasedli premetenemu sleparju. Lastnica je oškodovana za okrog 600 din. V Janševi ulici so bila ukradena Josipu Prelesniku hrastova vrata, vredna 200 din, iz stavbne barake pa je nekdo odnesel zidarskemu mojstru Francu Urbaniju 5 kg žebljev in nekaj orodja.

u— **»Nostradamusova prerokovanja«** napovedujejo izid vojne. Dobite jih v knjigarnah in trafikah. (—)

u— **V nedeljo s Putnikom na Stol.** (—)

u— **Dobre kuharice** vedno lahko dobe službe. Toda učiti se je treba. Kuharski tečaj za boljšo kuho se bo pričel konec avgusta. Priglasiti se je pri Zvezi gospodinjskih pomočnic, Wolfova 10. (—)

»Gospod doktor, moj želodec ni zdrav, včeraj spet nisem mogel ves dan jesti.«

»Ali morate brezpogojno jesti ves dan?«

AVTOBUSNA PROGA
LJUBLJANA — KOČEVJE — SUŠAK
odhod dnevno: hotel Slon ob 5.50, hotel Union ob 5.55 in hotel Metropol ob 6.05 uri.
Prihod na Sušak ob 11.50 uri. — Odhod s Sušaka ob 14., prihod v Ljubljano ob 19.45.
Cena vožnje v eno smer din 90.—, tja in nazaj din 150.—.
»JADRAN«, avtobusno podjetje d. d., Ljubljana,
Masarykova 20/I — telefon 47-50.

po zgledu zgoraj omenjenih organizacij svoje Seljačko kolo v srbskih in mešanih krajih.

Zelo težko in po dolgih borbah so hrvatski kmetje prišli do svojega cilja, dokler jim ni naposled pomagal mednarodni položaj. Konjhodžić kratko našteva vse te napore: na tisoče in tisoče sestankov, neštetí tajni razgovori, mnogo nevarnosti, mnogo izgubljenih glav in prebitih reber, mnogo let robije, mnogo tisoč dni zapora, mnogo stotin tisoč dinarjev kazni, mnogo nagajanja na hišnem pragu, mnogo čemernih višjih in nižjih uradnikov in še več njihovih protizakonitih in grobih postopkov, mnogo podkupovanja, prelitih solz, škripanja z zobmi in stisnjenih pesti! — Tako se glasi epopeja kmečkega gibanja na Hrvatskem.

Dr. O. A.

Zapiski

POTOPISI AVGUSTA CESARCA

Znani hrvatski pisatelj Avgust Cesarec je potoval po deželah Sovjetske Zveze in se mudil v raznih njenih narodnih središčih. Sedaj je začel v obliki brošur objavljati svoje vtise. Založba A. Čelap v Zagrebu je izdala pred tedni njegov potopis »Putovanja po Sovjetskom Savezu (Na Uralu i na Volgi)«. Pravkar je izšla druga knjižica iz tega potopisnega cikla z naslovom »Kod sovjetskih malih naroda«. (A. Čelap, Zagreb, cena 10 din.) V brošuri je objavil Cesarec dva potopisa. V prvem seznanja čitatelja z narodom Marijcev, ki žive v posebni avtonomni oblasti ob meji tatarske avtonomne republike z njenim glavnim mestom Kazanom. Marijska avtonomna oblast je osredotočena okrog glavnega mesta Joškarola. V oblasti živi okrog 300.000 Marijcev, ki so se v carski Rusiji imenovali Čeremisi, kar pa je prav za prav zasmehljivo ime. Je to narod finskega porekla. Njegov jezik se je mogel šele v sedanji Rusiji razviti in si ustvariti sedaj že znatno nacionalno literaturo. Pred revolucijo so imeli Marijci samo tri izobražence, sedaj pa že cele »brigade« njihovih znanstvenih delavcev in pisateljev sodelujejo pri izgradnji narodne kulture in si pravkar prizadevajo, da bi marijski jezik končno stabilizirali. Na primeru tega malega naroda, ki je doživel v Sovjetski Zvezi popoln kulturni prerod, skuša Cesarec prikazati, kako je v tej veliki zvezni državi rešeno nacionalno vprašanje. Država daje vsakemu narodu popolno kulturno avtonomijo in celo pospešuje s skupnimi državnimi sredstvi razvoj njegove narodne in jezikovne individualnosti. Pri tem pa opisuje Cesarec tudi svoja druga opazovanja iz življenja tega, v širšem svetu povsem neznanega naroda, ki skokoma prehaja iz nepismenosti in popolne socialne zaostalosti v višje organizirano narodno in socialno življenje. Posebej prikazuje razvoj marijske književnosti na podlagi informacij, ki so mu jih dali pisatelji tega malega naroda.

Drugi potopis v tej brošuri je posvečen Kabardo-Balkariji, avtonomni oblasti dveh malih narodov na Kavkazu. Tudi tu se čitatelj pod zgovornim in razgledanim vodstvom pisatelja Cesarca uvaja v povsem nov kulturni svet, ki mu dajejo zunanji okvir mogočne gore Kavkaza. Prav kakor v prvem potopisu, se bavi pisec tudi tu predvsem s kulturnimi razmerami v kabarsinsko-balkarski oblasti in pa z razmerami na kmetih, ki jih je spoznal z obiski v posameznih kolhozih.

Zanesljivosti vseh podatkov v tej izredno zanimivi brošuri seveda ni mogoče pri nas kontrolirati, vendar nudijo Cesarčevi potopisi toliko novih pogledov in osebno doživljenega gradiva za spoznavanje »novega sveta«, ki se razvija na širokem evrazijskem prostoru, da so vredni pozornosti, ki pa bodi kritična.

Žirija za umetnostno razstavo na velesejmu v Ljubljani se je sestavila takole: za slikarstvo Rihard Jakopič, Ivan Vavpotič in Maksim Gaspari, za grafiko E. Justin in za kiparstvo Stanko Dremelj in Tine Kos. Gospodarsko vodstvo razstave je prevzel lastnik znanega umetnostnega salona g. Kos.

V članku »Svobodna ali vezana umetnost« (Jutro, 8. t. m.) je tiskarski škrat izpremenil smisel zadnjega stavka, ki se glasi pravilno: »Z njo nastopa za umetnika nov položaj, kakšni pa bodo rezultati tako pojmovane umetnosti, o tem bo sodila bodočnost.«

Literarno ozadje Prešernovega »Krsta pri Savici« razglablja v najnovejšem zvezku mesečnika »Sodobnost« dr. Fr. Petré. Pisec je zgradil svojo študijo na literarno-primerjalni metodi, pri čemer upošteva zlasti strukturne posebnosti čeških zgodovinskih povesti v Prešernovem času in prihaja do zanimivih primerjalnih ugotovitev glede »Krsta pri Savici«. Zunanjih zvez med češko zgodovinsko povestjo in Prešernovo pesnitvijo ni bilo, kvečjemu bi mogli domnevati, da jo je poznal Čop in vplival na Prešerna. — V isti številki razpravlja T. Zupan o proletarizaciji našega kmečkega ljudstva. Jaroslav Šidak prikazuje idejno dozorevanje Stjepana Radića, A. Beličan nadaljuje svoja »Sodobna razmišljanja«, Fob se obsežno bavi z jubilejno sezono v ljubljanski drami, F. Mesesnel poroča o ljubljanskih razstavah. Lirika je v tem zvezku iz peresa Iga Grudna, Lili Novy, Draga Jerana, pripovedna proza pa iz peresa Ferda Godine, A. Baeblerja, Branka Jurce in Milana Šege. Izmed ostalih prispevkov je omeniti Vratuševo kritiko Isačenkovega »Slovenskega verza«.

Priprave za razstavo slovenskih likovnih umetnikov v Zagrebu. Hrvatski listi poročajo o pripravah za razstavo »Kluba neodvisnih«, ki bo 1. septembra t. l. pokazala občinstvu hrvatske prestolnice stanje sodobne slovenske likovne umetnosti. Listi poudarjajo, da pomeni razstava nadaljevanje dela za obnovo tesnejših kulturnih stikov med Hrvati in Slovenci, dela, ki so ga uspešno začeli slovenski in hrvatski književniki z medsebojnimi obiski in literarnimi večeri. Razstava mlade slovenske umetnosti bo za hrvatsko občinstvo tembolj zanimiva, ker so bili mnogi izmed razstavljalcev gojenci zagrebške umetnostne akademije. Po dosedanjih dispozicijah bodo zastopani slikarji Stane Kregar, Zoran Didek, Franc Mihelič, Zoran Mušič, Nikolaj Omerza, Franc Pavlovec, Mario Pregelj, Evgen Sajovic, Maksim Sedej in kiparji Karel Putrih, Zdenko Kalin in Nikolaj Pirnat.

Uredba o varovanju starin in prirodnih spomenikov v banovini Hrvatski. Ban banovine Hrvatske je izdal uredbo, s katero so zaščiteni vsi premični in nepremični kulturno-zgodovinski (arheološki, zgodovinski, etnografski, arhitektonski in umetnostni) ter prirodni spomeniki odnosno predmeti, ki imajo posebno znanstveno, umetnostno ali estetsko vrednost in so na področju banovine Hrvatske. S to uredbo so urejeni tudi konzervatorski zavodi, ki bodo skrbeli za smotrno izvajanje uredbe. Prav tako je zagotovljeno sodelovanje upravnih in občinskih oblasti pri zaščiti zgodovinskih, umetnostnih in prirodnih spomenikov. Uredba pomeni znaten napredek na področju, ki je bilo doslej na Hrvatskem premalo urejeno, zato so jo hrvatski kulturni krogi sprejeli z zadoščenjem.

Iz Maribora

a— **Naročniki »Jutra«** v petem mestnem okraju dobivajo zdaj list kasneje kakor običajno. Prosimo jih, naj nam to zamudo oproste. List bodo dobivali zopet ob običajni uri, ko bo okreval raznašalec, ki se je ponesrečil.

a— **Tabor mariborskih akademikov** na Ojstrici nad Dravogradom se ne bo vršil, ker so vsi tabori oblastveno prepovedani.

a— **»Matija Gubec« na Sokolskem gledališkem odru v Rušah.** Kakor vsako leto priredi Sokol Ruše tudi letos na letnem gledališču v Rušah predstavo na prostem. V nedeljo 18. t. m. bodo vrli Rušani uprizorili »Matijo Gubca«, in sicer kot nočno predstavo. »Putnik« Maribor organizira k tej predstavi poseben vlak, ki bo odhajal iz Maribora ob 19. uri, vračal pa se bo iz Ruš ob 23. uri.

a— **15letnico mature** proslavijo maturantinje ženske učiteljske šole šolskih sester v Mariboru iz leta 1925, in sicer dne 24. avgusta t. l. ob 15. uri v kavarni »Astoria« v Mariboru.

a— **Sokol Maribor I** se zahvaljuje vsem, ki so darovali za tombolo ter prosi za nadaljnjo naklonjenost. Uprava Sokola I.

a— **25 psov čuvajev so morali ubiti** zaradi stekline v občini Sv. Rupert v Slovenskih goricah. Ker obstoja splošna nevarnost stekline, je oblast v številnih občinah v Slovenskih goricah uvedla strogi pasji zapor.

a— **Pazite na kolesa!** V zadnjem času se spet silno množijo tatvine koles. Podoba je, da je na delu organizirana skupina zlikovcev, ki ukradena kolesa spravlja na podeželje, kjer jih razpečava. Žrtev kolesjih tatov so včeraj postali tekstilni tehnik Anton Stajnko iz Aškerčeve ulice 16, ki mu je izginilo kolo znamke »Triumph« z evid. štev. 2-27303, nadalje juvelir Alojz Stumpf s Koroške ceste 8, ki mu je tat odpeljal kolo znamke »Steyer« z evid. štev. 2-26284 ter delavec Anton Fakleš iz Aleksandrove ceste 45 v Studencih, ki mu je izginilo kolo znamke »Nero« z evid. štev. 2-23991.

a— **Podvigi brezposelnega trgovskega pomočnika.** Pred malim kazenskim senatom se je moral včeraj dopoldne zagovarjati 31-letni brezposelni trgovski pomočnik Valter Hicke iz Krčevine pri Mariboru, ki ga je državni tožilec obtožil, da je letos v juniju ukradel svoji stanodajalki zasebnici Mariji Savnikovi z Aleksandrove ceste kovčeg z raznimi oblekami, perilom in drugimi predmeti v skupni vrednosti 5000 din, Milošu Cetinskemu prav tako kovčeg z oblekami v vrednosti 1500 din, Mariji Karbeutzovi pa dva plašča v vrednosti 1500 din. Hicke je grehe skesano priznal, izgovarjal pa se je, da je kradel, ker je bil brezposeln. Obsojen je na leto dni strogega zapora.

a— **Pohotnež.** Neki starejši moški je izvabil v betnavski gozd neko 12-letno Marjetico iz Maribora. Pod pretvezo raznih obljub ji je napravil silo, da je uboga deklica obležala vsa v krvi. Na obupne klice so prihiteli ljudje, ki so poskrbeli, da so deklico odpremili v mariborska splošno bolnišnico. Za pohotnežem, ki je pobegnil, poizvedujejo orožniki.

Iz Celja

e— **Celjske tekstilne tovarne brez surovin.** Pomanjkanje prediva je tudi celjske tekstilne tovarne zelo hudo prizadelo. V tekstilnih tovarnah »Metka«, ki je last g. Weinbergerja, Bergmann in drug ter »Elka«, ki je last g. Kudiša, je zaposlenih okrog 800 delavcev in delavk. Ker primanjkuje vsem trem tovarnam prediva, bodo morale tovarne odpustiti delavstvo, če se jim ne bo v najkrajšem času posrečilo dobiti zadostnih količin prediva. Pozivamo pristojne činitelje, da ukrenejo potrebno, da bodo tekstilne tovarne v najkrajšem času spet založene s surovinami. S tem bo odstranjena velika nevarnost, da bi tekstilno delavstvo izgubilo svoj itak skromni zaslužek in zašlo v veliko bedo.

e— **Združenje gostilniških obrti v Celju** obvešča svoje članstvo, da bo 17., 18. in 1. t. m. prepovedano točenje alkoholnih pijač nabornim obveznikom in njihovim spremljevalcem. Združenje opozarja članstvo, da bodo prekrški strogo kaznovani.

e— **Dodatni pregled motornih vozil** bo v ponedeljek 19. t. m. pred mestno garažo na Sp. Lanovžu in sicer od 10. do 11. za celjski srez, od 11. do 12.30 pa za mesto Celje ter za šmarski, konjiški in gornjegrajski srez. K pregledu je treba pripeljati vsa motorna vozila, ki služijo javnemu prometu (avtobuse, avtotaksije) ki v letošnjem drugem polletju še niso bila pregledana, in tudi vsa motorna vozila, ki letos še sploh niso bila pregledana.

e— **Nova knjigarna.** Celje je imelo doslej pet knjigarn. Jutri pa bo Učiteljska tiskarna v Ljubljani otvorila še svojo knjigarno v Narodnem domu.

e— **Umrl je** včeraj Na okopih zasebnik Jakob Krajnc. V bolnišnici sta umrla včeraj 24letni visokošolec Puniša Žižić iz Miloševića v zetski banovini in 69letni Anton Zelič iz Jurkloštra.

e— **Prometna nesreča.** Ko je v torek popoldne vozil neki osebni avto po državni cesti iz Celja proti Konjicam, ga je v Stranicah pri Konjicah dohitel drug osebni avto. Šofer drugega osebnega avtomobila je hotel prvo vozilo prehiteti, pri tem pa je zadel od strani v prvi avto. Vsled močnega udarca je zaneslo prvi avto z vso silo s ceste v neko drevo, kjer se je razbil. Potniki so ostali k sreči nepoškodovani.

e— **Tatvina kolesa.** Včeraj zjutraj je nekdo ukradel nekemu finančnemu organu iz veže pred pisarno oddelka finančne kontrole v Razlagovi ulici 1.400 din vredno, črno pleskano kolo znamke »Basterd«.

e— **Dva usodna padca.** Ko se je 28letni uradnik sreskega načelstva Stanko Krajnc s Polul pri Celju vračal pred dnevi domov, mu je na cesti spodrsnilo. Padel je tako nesrečno, da si je nalomil levo nogo v gležnju. V sredo je padel 66letni dninar Franc Hribar od Sv. Magdalene pri Št. Pavlu pri delu v gozdu in si zlomil desno nogo v gležnju. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Gospodarstvo

Razpust zbornice za TOI v Ljubljani

Iz Beograda poročajo, da je trgovinski minister dr. Andres podpisal odlok o razpustu Zbornice za TOI v Ljubljani. Za komisarja je imenovan generalni ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani gospod Avgust Tosti.

•

Razpuščena zbornica je bila izvoljena pri volitvah dne 29. novembra 1936, konstituirala pa se je na plenarni seji 18. decembra 1936, ko je bil za predsednika izvoljen g. Ivan Jelačin, za podpredsednika pa so bili izvoljeni Konrad Elsbaher, Rihard Skubec in Ivan Ogrin.

Kakšni so bili razlogi za razpust zbornice, še ni znano, vendar je verjetno, da je med razlogi za razpust na eni strani nedelavnost obrtnega odseka, ki ga večina v tem odseku sabotira že več nego leto dni, na drugi pa okolnost, da je polovici zborničnih svetnikov že potekel mandat.

Večina v obrtnem odseku je v zadnjem letu onemogočila vsako delo. Odsekov predsednik g. Ogrin leto dni ni sklical seje in je sam vodil posle. Na zadnji plenarni seji, ki je bila 8. junija, je prišlo v zvezi z razpravo v računskem zaključku znova do ostre kritike in protestov zaradi nedelavnosti tega odseka, kakor tudi zaradi ukrepov g. Ogrina, ki je odredil razpust številnih obrtnih združenj, da bi se znižalo njih število od 156 na 51. Gosp. Ogrin pri tem ni upošteval želj in predlogov zborničnih članov, niti starih izkušenih in uspešno delujočih združenj. Na odsekovi seji, ki je bila 7. junija in se je prvikrat vršila po 14 mescih, ni hotel dati na glasovanje predlog, da se razpust združenj razveljavi. Proti razpustu je bilo, kakor znano, vloženih 96 pritožb, kar priča, da je nameravana reorganizacija vzbudila med obrtniki veliko nezadovoljstvo.

Večina v obrtnem odseku, ki je sabotirala delo v začetku lanskega leta, je najprej vprizorila borbo za samostojno obrtno zbornico in se ni udeleževala več sej, češ akt o samostojni zbornici je itak že podpisan, kar pa se je pozneje izkazalo kot docela neresnično, ker sploh ni bil stavljen tak predlog. S tem, da je večina članov obrtnega odseka neupravičeno in brez navedbe razlogov izostajala od sej, je po zborničnem uredbi in po poslovniku prenehal dotičnim zborničnim članom mandat. Vrhu tega je preminul zbornični svetnik Midorfer, njegov namestnik Stonič iz Črnomlja pa ni hotel prevzeti mandata, tako da je bilo to mesto vakantno.

Obrtni odsek zbornice je bil zaradi demonstrativnega izostajanja večine zborničnih članov od sej obsojen na nedelavnost, ukrepi, ki jih je izdal odsekov predsednik g. Ogrin, pa so izzvali, kakor rečeno veliko nezadovoljstvo. Ko pa je bilo na seji dne 7. junija t. l. prvikrat navzočnih dovolj članov, tedaj odsekov predsednik g. Ogrin predlogov ni hotel dati na glasovanje. Po obširni debati, ki je bila na zadnji plenarni seji, je plenum zbornice soglasno izrekel odsekovemu predsedniku g. Ogrinu nezaupnico, kar dokazuje, da je izgubil zaupanje pri svojih somišljenikih.

Po sklepu plenarne seje dne 8. junija je bil pozvan podpredsednik obrtnega odseka g. Miloš Hohnjec, da prevzame vodstvo poslov in skliče obrtni odsek zopet k rednim sejam. Podpredsednik g. Hohnjec je v smislu tega sklepa odredil sejo obrtnega odseka za 29. julij, toda seja se ni vršila, ker je zbornica med tem dobila dekret kraljevske banske uprave, da sklep plenarne seje od 8. junija ni zakonit in da se seja obrtnega odseka prekliče, ker ima o tem odločati g. Ogrin, ki je še vedno predsednik odseka.

Polovici članov zbornice je v smislu zbornične uredbe potekel mandat dne 7. januarja t. l. Že lani v septembru je bilo predvideno, da bo izžrebanih 30 zborničnih svetnikov, ki jim poteče mandat, nakar bi se v septembru vršile dopolnilne volitve. Zaradi nemirnih časov in splošnih razmer pa je ministrstvo prepustilo zbornici, da po svoji presoji izvede dopolnilne volitve ali pa volitve odloži. S soglasnim sklepom zborničnega predsedstva so bile nato dopolnilne volitve dvakrat odgodene na tri mesce. Končno se je zborično predsedstvo odločilo za dopolnilne volitve in je bilo na plenarni seji dne 8. junija predvideno žrebanje zborničnih svetnikov, ki jim poteče mandat. Spričo izrednih razmer pa je kraljevska banska uprava izrekla željo, naj se volitve ponovno odložijo in do žrebanja ni prišlo.

Po zborični uredbi ima komisar nalogo, voditi tekoče posle in mora **v treh mesih izvršiti volitve.** Ker pa je zbornica razpuščena, pridejo v poštev samo **celotne volitve,** ne pa dopolnilne volitve. **Zato pa je pričakovati, da bodo volitve v zbornico do konca oktobra.**

Dosedanji predsednik zbornice g. Ivan Jelačin, je že petnajsto leto vodil zbornico z izjemo treh mescev, ko je bil zaradi volitev leta 1936. na zbornici komisarijat. Pravkar imenovani komisar zbornice, generalni ravnatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo g. Avgust Tosti, je prvovrsten poznavalec naših gospodarskih razmer ter je med drugim tudi podpredsednik Društva banskih zavodov v dravski banovini in član borznega sveta Ljubljanske borze za blago in vrednote.

Izvoz jabolk v Nemčijo

Prizad je odobril izvoz svežih jabolk v Nemčijo. Za izvoz v avgustu in septembru je rezervirano v nemško-jugoslovenskem plačilnem sporazumu 1,200.000 RM, kar ustreza količini okrog **600 vagonov jabolk.** Uvozna carina za nepakirana sveža jabolka znaša do 24. septembra 4.50 marke za vsakih 100 kg, v času od 25. septembra do 31. decembra 1940 pa 2 marki za vsakih 100 kg. Pravico do udeležbe pri izvozu imajo vsi pooblaščeni izvozniki v smislu uredbe o kontroli nad izvozom sadja in sadnih izdelkov. Vsaka pošiljka mora biti opremljena z dovoljenjem Prizada, ki je predpisano za izvoz jabolk v Nemčijo, in s predlogom za potrditev uvoza blaga v nemško carinsko področje. Potrdilo mora vsebovati izjavo, da natovorjeno in pregledano blago ni okuženo z ušmi »San Jose« in da izvira iz sadovnjakov, okrog katerega v razdalji 5 km ni imenovanih uši.

Prizad poziva izvoznike, naj v začetku kampanje opozore svoje nemške kupce, ti pa svoje carinske posrednike, da mora biti predlog za carinsko potrdilo izročen carinarnici prej, preden se uvoz izvrši, da bi carinarnica mogla pravočasno vrniti Prizadu potrdilo o izvršenem uvozu. Zaradi obveznega pregleda sadja na nemški strani se more izvoz nepakiranih svežih jabolk v Nemčijo vršiti samo preko sledečih obmejnih postaj: Jesenice, št. Ilj, Gornja Radgona, Dravograd, Cmurek, in Gothardt.

Do nadaljnjega sporočila Prizada veljajo naslednje cene za sveža nepakirana jabolka: **navadna jabolka 18 mark za 100 kg, namizna jabolka pa 21 mark za 100 kg** vse franco nemško-jugoslovanska meja. Pri pošiljatvi franco madžarsko-nemška meja se gornje cene povišajo za 1.50 mark. Prizad priporoča izvoznikom, da forsirajo prodajo franko naša državna meja in da samo izjemno, kadar pošiljke tarifsko gravitirajo čez Madžarsko, pristanejo na to, da se pošiljka odpremi na madžarsko-nemški meji. Za frankiranje do te meje je potrebno predhodno dovoljenje finančnega ministrstva oziroma Narodne banke. Pri prodaji jabolk, ki so nepakirana in prosto naložena, morajo izvozniki fakturirati tovorno težo po tovornem listu zaradi ureditve rimfuze. Za primanjkljaj, ki nastane med potjo pri svežem nepakiranem sadju se računa 4% in je izvoznik dolžan uvozniku povrniti samo morebitni primanjkljaj, ki gre preko tega. Vsaka večja bonifikacija pri primanjkljaju v teži se bo smatrala za prikrit popust v ceni. Prodaja se more izvršiti samo za prometno dobavo in izključno pooblaščenim nemškim izvoznikom, ki imajo odobrene izvozne kvote. Pošiljanje neprodanih količin za poznejšo prodajo ali konsignacijo, je prepovedano. **Prodajanje in ponujanje po nižjih cenah, kakor so gornje, je strogo prepovedano in so za take primere določene najostrejše sankcije.**

Zaradi pospeševanja izvoza svežih jabolk v Nemčijo razpisuje Prizad **premijo din 25 za vsakih 100 kg** uvoženih v nemško carinsko področje v času od 6. avgusta do 24. septembra 1940. Izvozniki so dolžni upoštevati te premije pri izvozni kalkulaciji, da bodo prišle do izraza v odkupni ceni pri pridelovalcih. Za izvoz svežih in nepakiranih jabolk v Nemčijo veljajo tudi splošni pogoji za izvoz svežega sadja v Nemčijo, ki so bili že prej objavljeni.

Gospodarske vesti

= **Preseljevanje naše industrije na jug.** Te dni je vzbudila precejšnjo pozornost vest, da se bo znano podjetje Avtomontaža v Šiški, ki izdeluje avtomobilske karoserije, preselilo v Beograd, in sicer zaradi tega, ker je beograjska občina obljubila podjetju stalna naročila, če bo obratovalo na njenem področju. Tvrdka Avtomontaža je doslej izdelala že 50 karoserij za velike avtobuse beograjske občine. Sedaj prihaja slična vest iz naše tekstilne stroke. Beograjski »Jugoslovenski kurir« poroča, da se je znano tekstilno podjetje »Jugobruna« iz Kranja odločilo, zgraditi veliko moderno tekstilno tvornico v Jagodini. Po teh informacijah je tvrdka »Jugobruna« že kupila potrebna zemljišča in je pričakovati, da bo v najkrajšem času pričela graditi novo tvornico.

= **Tudi hrvatska tekstilna industrija ustanavlja nove obrate v Srbiji.** Iz Beograda poročajo, da bo predilnica in tkalnica d. d. v Dugi resi pri Karlovcu ustanovila svoj podružnični obrat v Mladenovcu, kjer bo zgradila veliko bombažno predilnico in tkalnico. Nova tvornica v Mladenovcu bo ena največjih in najmodernejših v naši državi.

= **Žitna sekcija Glavne zadružne zveze smatra, da je odkupna cena za pšenico prenizka.** V sredo je bila v Beogradu seja žitne sekcije Glavne zadružne zveze, na kateri so razpravljali o situaciji na žitnem trgu ter o vprašanju cene pšenici in koruzi z ozirom na izjemne razmere, ki vladajo v svetu in glede na slabo pšenično letino. Žitna sekcija Glavne zadružne zveze smatra, da bi bilo treba ukiniti uredbo o prometu s koruzo, ker ni pokazala zaželjenega uspeha in daje možnosti za brezvestno spekulacijo. Koruza se prodaja pod roko in redre kupčije s koruzo sploh ni. Žitna sekcija je nadalje mnenja, da osnovna cena 250 din za pšenico ne ustreza današnji situaciji in tudi ne krije proizvajalnih stroškov. Proizvajalci ne nudijo pšenice na trgu in je dovoz minimalen. Ker je po uredbi prepovedana prodaja pšenice po višjih cenah, kakor so predpisane, so pričeli proizvajalci prav tako prodajati blago pod roko. Žitna sekcija je zaradi tega postavila zahtevo, da se sedanja maksimalna cena proglasi kot minimalna. Včeraj dopoldne je trgovinski minister dr. Ivan Andres sprejel v svojem kabinetu predstavnike žitne sekcije Glavne zadružne zveze, ki jih je vodil glavni tajnik Gjorgje Davidović. Delegacija je razložila ministru stanje na tržišču pšenice in koruze in predložila svoje predloge.

= **Kdo so delničarji Narodne banke.** V zvezi s polemiko o podržavljenju Narodne banke objavlja »Jutarnji list« zanimiv seznam delničarjev Narodne banke, ki so prijavili svoje delnice za XX. redni občni zbor, ki je bil v začetku marca t. l. v Beogradu. Za ta občni zbor se je prijavilo 234 delničarjev. Med največjimi prijavljenimi delničarji so bili naslednji: Državna hipotekarna banka 6749 delnic (100 glasov), Beograjska zadruga 4363 delnic (100 glasov), Beograjska trgovačka banka 1350 delnic (100 glasov), Vračarska štedionica 600 delnic (60 glasov), Izvozna banka 1000 delnic (100 glasov), Nikola Jocić in sin 1000 delnic (100 glasov), Poštna hranilnica 5156 delnic (100 glasov), Tihomir Panić 1500 delnic (100 glasov), Pokojninski fond uradnikov Narodne banke 2270 delnic (100 glasov), Hipotekarna banka trgovačkega fonda 800 delnic (80 glasov), Šumadija d. d. 500 delnic (50 glasov), Činovnička banka 279 delnic (27 glasov), Vlada Teokarović 168 delnic (16 glasov), Ljuba Saračević 182 delnic (18 glasov), Smederevska kreditna banka 219 delnic (21 glasov), Beograjska založna banka 229 delnic (22 glasov), Milan Vukičević 116 delnic (11 glasov), Gradjanska štedionica 188 delnic (18 glasov), Svetozar Godjevac 500 delnic (50 glasov), Zorka Godjevac 150 delnic (15 glasov), dr. F. Gramberg 110 delnic (11 glasov), Generalna banka za trgovino in industrijo 90 delnic (9 glasov), Beograjska trgovačka štedionica 120 delnic (12 glasov), Zadruga Srbov privrednikov 150 delnic (15 glasov), Zanatska banka 130 delnic (13 glasov), Katarina Jovanović 400 delnic (40 glasov), Svetislav Jovanović 50 delnic (5 glasov), Viliman Jovanović 76 delnic (7 glasov). Poleg imenovanih je vrsta zasebnih delničarjev, ki imajo po 10 do 100 delnic, med njimi dr. Velimir Bajkić, urednik »Narodnega blagostanja«, ki ima 73 in ga Grujić, predsednica Kola srbskih sester, ki ima 40 delnic. Po 10 delnic sta prijavila dr. Milan Stojadinović in njegova soproga. Od prijavljenih 234 delničarjev jih je bilo 165 iz Beograda, ki so imeli **33.642 delnic, od skupnega števila** prijavljenih 40.390 delnic.

= **Prisilno združenje kinematografskih podjetij.** Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah obrtnega zakona, ki se glasi:

Za paragrafom 357 obrtnega zakona se doda naslednja nova določba: Lastniki kinematografskih obratov na ozemlju uprave mesta Beograda, v **dravski,** dunavski, moravski, vardarski in zetski banovini bodo ustanovili svoje posebno združenje v smislu predpisov tega zakona. Glede ustanovitve ustroja, poslovanja, prenehanja tega združenja, glede nadzorstva nad tem združenjem, kakor tudi o vseh ostalih funkcijah, ki jih napram združenjem te vrste izvajajo zbornice ali ban v smislu predpisov obrtnega zakona, je za to združenje pristojna trgovinska zbornica v Beogradu, oziroma upravnik mesta Beograda. Združenje, ki se bo ustanovilo na podlagi te uredbe, lahko sprejme tudi vsa tista podjetja na ozemlju združenja, ki se deloma bavijo s filmskimi posli, vendar pa članstvo za ta podjetja ni obvezno. Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko je objavljena v »Službenih novinah«, ko prenehajo veljati tudi vsi zakonski predpisi, ki so glede tega predmeta veljali doslej.

= **Vprašanje povišanja cene kvasu.** Iz Beograda poročajo, da bo industrija kvasa, ki ima svojo prisilno prodajno centralo, predložila pristojnim ustanovam predlog za povišanje cene. Svoj predlog utemeljuje industrija kvasa s tem, da so se produkcijski stroški v zadnjih mescih ponovno povečali. Kakor je znano, je bila cena kvasu določena v septembru lanskega leta.

Borze

8. avgusta

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Beogradu trgovali po 42.71, bolgarski klirinški čeki pa so se nudili po 92. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda pri čvrsti tendenci notirala 440 — 445 (v Beogradu 440 — 442). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Pri uporabi NIVEA ULTRA OLJA

Vas sonce „porjavi", toda ne „opeče"!

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174.14 — 177.34, New York 4425 — 4485, Curih 1008.06 — 1018.06. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.37 — 218.57, New York 5480 — 5520, Curih 1245.70 — 1255.70.

Curih. . . . . . 10, Pariz 9.40 . . . . . 6.60), London 17.70 . . . . 12.25). New York 4.40 . . . . . 4.5750), Milan 22.20, Madrid 40, Berlin 175.75 (registermarke 52.50).

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 440—445, 4% severne agrarne 51 den., 4% agrarne 50 den., 6% begluške 75 den., 6% dalm. agrarne 69 den., 7% invest. 96 den., 7% Blair 93 den., 8% Blair 97 — 99.50; delnice: PAB 195 bl., Trboveljska 260 — 265, Gutmann 49 bl., Šećerana Osijek 230 den., Osječka ljevaonica 165 den., Isis 32 den., Oceania 550 den., Jadranska 280 den.

Beograd. Vojna škoda 440 — 442. 4% severne agrarne 51.25 — 51.75 (51.50), 6% begluške 75.75 — 76.50 (76), 6% dalm. agrarne 69.25 — 69.50 (6925), 7% Seligman 100 den., 7% Blair 94 den., 8% Blair — (99.50). Narodna banka 7825 bl. (7800), PAB 195 den.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 8. avgusta. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 75.875, za sept. 74.625, za dec. 75.50; **koruza:** za maj 58.50, za sept. 61.50, za dec. 56.75.

+ **Novosadska blagovna borza** (8. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica:** za pšenico veljajo odkupne cene po uredbi. **Koruza:** baška 182; baška bela 192; **Rž:** baška 230 — 232.50; banatska 227 — 230. **Moka:** baška in banatska 415 — 420. **Fižol:** baški in sremski beli brez vreč

Kako Amerika postavlja predsedniške kandidate

Nekaj zanimivih sličic s kandidacijskih kongresov obeh ameriških strank — Evropske in ameriške navade

Vsi časopisi so javili, da bosta na predsedniških volitvah Zedinjenih držav prvi torek letošnjega novembra nastopila kot kandidata Roosevelt in Willkie, toda noben časopis izven Amerike ni podrobneje opisal onih zborovanj, na katerih so se določevale kandidature. Vsak Evropec si približno enako predstavlja veliko strankino zborovanje: neskončni govori, ki jih nihče ne posluša, gneča zborovalcev, naposled pa soglasni sklep, ki ga zborovalci sploh niso imeli časa dobro premisliti. Evropski človek si zato ne more niti oddaleč predstavljati, kako lepe, zabavne in šegave so prireditve te vrste v Ameriki.

Vrše se navadno v velikanskih dvoranah in že delegati stranke iz raznih držav napravljajo nepozabno vesel dojem. Niso namreč oblečeni v svečano črne suknje, marveč prihajajo na zborovanje v oblekah, ki so običajne v njih domovini. Ljudje iz Texasa se pojavijo v kovbojskih klobukih z ogromnimi štulami in širokimi krajci, delegati iz Minnesote nosijo svoje navadno kmetsko oblačilo, možje iz Kentuckyja pridejo v beli tropski obleki, odposlanci s Havajskega otočja pa imajo po svoji domači šegi okoli vratu pisane vence iz cvetic. Mnogi nosijo nadalje slamnike z napisi držav, ki so jih poslale na zborovanje, drugi pa so prinesli s seboj ogromne tablice iz lepenke z imenom svojega kandidata. Nekateri ne glede na dnevni red zborovanja glasno hvalijo svoje kandidate, toda vedno z veselim truščem in med eksplozijami smeha in dobre volje.

Ta naš opis velja zborovanju demokratov v Chicagu. Dvorana je bila nabito polna moških in žensk. Šegavost je najbolj očitna stran ameriškega javnega življenja. Ameriški govornik, ako naj ima uspeh, mora najprej povedati kak dober dovtip, da spravi poslušalce v dobro voljo, si med njih smehom prižge cigaro, nato pa vtakne roke za naramnice in nadaljuje svoj govor. Čim bolj se ogiblje togih form, čim bolj neprisiljen je, tem rajši ga vsi poslušajo.

Ko so republikanci Willkieja postavili za kandidata, je nastal v dvorani tak trušč kakor pri nogometni tekmi, kadar domače moštvo zabije odločilni gol nepriljubljenim gostom. Odposlanci so v navdušenju metali v zrak, kar je kdo imel v rokah: klobuke, robce, cigare, nekdo je celo svoj suknjič zabrisal v zrak. Nekateri so se objemali, drugi pa so začeli plesati pred predsedniškim odrom divje indijanske plese. Več minut sploh ni bilo mogoče ničesar čuti zaradi strahovitega hrupa. Ker pa demokratje niso smeli zaostati za republikanci, so pripravili nad vse sijajno zborovanje. Ko je neki delegat iz Texasa predlagal za kandidata sedanjega podpredsednika Garnerja, mu je najprej posvetil desetminuten govor, v katerem ga je tako opisoval, kakor opisuje voditelj kake dražbe prav posebno lep in redek komad. Komaj je končal, so iz ozadja zabučale orgle, v dvorano pa je planila skupina kakih 20 zdravih, krepkih in stasitih mladih mož, ki so mahali z Garnerjevimi lepaki, skakali preko miz ter zaplesali nekak svečani bojni ples za Garnerja. Bilo je, kakor sijajna zaključna točka kakega glavnega varieteja in zborovalci so se nebeško zabavali. Vsak Evropec pa bi zmajeval z glavo, ako bi mu povedali, da je bil ravnokar podpredsednik Garner izklican za predsedniškega kandidata, tako malo so ameriška zborovanja podobna našim prireditvam. Pol ure kasneje, ko je bilo že gotovo, da bo prodrl Roosevelt in je Garner že umaknil svojo kandidaturo, so ti fantje nastopili še enkrat, toda to pot so zaplesali v čast Rooseveltu, zborovalci pa so ples spremljali z oglušujočim vpitjem in žvižganjem. Žvižganje pomeni v Ameriki najvišje odobravanje, dočim se nejevolja izraža v klicih »bu-u-u!« Kdor vidi taka zborovanja prvič, se ne more dovolj načuditi, kasneje pa mu postane jasno, da je ameriški način če že ne pametnejši od evropskega, pa vsaj v skladu z ameriškim temperamentom.

S teh zborovanj bi se dale poročati mnoge vesele stvari. Tako je n. pr. kandidat Gannett v zasebnem življenju strog abstinent in lastnik časopisa, ki ne dovoli v listu oglasa za alkoholne pijače. Na zborovanje pa je prišel s polnimi steklenicami krepkih pijač in je vsakomur rad natočil kozarček ali dva, če je le obljubil dotičnik, da bo volil Gannetta. Kandidat Taft se je pojavil v spremstvu dveh velikanskih slonov iz lepenke; slon je namreč simbol republikancev. Kandidata Willkieja so obkrožali poročevalci pri vsakem koraku, neki posebno vztrajni reporter je vdrl celo za njim v kopalnico in mu je tam iztisnil dolg interview. Willkie ni bil navzoč, ko so njega izklicali za kandidata, sedel je v hotelu in čakal, kako se bo stvar obrnila. Ko je bilo jasno, da bo on kandidat, je navalila k njemu četa fotografov, poročevalcev in kinooperaterjev. Fotografirali so ga od vseh strani. Tisti hip mu je padel okoli vratu neki natreskan mož, ki se je po pomoti izgubil v to sobo ter se takoj udeležil splošnega navdušenja, dasi se mu ni niti sanjalo, za kaj gre. Komaj se je dal preprositi policajem, da so ga odvedli iz sobe. Ves dogodek se je odigral pred mikrofonom, tako je vsa Amerika vedela, kaj se godi v Willkiejevi sobi. Nekdo je pri tem zaklical v mikrofon: »Ah, če bi videli gospo Willkiejevo — taka je kakor vanilijev sladoled s sladko smetano!«

V Chicagu je ob kongresu demokratov središče tega milijonskega mesta imelo sliko, kakor da se ravno proslavlja karneval. Godbe mladih deklet so korakale po ulicah, ljudje pa so jih obmetavali s konfeti, ogromni sprevodi so korakali po mestu in vsakdo jih je navdušeno pozdravljal, ne glede na to ali je bil pristaš ene stranke ali ne. Na vogalu Michiganske avenije je stopil nekdo na prazen zaboj ter začel množici govoriti o koncu sveta. Vse ga je poslušalo z veselim vzhičenjem in tudi v množici navzoči stražniki niso moža motili prav nič, dokler ni prešel na evropsko vojno. Šele takrat so ga potegnili z zaboja in s tem zaključili improvizirano zborovanje.

Ameriški listi priobčujejo o odličnih osebnostih javnega življenja slike, ki bi jih v Evropi nihče ne dovolil. Nekateri politiki se celo boje, da bi bili na slikah preveč v redu, to bi jim znalo oplašiti volilce, ki bi mislili, da preveč gleda na obleko, da je malenkosten in gizdav. Američan ima čisto drugačne poglede na izvestne stvari. Zakaj bi ne smel biti predsednik države golorok, kadar mu je vroče? Pa ga slikajo brez suknjiča. Zakaj bi se ne smel veseliti, če mu vnučki priplezajo zjutraj na posteljo? Vsak dedek je vesel tega. Da je Roosevelt ljubeč dedek, tega mu ne zameri nihče. »Če bi bil drugačen, bi ga sploh ne volili«, pravijo Američani, ko gledajo v listih predsednikove slike iz neprisiljenega domačega življenja. Takega hoče ameriška javnost: prirodnega, neprisiljenega, človeškega. Amerika ima pač drugačne šege in navade, ki nikakor niso slabe ali smešne v svojem bistvu, čeprav se nam v Evropi mnogokrat take zdijo.

Milijon dinarjev za pobijanje malarije

Beograd, 8. avgusta. AA. Finančni minister je odobril naknadni kredit milijon dinarjev osrednjemu higienskemu zavodu za nakup kinina in ostalih zdravil in sredstev za pobijanje malarije.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ruska mornarica

Rusija si gradi v brzem tempu največjo vojno mornarico na svetu. Šele pred kratkim je svet zvedel, da se je temu smotru že precej približala. Tu vidimo oddelek sovjetskih kadetov med neko parado v Moskvi

Drzni skok Jeana Dumiera

Prvi, zgodovinsko dokazani padalec je bil na smrt obsojeni morilec

Iz Moskve so poročali te dni, da je prvak ruskih padalcev tvegal skok iz višine 12.444 m in ga tudi srečno izvedel. Svoje padalo je odprl šele tedaj, ko je bil opravil 11.800 m dolgo navpično pot skozi zrak.

To je vsekako dejanje, ki zasluži vso pozornost. Nič manjše pozornosti pa ni zbudil skok, ki ga je tvegal l. 1777. neki zločinec. Tisto leto je Belgijec Defontage zgradil »letalski plašč«, ki bi ga po naše imenovali padalo. A čeprav je Defontage v uporabnost svojega izuma verjel, se ni mogel odločiti, da bi ga sam preizkusil. Obrnil se je zato na oblasti in te so njegovi želji res ustregle ter mu dale na razpolago »kandidata smrti«, na smrt obsojenega roparskega morilca Jeana Dumiera. Obljubili so mu svobodo, če bi pristal živ na zemlji.

Več policijskih uradnikov je nekega dne Jeana Dumiera privedlo pred pariško orožarno, kjer sta ga pričakovala izumitelj in ogromna množica. Izumitelj in »kandidat smrti« sta zlezla na streho orožarne, tam je Defontage nataknil Dumieru letalski plašč, ki je bil sestavljen iz majhnih ptičjih peres in mu zabičil: »Držite roke vodoravno in mahajte kakor ptice. Drugega vam ni treba storiti.«

Dumier je skočil. Kakor kamen je padel po kratkem plavanju v zraku v globino. Malo nad zemljo pa se je mogel spet ujeti in je potem mirno preplaval še zadnji košček svoje poti. Na zemlji je pristal sicer bled kakor smrt in nesposoben, da bi spregovoril besedico, toda poškodbe ni utrpel nobene. Še vedno ni bil sposoben besedice, ko je stopil k njemu Defontage, mu ponosno stisnil roke ter mu izročil poln mošnjiček zlatnikov.

O nadaljnji Dumierovi usodi nam ni nič znanega. Zdi se pa, da po svojem prvem skoku, ki mu je rešil življenje, ni tvegal več skoka, ki bi mu življenje utegnil končati.

Roman, ki mu ni bilo konca

Z energičnim ukrepom je neka založba v Tokiju zaključila časniški roman, ki je izhajal v nadaljevanjih že 19 let in mu pisatelj ni vedel konca. Beseda »pisatelj« v ostalem pove premalo. Mož, ki je roman započel, je namreč umrl potem, ko je bil že 15 let vsak dan napisal svoje nadaljevanje. Toda med tem je odrasel njegov sin in ta se je bil v snov tako poglobil, da je po očetovi smrti lahko sam prijel za pero — oziroma za čopič — in jo nadaljeval. To je trajalo še štiri leta, potem pa je bilo že toliko pritožb iz vrst občinstva, da so se morali odločiti za konec. Drugače si niso vedeli pomagati, nego da so si izmislili celo vrsto nenadnih smrti. Glavni junaki in junakinje so se smrtno ponesrečili tako, da so se na vožnji z omnibusom prekucnili v prepad.

Eksplozijska katastrofa v Ameriki

V mestu Camdenu v državi New Jersey se je zgodila v neki tovarni barvil vrsta težkih eksplozij. Zavoljo eksplozij je nastal požar, ki ni upepelil samo sedemnadstropne tovarne, temveč še 56 stanovanjskih in 4 poslovne hiše. Po dosedanjih ugotovitvah je izgubilo življenje 10 ljudi, nad 200 jih je bilo ranjenih. Nadaljnjih 65 hiš je požar poškodoval. Nad 300 ljudi je ostalo brez strehe in škodo cenijo na 100 milijonov dinarjev. Da se zavarujejo pred plenilci, je bilo treba proglasiti obsedno stanje.

Nova nemška znamka

Za letošnjo petdesetletnico, od kar je Nemčija za Zanzibar dobila otok Helgoland, je nemška poštna uprava izdala novo znamko

Ljudstva Sovjetske Rusije

Po najnovejši ruski statistiki živi v Sovjetski Rusiji 49 narodov. Najmočnejšo skupino predstavljajo Velikorusi, ki štejejo 99 milijonov ljudi, t. j. 58 odstotkov vsega prebivalstva, najmanjši ljudski drobec pa predstavlja 20.000 Asircev. Malorusi so z 28 milijoni duš na drugem mestu, Belorusi s 5.2 milijona na tretjem, na četrtem so Ujbeki s 4.8 milijona ljudi itd. Židje so z okroglo 3 milijoni ljudi (1.78 odstotka vsega prebivalstva) na sedmem mestu. Kako pisana je družina narodov v Sovjetski Rusiji, spoznamo zlasti tedaj, ko beremo kopico neznanih in čudnih narodnih imen. Na 22. mestu so n. pr. Komijci z okrog 400.000 pripadniki, dalje Karakalpaki s 185.000 dušami, Adigejci in Karačajevci, ki štejejo okroglo 80.000 duš.

17.452 poklicev

Ameriška vlada je izdala slovar, ki našteva pod 29.744 gesli nič manj nego 17.452 poklicev. Knjiga je namenjena v prvi vrsti uradom za klasifikacijo zaposlenih oseb. Vsebuje med drugim poklice, o katerih bi se nikomur ne sanjalo, da morejo donašati kaj denarja. Po njej živijo, vsaj v Zedinjenih državah, polirji za želve (v službi živalskih vrtov), polnilci razpok v ledu (za hoollywoodske filmske delavnice), nabiralci prahu (posebni nameščenci vremenoslovnih postaj) in med neštetimi drugimi poklici tudi nadziratelji škatel za diamantni prah, ki pazijo na to, da se diamantni prašek, ki ga zbirajo v zapečatene škatle v brusilnicah diamantov, skrbno očisti vsake primesi.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Olga je bila od veselja vsa iz sebe.

»Poročila sem se s Petrom!«

»S Petrom?«

»Da!«

»Mislila sem vedno, da je to samo flirt!«

»Tudi Peter je mislil nekoč tako!«

★

Neki možak je prišel v prodajalno in kupil par čevljev za 180 din. »Imam samo 140 din pri sebi«, je dejal, »ali vam lahko ostanek plačam jutri?« »Gotovo«, je odgovoril prodajalec uslužno.

»Tega moža ne boste videli več in lahko boste sami plačali ostanek, ljubi tovariš«, je dejal drug prodajalec. »In vendar ga bom videl«, je odvrnil prvi prodajalec, »zavil sem mu namreč dva leva čevlja!«

»Mrtvec« pokopal zdravnika

Tragikomičen primer navidezne smrti

V vasi Dolnji, nedaleč od Varšave, se je pred kratkim zgodil primer navidezne smrti, ki ga pa vaški zdravnik ni spoznal. Zdelo se je, da je kmet Jožef Kozlovski mrtev in zdravnik je izdal dovoljenje, da ga pokopljejo. Po starem običaju je neki sorodnik ponoči stražil ob krsti, ko se je ta nenadno z velikim ropotom odprla in je iz nje stopil Kozlovski živ in zdrav, samo malo prepadel nad dogodkom, ki ga je bil doživel. Kaj je mogel sorodnik storiti drugega, nego da je v grozi pokazal pete? In kaj je mogel Kozlovski po svojem »vstajenju od mrtvih« storiti drugega, nego da je stopil v kuhinjo, kjer je bilo že pripravljeno žganje za pogostitev pogrebcev, in je najbližjo steklenico nagnil tako, da ji je dno pogledalo navzgor.

Tri dni pozneje so pokopali zdravnika, kajti ko so mu sorodniki privedli moža, ki je od mrtvih vstal, ga je zadela kap. Njegova smrt je bila bolj pristna in Kozlovski si ni mogel kaj, da bi ne bil med tistimi, ki so nosili krsto — krsto, ki je bila prav za prav njemu namenjena. Samo ob sebi umevno, da se je potem udeležil tudi pogrebne gostije . . .

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Nenavadni poklici

Kako si spretni ljudje v Ameriki služijo denar

Kje bi lahko dobili ovratnike št. 48?

Kdo dobavlja zmrznjene muhe kot hrano za žabe?

Ali je mogoče kje kupiti človeško mleko?

Če želite odgovora na takšna vprašanja, tedaj se obrnite samo na Donnellys Red Book Service v New Yorku. Ta informacijska pisarna se ponaša, da lahko postreže z odgovorom na vsako vprašanje, vsaj na 99 odstotkov vseh vprašanj. Seveda zahteva za odgovor neko odškodnino, ki sicer ni velika, a ker dobiva vsak dan povprečno 300 vprašanj, cvetejo njeni posli imenitno.

Eddie Brodway v St. Louisu si je izmislil originalno postrežbo klientom. Vsak večer brzi s svojim motornim kolesom po cestah v mestu in okolici, zlasti v okolici, sem in tja ter išče avtomobilov, ki bi imeli kakšno poškodbo v lučih. Te poškodbe lahko takoj popravi, kajti v svoji prikolici ima vse mogoče orodje in pripomočke. Seveda ne dela tega zastonj, a ljudje v zadregi mu plačujejo rajši še več, nego sam zahteva.

Iz grenke izkušnje si mesi neka gospa Rodgersova svoj vsakdanji kruh. Pred nekoliko leti je dala svoje dragoceno opremljeno stanovanje za nekaj časa v podnajem, a ko se je vrnila, je našla razbite antične stole, dragoceno steklenico in drobnjavo v kosih, čajne posode brez ročajev, luknje v blazinah, itd. Ga. Rodgersova je imela precej muke, preden je našla prave specialiste, ki so ji te stvari popravili. Ko jih je pa zbrala, je enostavno sklenila ustanoviti podjetje za posebna popravila, ki ima dela in dobička dovolj.

A tudi popolno poroko z vsem, kar spada zraven (razen ženina in neveste), vam lahko dobavijo v Ameriki. Tvrdka »Wedding Embassy« skrbi za to, da dobe vsi sorodniki in prijatelji pravočasno povabila, da pridejo cvetlice, prstani in mrzli narezki v pravem trenutku na pravo mesto, a ves poročni sprevod z vsemi družicami, drugi in svati ter pričami vadi pod vodstvom izkušenih strokovnjakov tako dolgo, da gre vse v redu.

Za poletne dni ob morju in v kopališčih

si je izmislila moda tu naslikani kostum: jopica iz bele volne z modrimi tižami in hlače iz modre flanele

Mentone — končna postaja ob Italijanski Rivieri

Kot končna železniška postaja ob italijanski Rivieri je določen namesto dosedanje Ventimiglie sedaj Mentone, ki so ga zasedle italijanske čete. Do tega mesta bodo v bodoče vozili italijanski vlaki.

ANEKDOTA

Gaetano Donizetti, sloviti italijanski skladatelj, je bil v Bologni kot študent konservatorija, ko je slišal, da hoče neki impresario v enem izmed mestnih gledališč uprizoriti delo njegovega učitelja Mayra, »Bela in rdeča vrtnica«. Mayra je imel Donizetti zelo rad. Ker se je impresario branil avtorju vrniti rokopis opere, a avtor ni imel prepisa, je bil ta zelo slabe volje. Donizetti je o tem vedel. Da bi svojega učitelja razveselil, je tri večere zaporedoma hodil opero poslušat, potem jo je s svojim sijajnim spominom napisal celo od prve do zadnje note. S tem »prepisom« je odšel v Bergamo in ga izročil Mayru. Tega je učenčeva pozornost zelo ganila. Objel ga je, izvlekel svojo zlato uro in dejal: »To vzemi ti, tako bova imela spominke drug drugega.«

VSAK DAN ENA

»Ali ti pravi mož še vedno, da si angel?«

»Da! Vsekako po vsej priliki misli, da ne potrebujem obleke!«

(Buen Humor)

Špijonaža z melodijami

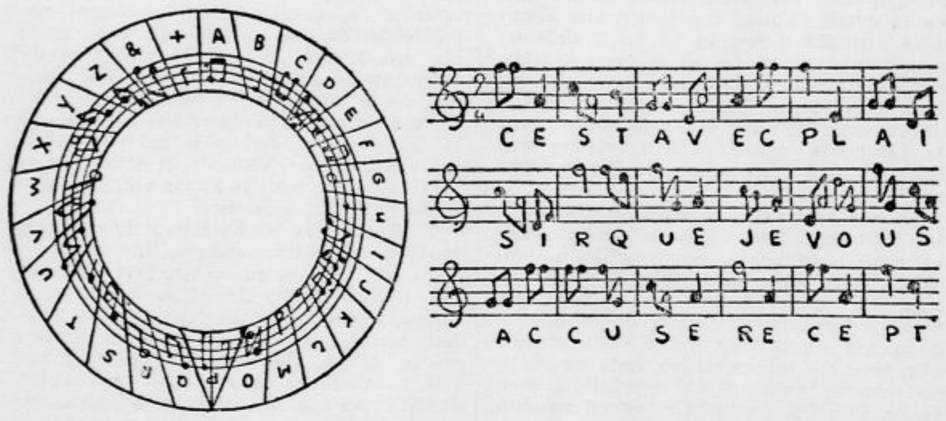

Pri nekem vojnem vohunu so našli nekoliko listov notnega papirja, ki je bil popisan na videz z nedolžnimi notami, brez vsakega besedila. Skladba pa je bila tako čudna, da je zbudila sum. Na zadnje so ugotovili, da pomeni vsaka nota po določenem ključu, ki nam ga kaže slika na levi strani, neko črko in potem je bilo lahko uganiti sporočilo v francoščini, ki se začenja z besedami: »Prijetno mi je sporočiti Vam sprejem . . .«

MICHEL ZEVACO: 179

Don Juan

ROMAN.

Kam si izginil, blesk mojih oči? Odurne gube, ki se mi dolbete v čelo, v sence in v trepalnice, mar me prihajata opominjat, naj se odpovem ljubezni? Toda odpoved ljubezni je toliko kakor odpoved življenju! Ne, ne! Nočem biti star! Nočem še umreti! Uprem se ti, starost, ti prva oblika človekove smrti; bolj srdito se bom boril zoper tebe, nego se borim zoper cesarja Karla. Premagal te bom, starost!«

Vendar zrcalo najbrže ni kazalo Francu I. preneugodne slike, kajti nazadnje, ko je bil odslovil dvorjane in zadržal pri sebi samo četvorico, ki smo jo imenovali, se je obrnil k tem tovarišem in veselo zaklical:

»Gospoda, drevi pojdemo na odpravo. Bodite ob enajstih tu, a dobro oboroženi, kajti podoba je, da vlada med svojatjo na Dvoru čudežev precejšnje razburjenje.«

Četvorica se je priklonila.

»Kam pa pojdemo, sire?« je vprašal grof d' Essé, dobro vedoč, da kralj pričakuje to vprašanje.

»Oh, čeprav k vragu, ako njegovo veličanstvo tako želi,« je zatrdil Saint-André.

»Z njegovim veličanstvom pridemo samo v nebesa,« ga je prekosil baron de Sansac.

Mali Roncherolles je molčal. Gledal je in željno poslušal: saj je bil šele vajenec.

»Gospoda,« je smejé se odvrnil Franc I., »niti ne pojdemo v nebesa niti v pekel; uberemo jo kratko in malo v Vrvarsko ulico, dasi bi se ta lahko imenovala pekel, ko je tako daleč od Louvra in tako razorana od kolovozov, ali pa tudi nebo, kajti v nji stanuje angel.«

Kralj je bil torej opustil namen, da še nekaj dni počaka, preden se loti novega naklepa zoper Beranžerko, in ni več mislil na to, da bi dal Turquanda prijeti kot ponarejalca.

Zanašal se je na pomoč stare Medarde.

Mislil je, da bo zlahka prišel v zlatarjevo hišo, kakor hitro bo res takšne volje; in ko bo v hiši, mu bo njegova plemiška četvorica obilno zadostovala, da užuga tistih nekaj služabnikov; z Medardino pomočjo je upal opraviti ostalo.

Loraydan mu je bil rekel: pokàj bi čakali? Zakaj ne že jutri? Zakaj ne drevi?

Franc I. je bil ostal pod dojmom te besede in si je ponavljal:

»Zakaj ne kar drevi? Čemu vsi ti jalovi ovinki in vse to oprezovanje, ki mi je v nečast? H o č e m, tako mi luči božje! To mora zadostovati.«

Ko je bil tako določil uro snidenja, je kralj ukazal, naj prevedejo k njemu konetabla Montmorencyjskega, ki je čakal že dobršno uro: prinašal je vladarju načrt za vojno, ki naj bi zagotovila korist in čast francoskega kraljestva, če bi Karel V... Ta načrt seveda ni bil tako nujen kakor naklep zoper čast ubogega dekleta.

Ob enajstih so Sansac, Essé, Roncherolles in Saint-André, vsi štirje preizkušeni mečevalci in pretepači, prosti pomislekov in vesti, prispeli v Louvre z bodalom in bojnim mečem ob pasu in z zakrinkanimi obrazi — ne zato, da jih ne bi kdo spoznal, kakor bi si bralec utegnil misliti, ampak zgolj radi mode, ki je terjala od plemiča, da si je s krinko varoval obraz solnčne pripeke in nočnega mraza, kakor si je z rokavicami varoval roke.

Kralja so pravkar oblačili.

Napravil se je v telovnik in hlače iz črnega žameta, v visoke škornje, ki so mu segali nad kolena, v črno žametasto čepico z belim peresom, v širok plašč iz dragega flandrskega sukna in mehke rokavice iz damjakove kože. Za pas si je obesil bodalo in krepak meč.

Krenili so iz Louvra, in ko so stopali po temnih ulicah skozi širni, speči Pariz, si kaj lahko mislimo, da jih je od daleč sledil kak rokomavh; toda nihče se ni upal napasti petorice, ki je že na prvi pogled zbujala strah in spoštovanje.

Ko so prišli na vogal Tempelske in Vrvarske ulice, je velika trdnjavska ura pravkar s slovesnim, počasnim glasom naznanjala Parižanom, da je polnoči.

»Zbudimo Loraydana in ga vzemimo s seboj!« je odločil Franc I. »Hoj! Vrata dvorca so samo priprta ... kaj neki to pomeni! ... Stopimo noter!«

Na dvorišču so videli, da gori za tremi pritličnimi okni luč ...

Krenili so proti tem oknom...

Zlovesten molk je visel nad Loraydanovim dvorcem ...

Nekaj strašnega je bilo v zraku ...

XXXI.

NE POZABITE, DA GRE ZA ŽENSKO ZVIJAČO!

Tisti večer ob osmih je grof de Loraydan poklical Brisarda, ki se je nezaupljivo približal, kajti hrbet ga je še skelel od preizkušnje novih stremenic.

»Pojdi,« mu je dejal, »in prebij noč, kjer in kakor te je volja. Vrni se jutri opoldne. Če se prej kakor ob tem času pokažeš v okolici dvorca ...«

Te besede je spremljala grožnja — navaden zamah z roko.

Toda pomen zamaha je bil tak, da je Brisard pri tisti priči planil iz dvorca, skokoma zdirjal iz Vrvarske ulice v Staro mesto, ga predirjal od enega konca do drugega in še šele nekoliko oddahnil, ko je pritekel k nekemu sorodniku, daleč tam na kraju vseučiliške črtrti, ter zapahnil vrata za seboj.

Loraydan pa je stopil v orožno dvorano svojega dvorca.

Ležala je v pritličju. Dasi je bila izgubila nekdanje bogato lice, se je še vedno lahko ponašala z dvema prekrasnima zbirkama, izmed katerih je ena obsegala rapirje in bojne meče, druga pa španska in florentinska bodala.

Vrgel se je v naslanjač, oprl komolec ob koleno, naslonil obradek v dlan ter jel, srepo in trdo strmeč predse, premišljevati o svojem položaju.

Smrt gospe Katinke Petovarjeve

Maribor, 8. avgusta

V Ivanjkovcih je danes ob 16.30 umrla po daljšem bolehanju ga. Katinka **Petovarjeva**, posestnica in trgovka, soproga znanega našega narodnega in gospodarskega delavca, bivšega narodnega poslanca g. Lovra Petovarja. Pokojnico je poznala vsa slovenjegoriška pokrajina, a sorodstvene in prijateljske vezi so jo vezale daleč po Sloveniji. Bila je vzorna gospodinja iz znane ugledne Rajhove družine z Mote pri Ljutomeru, sestra pokojnega nepozabnega Sokola in konjerejca Joška Rajha. V srečnem zakonu z Lovrom Petovarjem je povila štiri sine in tri hčerke, ki jim je dala za najlepše spremstvo na poti v življenje svoj lepi značaj, narodno zavednost, plemenito srce in dobrosrčnost. Četudi že vsi na svojih položajih, so otroci ostali na blago mater navezani z vso srčno ljubeznijo in vdanostjo.

Iskreno sočustvujemo z g. soprogom, otroki in vsemi prizadetimi svojci. Gospo Katinko, ki je junaško prenašala trpljenje zadnjih let, bodo v nedeljo ob 14.30 položili na svetinjskem pokopališču k večnemu počitku. S svojim delom in življenjem si je ga. Katinka Petovarjeva kot vzorna slovenska žena, mati in gospodinja zagotovila med nami najčastnejši spomin.

Dr. Josip Kronvogel

Maribor, 8. avgusta.

Pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah je nagle smrti preminil upokojeni sodni dvorni svetnik gosp. dr. Josip **Kronvogel**, ki je dosegel častitljivo starost 83 let. Rodil se je 10. januarja 1857 v Trnovstiču pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah. Kot kmečki sin je šel študirat gimnazijo v Mariboru, nato pa pravo v Gradec, kjer je bil tudi promoviran. Posvetil se je sodni stroki, bil je nad 30 let sodni starešina pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah in pri sreskem sodišču v Mariboru. Do svoje smrti je bil generalni varuh nezakonskih otrok v Mariboru. V tem svojstvu je zgledno skrbel za svoje varovance in je marsikateremu poskrbel za obstanek in službo. Bil je član odbora za podporo odpuščenim kaznencem ter sotrudnik skoro vseh mariborskih dobrodelnih in socialnih društev, nadalje predsednik Društva državnih upokojencev v Mariboru ter Podporne kreditne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru. V vseh teh organizacijah in društvih je bil nadvse spoštovan.

Uglednega pokojnika bodo izročili materi zemlji v soboto 10. t. m. v Črmlji pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah. Zapustil je globoko užaloščeno ženo in tri otroke. Žalujočim naj velja naše iskreno sožalje, pokojniku pa bomo vsi ohranili lep in hvaležen spomin.

BELEŽKE

Minister pravde v Ljubljani

Včeraj dopoldne ob 10. se je pripeljal z avtom z Bleda v Ljubljano pravosodni minister dr. Lazar Marković. Po kratkem ogledu Ljubljane se je podal v bansko palačo in se pomudil v razgovoru z banom. Nato sta se skupno odpeljala v Št. Vid nad Ljubljano, kjer si je g. minister z velikim zanimanjem ogledal obrtniško razstavo in ji izrekel polno priznanje. Iz Št. Vida je g. minister nadaljeval pot v Begunje na Gorenjskem, kjer je uradno obiskal in pregledal ondotno žensko kaznilnico. Iz Begunj se je popoldne vrnil nazaj na Bled.

Prizad na Hrvatskem

Kakor je znano, je generalni ravnatelj Prizada dr. Franjo Toth, bivši ravnatelj Gospodarske sloge in eden najodličnejših prvakov HSS. Kljub temu »Srijemski Hrvat« ni zadovoljen z delom Prizada in njegovega šefa. Med drugim piše o tem:

»Koruze ni, čeprav je je bilo pred kratkim še v obilici. Potem pa so prišli odposlanci Prizada in so jo rekvirirali. O njihovem postopanju ob tej priliki se pripovedujejo čudovite stvari. Zakaj se dovoljuje temu beograjskemu društvu intervencija na Hrvatskem? Po uredbi o banovini Hrvatski spada notranja trgovina v pristojnost bana. Hrvati imamo redko kaj koruze za izvoz z ozirom na veliko potrebo naših pasivnih krajev. Letos je sploh ni bilo nič za izvoz, toda vendar jo je Prizad odnesel do zadnjega zrna. Ne moremo dovoliti, da beograjski kapitalisti odjemljejo našo hrano.«

Nemščina in francoščina na Balkanu

Z veliko pozornostjo in z zadoščenjem zasledujejo v Berlinu politični razvoj na Balkanu ter označujejo za zelo ugodno znamenje, da zadnje mesce nemški jezik stalno izpodriva doslej v balkanskih državah zelo razširjeno francoščino. V Atenah je namreč prenehal izhajati poluradni list »Messager d'Athenes«, ki je izhajal skoro štirideset let in ki je bil glasilo grške inteligence ne samo doma, marveč še v znatnejši meri v tujini. Takisto je bil v Bukarešti ustavljen francosko pisani list »Le Moment«, v Sofiji pa so znatno skrčili obseg lista »La Parole Bulgare«. Na njegovo mesto je že stopil nemški list »Bulgarische Wochenschau«, ki označuje za svojo glavno nalogo, da poglobi stike med bolgarskim in nemškim narodom. Tudi na Madžarskem je začel izhajati nemški list »Ungarn« z enako nalogo. Izdaja ga prof. Bela Pulanszky.

Rumunski prosvetni minister je izdelal učni načrt, ki bo stopil v veljavo že s prihodnjim šolskim letom. Na polovici rumunskih srednjih šol bo nemščina obvezni učni predmet, tako da bo mnogo rumunskih dijakov v bodoče lahko nadaljevalo svoje študije na nemških visokih šolah. V Sofiji je bil na univerzi nedavno zaključen tečaj za profesorje nemščine, ki se ga je udeležilo 200 profesorjev.

Sestanek nemških akademikov iz Jugoslavije

V Novem Sadu bo 17. in 18. t. m. sestanek nemških akademikov iz vse države. Sestanek, ki se ponavlja vsako leto, ima nalogo zbrati vse nemške akademike v naši državi. Ob tej priliki bodo razna predavanja ter sportne in družabne prireditve.

Ruske mornariške kadetnice

Moskovska »Pravda« poroča, da bo vojna uprava ustanovila v najkrajšem času sedem mornariških kadetnic, za mladeniče, ki se hočejo posvetiti pomorski službi v trgovski ali v vojni mornarici. Ruska mornarica se je v zadnjem letu tako povečala, da ji primanjkuje strokovno izvežbanih oficirjev in podoficirjev. Ker računajo še z nadaljnjim razvojem zlasti vojne mornarice, naj nove šole odpomorejo temu pomanjkanju. Pomorski učni zavodi bodo ustanovljeni v Leningradu, Vladivostoku, Odesi in v Bakuju, pa tudi v Moskvi, Kijevu in v Gorkem. Ta tri mesta sicer ne leže ob morju, pač pa ob velikih rekah z ogromnim paroplovnim prometom. Zavodi bodo imeli po tri letnike, sprejemali pa se bodo vanje absolventi nižjih srednjih šol. Podobne šole so bile l. 1938. ustanovljene za artilerijske oficirje in so se baje zelo dobro obnesle.

Ameriški list o ruski zasedbi Besarabije

Ameriški list »Christian Science Monitor« je objavil pred par dnevi od svojega dopisnika iz Londona daljše poročilo, v katerem pravi med drugim:

»Zastavlja se glavno vprašanje, ali je Rusija pritisnila na Rumunijo po predhodni obvestitvi Nemčije ali celo z njenim pristankom. Na to vprašanje je zelo težko dati zanesljiv odgovor. Sovjetska Rusija je bila očividno vznemirjena zaradi hitrega prodiranja Nemčije, vendar pa v Berlinu vztrajno zatrjujejo, da v sedanjem položaju ni ničesar takega, kar bi lahko dovedlo do odtujitve med Nemčijo in Rusijo. Značilno je, da je bil ruski ultimat Bukarešti predan komaj teden dni po obnovi rusko-rumunskih odnosov in po dolgem razdobju diplomatske napetosti. V Londonu tolmačijo to tako, da je nepričakovani poraz Francije iznenadil Moskvo, da je morala napraviti nove odločitve, ki še niso bile vzete v obzir pri obnovitvi rusko-rumunskih odnosov.«

O preselitvi francoske vlade v Pariz

Francoska vlada v Vichyu se nahaja v velikih težavah, ker iz tega kraja ne more uspešno opravljati poslov, zlasti glede povratka milijonov beguncev, a tudi zaradi tega, ker se v okupirani Franciji, posebno v Parizu, baje pojavljajo pokreti proti vladi maršala Petaina. Zato se vlada več časa pogaja z nemškimi oblastmi glede svojega povratka v prestolnico. Maršal Petain želi baje zaključiti pred povratkom v Pariz posebno politično pogodbo z Nemčijo. Pogodba naj bi bila v veljavi za čas premirja. Posebni zastopnik nemškega zunanjega ministra Abetz, ki je sedaj imenovan za veleposlanika, vzdržuje medsebojno zvezo.

Po poročilih nekaterih listov pogajanja ugodno potekajo in navajajo se tudi že nekatere podrobnosti. Tako bodo zunanje ministrstvo in vsa tri ministrstva narodne obrambe instalirana v Versaillesu, ostala ministrstva pa v Parizu. Nemška vojska bo izpraznila Versailles, Pariz pa bo ostal okupiran.

Zaplenjene milijarde

Novi francoski zakon o izgubi državljanstva in zaplembi imovine onih oseb, ki so zapustile Francijo brez zadostnega razloga, je bil prvič uporabljen proti generalu de Gaulleu, poveljniku francoskih oboroženih sil, ki nadaljujejo borbo ob strani Anglije. Vojaško sodišče je generala, kakor smo že poročali, medtem obsodilo na smrt.

Ob tej priliki se objavlja službeno iz Vichya, da bo omenjeni zakon uporabljen čim prej tudi na druge osebnosti, ker je vlada odločena pospešiti postopanje. Zaplenjena imovina bo po 6 mescih izročena posebnemu nacionalnemu fondu. Ker bo ta zakon uporabljen proti celi vrsti najbogatejših ljudi Francije, ugotavlja »Paris-Soir«, da bo država na ta način zaplenila več milijard frankov.

Tuji jeziki v čeških šolah

Izpremememba političnega položaja v Evropi se odraža tudi na čeških šolah v pouku raznih jezikov. Za prihodnje leto je naučno ministrstvo določilo, da se na češke srednje šole uvedeta poleg nemščine, francoščine in angleščine še španski in italijanski jezik. Dočim ostaneta nemščina in francoščina (ali namesto nje angleščina) obligatna predmeta, bo italijanski jezik prost predmet v višjih štirih razredih srednjih šol, španski pa v zadnjih dveh letih istih šol. Zanimivo je, da si gojenci realnih gimnazij namesto opisne geometrije ali francoske konverzacije izberejo lahko španski jezik.

Japonci morajo šteditи z bencinom

Reuterjev poročevalski urad poroča iz Čungkingu, začasne Kitajske prestolnice, da so tam prepričani, da bo ameriška izvozna prepoved za bencin in za železo izzvala resne posledice na Japonskem. Možno je sicer, da japonska zdaj razpolaga z zalogami, letalskega bencina za dve leti, toda ta količina je nezadostna, če želi Japonska biti pripravljena za vojno proti kaki velesili. Zato na Kitajskem ne verjamejo v možnost vojne med Japonsko in Zedinjenimi ameriškimi državami in obenem upajo, da bo Amerika še povečala gospodarski pritisk na Japonsko.

V vsakem primeru se opaža — pravi dalje Reuterjevo poročilo —, da je letalskih napadov na Čungking vedno manj in da se jih udeležuje tudi vedno manjše število letal. To daje povod za domnevo, da Japonci varčujejo s svojim bencinom. Brzojavke, ki prihajajo z raznih bojišč na Kitajskem, govore o relativnem miru. V kitajskih dobro obveščenih krogih smatrajo za možno, da bo tak položaj trajal vse leto, zlasti še, ker tudi epidemije, kolere in malarije ovirajo vsako pomembnejšo vojaško operacijo. Poroča se tudi, da so se glavnine japonskih sil na nekaterih bojiščih umaknile v zaledje.

Izstop Bolgarov iz mednarodne študentske zveze

Sofija, 8. avg. br. (SDA). Kakor poročajo iz Sofije, je tamkajšnja nacionalna studentska zveza sklenila izstopiti iz sedanje mednarodne studentske zveze. Sklenila je pozvati zvezi nemških in italijanskih studentov, da bi ustanovili novo mednarodno studentsko organizacijo.

Dobi se v strokovnih optičnih trgovinah. Prospekte pošilja brezplačno Carl Zeiss, Jena, ali zastopništvo: M. Pavlović – Beograd – pošt. fah 411

SPORT

Teden motornih dirk

V 8 dnevih na treh krajih

V nedeljo na Pohorju, na praznik na Dolenjskem, drugo nedeljo pri Ljubljani

Kakor dogovorjeno, so se za prihodnji teden kar na treh krajih razvneli naši motociklisti in avtomobilisti. Od nedelje 11. t. m. pa do prihodnje nedelje 18. t. m. bodo po čudnem naključju kar tri velike motociklistične odn. avtomobilske prireditve, in sicer to nedeljo gorska dirka na Pohorje v izvedbi mariborskega Avtokluba, na praznik 15. t. m. II. gorska motodirka na Gorjance v izvedbi novomeške sekcije SK Ilirije in slednjič v nedeljo 18. t. m. krožna motociklistična dirka na tradicionalni podutiški progi v izvedbi Moto-Hermesa.

Rekordno število prijav na Pohorje

Maribor, 8. avgusta

Nedeljska motociklistična in avtomobilska dirka, ki bo to nedeljo na novi pohorski avtomobilski cesti Reka—Sv. Arch bo, po prijavah sodeč, ena največjih tovrstnih prireditev, kar smo jih imeli v zadnjih časih v naši državi. Nič manj kakor 95 motociklistov in avtomobilistov se je prijavilo za dirko na 15 km dolgi gorski progi, ki je ena najlepših v naši državi. Med prijavljenimi dirkači so vsi vidnejši dirkači, ki so se z uspehom udejstvovali na številnih dirkah, pri nas in v tujini. Naj omenimo predvsem Janka Šiško, Stariča, dr. Hribarja, Dušana Breznika, Uroića, Babiča, Metza, Tihosavljevića, Vujića itd., ki bodo dirkali na dirkalnih motorjih. Razen tega bodo pokazali svoje spretnosti naši »asi« turnih strojev, in sicer podpor. Aleksander Glebov, Miklavčič na svojem 800 ccm specialnem »Zündappu«, Likar na specialnem DKW, nadalje Schildhabl, Matko, Vuković, Šoštarko, inž. Lotz iz Maribora, ki se po daljšem presledku spet udejstvuje v dirkalnem sportu, in drugi.

Številni dirkači so že prispeli v Maribor in pridno trenirajo na Pohorju, med njimi tudi zagrebški »as« dr. Hribar in naš gorski prvak Janko Šiška. V Maribor je tudi že prispel načelnik sportne komisije SMKJ v Zagrebu g. Nikola Bošković s svojimi številnimi sodelavci, ki se je takoj lotil urejevanja dirkalne proge. Vse v vsem, nedeljska nacionalna gorska dirka »Pohorje 1940« bo prireditev, ki bo v vsakem pogledu zadovoljila občinstvo.

★

Nad 60 dirkačev na Gorjancih

Kakor nam poročajo iz Motokluba Ilirije, se je do včeraj prijavilo za dirko na Gorjance skupno 63 dirkačev, med njimi 13 Hermežanov, 11 Zagrebčanov (IHMK), 7 vozačev ljubljanskega Avto-kluba, 7 članov I. gor. motokluba iz Kranja in še drugi, tako da se obeta na Gorjancih silno napeta borba za prva mesta. Agilna novomeška sekcija MK Ilirije ima zdaj dela čez glavo. Priprave gredo tudi v to smer, da bo ta dan tudi občinstvo v čim večjem številu obiskalo našo Dolenjsko. Prireditelji so v spored tega dneva (ob 11.) uvrstili tudi sprevod vseh sportnikov po mestu, dirka pa se bo začela ob 14. Dirkalno progo bodo zaprli pol ure prej, na kar se obiskovalci opozarjajo že zdaj.

Ljubljanski »Putnik« priredi na te dirke na praznik 15. t. m. zelo ugodne in cenene izlete z železnico in avtobusi v Novo mesto in na Gorjance. Vse informacije in vstopnice se dobijo pri »Putniku«, Tyrševa c. 11. odn. v tajništvu MK Ilirije, Miklošičeva 15.

Prve poizkusne vožnje

Novo mesto, 7. avgusta

Priprave za veliko motociklistično dirko na Gorjance se bližajo koncu. Na odsek ceste iz Novega mesta do Karlovca, kjer bodo dirkali, je zdaj na delu težak parni valjar, ki gladi tlak na vsej 12.7 km dolgi progi. Vozači, ki so jo že prevozili, je ne morejo dovolj prehvaliti, ker je v resnici odlična. Vsak gledalec bo imel od Badovinca dalje krasen razgled proti vrhu proge — cele 4 km daleč. Za vozače je pripravljenih razen 11 dragocenih pokalov tudi večje število praktičnih daril in mnogo okusnih plaket. Razen tega bodo dirkači deležni še posebne pozornosti na dan pred tekmo in na praznik. Izdan je obsežen katalog, ki ga je pripravila novomeška sekcija MK Ilirije. Občinstvo in vozniki se že zdaj opozarjajo, da se ves ta čas strogo ravnajo po cestnih policijskih predpisih, da ne bo prišlo do nesreče.

Prireditelji so se potrudili, da bo Novo mesto imelo na ta dan čim večje število gostov. Za posebni vlak, ki bo vozil na dan tekme iz Ljubljane v Novo mesto in za vstopnico na dirko bo treba plačati din 50.— za osebo.

Pri tej priliki je treba naglasiti, da je dolžnost vsakega meščana in vsakega Dolenjca, da se na dan 15. t. m. udeleži te velike sportne prireditve v neposredni bližini dolenjske metropole. Saj ta prireditev ni samo velikega sportnega pomena, temveč pomeni za Dolenjsko obenem tudi uspelo tujskoprometno privlačnost.

★

Razpis

hitrostnih motociklističnih dirk na podutiški progi v izvedbi Moto Hermesa

ŽSK Moto Hermes Ljubljana priredi v nedeljo dne 18, t. m. ob 15. hitrostno motociklistično dirko na tradicionalni podutiški krožni progi. Dirka se bo vršila po pravilniku FICM ter po sedaj veljavnem pravilniku SMKJ. Proga meri 7500 m. Ker se bo vozilo v levo smer, je dovoljeno prehitevanje le na desni strani, a na levi notranji strani le v primeru, če bo sprednji vozač najmanj 180 cm od notranjega cestnega roba. Za vse ev. posledice prehitevanja je odgovoren levo prehitevajoči vozač.

Tekmovalo se bo v naslednjih kategorijah: **turni motorji:** do 100 ccm na 2 kroga t. j. 15 km, do 200 ccm na 3 kroge t. j. 22.5 km, do 350 ccm na 3 kroge t. j. 22.5 km in nad 350 ccm na 4 kroge t. j. 30 km ter **sportni motorji:** do 250 ccm na 3 kroge t. j. 22.5 km in nad 250 ccm na 4 kroge t. j. 30 km. Start za vsako skupino je skupen z ugaslimi motorji in brez tuje pomoči. V vsaki kategoriji morajo startati najmanj 3 vozači. Če za katero izmed njih ne bodo prijavljeni najmanj 3 vozači, bo avtomatično priključena naslednji močnejši.

Pravico starta imajo razen članov Moto Hermesa vsi verificirani člani vseh jugoslovenskih motoklubov. Vozila morajo biti opremljena z dvema neodvisno delujočima zavorama. Tehnični pregled vozil bo eno uro pred startom na prostoru za parkiranje pri meščanski šoli v Zg. Šiški, kjer bosta tudi start in cilj. Vsak vozač sme start ponoviti le v naslednji višji kategoriji. Za vsako posamezno kategorijo so razpisana lepa častna darila in nagrade, ki bodo javno razstavljene tri dni pred dirko. Trening bo dovoljen poljubno z upoštevanjem cestnih policijskih predpisov, na dan dirke pa od 12. dalje čisto prepovedan.

Vsak tekmovalec je dolžan preskrbeti si lastno jamstveno in nezgodno zavarovanje. Voziti mora s primerno čelado in je odgovoren za vsako poškodbo lastne ali tuje lastnine. Prireditelj odklanja nasproti komurkoli vsako ev. posredno ali neposredno povzročeno škodo. Tekmovalci se morajo brezpogojno pokoravati vodstvu dirke. Ev. protesti se morajo vložiti sportni komisiji v brezprizivno presojo pismeno najkasneje pol ure po izvedeni točki s pristojbino po din 50.—, kateri znesek se povrne le v slučaju utemeljenega protesta. Vodstvo si pridržuje pravico spremembe razpisa.

Prijave sprejema klubov blagajnik Sandi Lukež, Ljubljana, Mestni trg 3 do vštevši 12 t. m. s prijavno takso po din 10.—, ki bo na startu vrnjena, če bo dirkač startal. Prijave po 12. t. m. ne bodo vnešene v tiskane sporede. Razdelitev daril in razglasitev rezultatov bo na dan dirke ob 20. v restavraciji pri »Šestici«. Če bo slabo vreme, bo dirka preložena ali odpovedana.

Danes se začne teniški turnir na Bledu

Na novo urejenih teniških prostorih na Bledu se danes prično tekmovanja za mednarodno prvenstvo Bleda.

Prireditelja tega turnirja »Beograjski tenis klub« in ljubljanska »Ilirija« sta za ta turnir z velikimi žrtvami pridobila najboljše jugoslovenske igralce. Iz Beograda pridejo: Branović, Smerdu Boris in Radovanović, ki zavzemajo vidno mesto v jugoslovenskem teniškem sportu. Med ostalimi udeleženci iz Beograda so tudi odlični Bogdanović, Bojović, Marković, srbska prvakinja Mitićeva ter izvrstna Seka Jovanović. Pričakujejo se tudi prijave evropskega prvaka Punčeca ter Mitića, Pallade, Kovačeve in Florijanove.

Najštevilnejše bodo pa zastopani slovenski klubi. Med ljubljanskimi igralci bodo nastopili Šivic, dr. Smerdu, Banko, juniorja Milavec in Luckmann ter več mnogo obetajočih ljubljanskih juniorjev. Med damami bo pa nastopila inž. Eza Sernec—Maire, tretja na državni listi, ki se bo sedaj skušala revanžirati Mitićevi za nedavni poraz v Beogradu in Planici. Maribor pa pošlje svoja najboljša zastopnika Blanketa in Albaneža, ter ostale mariborske igralce.

Opozarjamo udeležence tega turnirja, da je dovoljena polovična voznina po obrazcu K 13, ki jo naj vsak udeleženec vzame na odhodni postaji.

V torek se pa vrnejo beograjski in ljubljanski igralci v Ljubljano, kjer bodo odigrali medmestno tekmo Beograd—Ljubljana, na kar že sedaj opozarjamo občinstvo.

B. M.

Dva dni plavanja v Mariboru

Prvo prvenstvo Slovenske plavalne zveze v plavanju, skokih in waterpoolu

V Mariboru bo jutri in v nedeljo prvo prvenstvo Slovenije v plavanju. Zadnji dogodki v plavalnem sportu nam zgovorno kažejo kakšno mesto zavzema slovenski plavalni sport med ostalimi. Slovenski plavači tvorijo že vrsto let hrbtenico vsake drž. plavalne reprezentance. S tem hočemo poudariti veliko tradicijo našega swimminga, ki zahteva da se prvemu prvenstvu Slovenije v tej panogi posveti potrebna pozornost.

Po prijavah sodeč bo to lepa manifestacija plavačev, ki bodo ponosni, da se bodo lahko borili prvič za naslov slovenskega prvaka — v krasnem mariborskem kopališču. Štirje klubi, med katerimi prednjačita Ilirija in domači MPK, so prijavili preko 60 tekmovalcev, med katerimi je tudi 8 skakačev.

Dva dni plavalnih tekem v Mariboru bosta pokazala, kakšne so naše rezerve za ligaške boje prihodnjih sezon.

Pred kolesarskim prvenstvom Slovenije

prošnja za avtomobiliste in motocikliste Važna opozorila za dirkače in nujna

Kakor smo že na tem mestu že pisali, bo v nedeljo 11. t. m. prva prireditev Slovenske kolesarske zveze, in sicer dirka za banovinsko prvenstvo seniorjev in juniorjev. Za zmagovalca je daroval ban dr. M. Natlačen krasen prehodni pokal, ki ga bo prejel v trajno last oni dirkač glavne kategorije, ki bo osvojil to prvenstvo v dveh letih zaporedoma ali pa trikrat v presledkih. Ta pokal in tudi vse ostale nagrade bodo od petka popoldne dalje do nedelje zjutraj v izložbi Gospodarske zveze na Tyrševi cesti.

★

Opozorilo dirkačem! Ker se je te dni pojavila vest o nekih kolesarskih dirkah v okviru sportnega dneva na Vrhniki, ki bo tudi to nedeljo, torej na dan, ko bo imela SKZ svojo veliko prvenstveno dirko, se vsem verificiranim dirkačem prepoveduje nastop na omenjeni dirki SK Vrhnike. Proti kršiteljem zveznih določb se bo postopalo po sklepih kazenskega odbora. — Predsednik SKZ.

★

Avtomobilisti in motociklisti, ki bodo to nedeljo dopoldne vozili iz Ljubljane preko Trojan v Celje, se zaradi istočasne kolesarske dirke na tej progi vljudno naprošajo, naj ob srečavanju ali prehitevanju dirkačev vozijo previdno in z zmanjšano brzino, da ne bo nesreč. Obenem se naprošajo tudi vsa gasilska društva in predstavniki občin iz krajev, koder bodo dirkali, da vsi po svojih močeh pazijo na red ob prehodu državne ceste. Dirkači bodo odšli iz Ljubljane ob 6. odn. 7. zjutraj in se bodo vrnili med pol 10. in pol 11. uro. — Upravni odbor SKZ.

Juniorski dvoboj Planina—Celje

Po daljšem presledku bo v nedeljo s pričetkom ob 9. na celjski Glaziji zanimivo atletsko tekmovanje naših najmlajših atletov. Nastopili bodo juniorji Planine iz Ljubljane. Celje pridno skrbi za svoj atletski naraščaj in nekateri so dosegli že sedaj zelo lepe uspehe ter obetajo, da bodo tudi v bodoče uspešno branili priznani renome celjske atletike. Imena Taček, Kos, Deržek, Veble in drugi nam jamčijo za to. V nedeljo bomo imeli priliko primerjati sile vseh teh mladih atletov. Prepričani smo, da nas ne bodo razočarali. Zato ne zamudite priti na ta nedeljski dvoboj.

Pokalni brzi turnir Svobode. Na tem turnirju bosta preiskusila svoje moči dva ligaša SNZ—SK Ljubljana in Olimp iz Celja. Ljubljana je pridobila nekaj mladih moči, a tudi Olimp je svoje vrste ojačil. Zanimivo bo brez dvoma tudi srečanje med pomlajenim Hermesom in Svobodo. Borba za podarjena pokala bo vsekakor zanimiva in za sportno publiko privlačna.

ŽSK Hermes (Centralni odbor). Redna plenarna seja c. o. bo drevi ob 19.30 v palači »Grafike« Udeležba za vse gg. strogo obvezna. Predsednik.

STK Moste. Drevi sestanek vseh aktivnih nogometašev. Sprejemajo se juniorji.

SK Slavija. Danes od 17. dalje trening za vse igralce na igrišču za Kolinsko tovarno. Ob 20. članski sestanek za vse igralce in člane. Zaradi tekme s Korotanom in zaradi turnirja na praznik 15. t. m. Vsi gg. odborniki do zadnjega zaradi prevzema funkcij. Načelnik.

†

Mirno je zaspal v večnost gospod

VLADIMIR DEKLEVA

RAČ. INSPEKTOR

Pogreb blagega pokojnika bo v soboto 10. avgusta 1940 ob 17. uri iz žal, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, Trst, Beograd, 8. avgusta 1940.

MARIJA, soproga; NADA, hčerka; MARIJA DEKLEVA, mati; OLGA, ALOJZ, STANKO, RUDI, bratje — in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesarskega pomočnika za vsa dela sprejmem takoj. Jesih, mesar Medvode. 21868-1

Urarskega pomočnika prvovrstnega, za malo in veliko delo išče za takoj A. Janko, urar, Maribor, Jurčičeva ulica 8. 21806-1

Šofer trezen, pošten, se sprejme takoj k tovornemu avtomobilu za ca. 1 mesec. Poizve se Podmilščakova 18, Bežigrad. 21925-1

Modistinjo in prodajalko sprejme v stalno službo salon »Chic«, Ljubljana, Wolfova ul. 3. 21923-1

Natakarico s prakso in znanjem nemščine, za boljšo gostilno v Celju sprejmem takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 21942-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali adjanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din

Mlada natakarica čedna, išče službe. Nastop mogoč takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 21908-2

Natakarica 19 letna, čedne zunanjosti, simpatična, oboj. strogo poštena, želi mesta v boljši gostilni ali restavraciji. Nastopi lahko s 15. avg. Ponudbe pod »Zanesljiva in zmožna 934«. 21934-2

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Staro stoječo turbino od 18 do 24 Ks kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 21799-7

Rabljene vreče za moko, velike in male, za mekinje, sol, kavo, riž in sladkor ponudite v nakup firmi Adler Josip, Sombor. 21936-7

Wertheim blagajno večjo in manjšo, kupimo. Cenj. ponudbe z navedbo podrobnosti poslati na ogl. odd. Jutra pod »Blagajna«. 21927-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne knjižice vrednostne papirje **kupujemo** stalno in po najvišjih cenah in takojšnjemu plačilu **RUDOLF ZORE** Ljubljana, Gledališka ulica štev. 12. 21844-16

Kupuje! Prodaja! **Hranilne knjižice** bank in hranilnic ter **vrednostne papirje** po najugodnejših cenah **Bančno kom. zavod Maribor.** 188-16

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gostilno, vinotoč ali mlekarno v Mariboru prevzamem ali vzamem na račun. Samo na prometni točki. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prevzem - točno«. 21933-17

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Damsko in moško športno kolo najfinejše italijanske znamke, popolnoma novo, za vsako ceno naprodaj. Strojna delavnica, Sv. Petra c. 85. 21931-11

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Drva bukova, gabrova in drugih vrst, zdrava, suha, samo v večjih partijah, postavljena na nakladalno postjo v vagon ali v kolodvorsko skladišče, kupujemo po solidnih cenah na licu mesta. Ponudbe na »Dubravka«, trgovino z gradbenim materialom in drvmi, Zagreb, Ilica br. 11. 21834-15

Drva! Drva raznih vrst, kupujemo po vagonskih pošiljkah. Točne ponudbe z navedbo najnižje cene na Frajdinger, Sombor, Poštni predal 20. 21907-15

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Velika hiša z gostilniškimi in trgovskimi prostori v Slovenjem Gradcu — bivši Narodni dom — sredi mesta na najlepšem kraju naprodaj. Prodaja se tudi velika žaga v neposredni bližini mesta. Podrobnejše informacije daje: R. Druškovič, Slovenj Gradec. 21864-20

Stanovanja išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enosobno stanovanje s pritiklinami iščem, ali grem tudi za hišnika, najrajši takoj ali s 1. septembrom. Naslov v vseh posl. Jutra. 21924-21a

Trisobno stanovanje z vsemi pritiklinami, lepo, suho in zračno, po možnosti z vrtom, išče za september, mirna družina štirih oseb. Ponudbe z opisom, ceno in čas vselitve na ogl. odd. Jutra pod »Miren dom 75«. 21945-21a

Dijaške sobe

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dva dijaka srednješolca sprejmem v dobro oskrbo in strogo nadzorstvo. Pomoč pri učenju. Klavir na razpolago. Naslov v vseh posl. Jutra. 19371-22

Pridelki

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kislo zelje novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91. 186-33

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Izgubila sem zlato verižico z križcem in briljanti od Poljanske ceste do Vodnikovega trga. Poštenega najditelja prosim, da ga vrne, ker mi je drag spomin, na ogl. oddel. Jutra. 21919-28

Sadje

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

I.a sveže hruške slive, jabolka, košare 50 kg din 210, košare 12 kg din 55, franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 21918-34

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Posebni oddelek steznikov in moderčkov — izdelava po meri — po priznanem specialnem kroju — modna trgovina — DEMA, Masarykova 14 (Grafika). 21926-30

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din,

Čar narave! Dvignite pismo v ogl. odd. Jutra. 21911-24

Mlada dama s svojim stanovanjem, išče starejšega prijatelja, strogo diskretnega, ki bi ji denarno pomagal. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Diskrecija pogoj«. 21928-24

50 različnih modelov dvokoles si lahko brezobvezno ogledate pri IGN. VOK Ljubljana, Tavčarjeva 7

Jelsa! V soboto nemogoče! Potem javim za naprej, kdaj. Čitaj. 21930-24

Dvignite v oglasnem oddelku dospele ponudbe!

Bližina mesta, Beograd, Cena ne igra vloge, C. 41, Carinarnica, Cabriolet, Čista soba, Čisto 1704, Delno odplačevanje, Dobra kuharica, Dve osebi, Drago stroga tajnost, Dva motorja, Dobro ohranjeno 767, Diesel 1928, Dobro prijateljstvo, Diskretno prijateljstvo, Dve leti prakse, Dobra kupčija, Dobra pis. moč, Denar, Dobra prilika, Dvocevka, Dober potnik, Dobro ohranjena, Dober plačnik, Dobro ohranjen voziček, Diskretna sreča samo enega, Donosno, Eksistenca, Elektromehanik, Eifel Ford, Energična, Gospodinja, Gostilničarka, Hišnik - vrtnar, Knjižica, Kontoristinja, Kombiniran stroj, Kuharica, Krojač, Lahko oddaljeno od železnice, Lepo je bilo, Lesni manipulant, Mirna stalna stranka, Mirna stranka - točen plačnik, Mirna soba, Mirje 10, Mirno, Mlad in zanesljiv, Navesti ceno, Nujno, Natančna, Naložitev denarja, Nastop prvega septembra, Ohranjena, Privatnik, Pridna prodajalka, Prinaša zadovoljstvo, Plačam točno 25, Pošten 845, Preprosta, Poseben vhod, Pohištvo, Poštena vajenka 100, Promet 1940, Pekovski pomočnik, Prazna, Pri dolgem mostu, Posestvo 11, Poštena 66, Plačam naprej, Pridno pošteno dekle, Poštena 120, Polir, Lepa jesen 50, Lepo in sončno, Resnost 21676, Resna in točna, Resnica, Stalnost, Simpatija in blag značaj, Skupna dolžina ob cesti 40 m, Skupno gospodinjstvo, Sigurno, Soba s klavirjem, Skupni račun, Sončno, Stalno, Strogo diskretno, Samec srednjih let, Sigurna gotovina, Strogi center, Slovenija, Srčna kultura, Siguren in stalen zaslužek, Simpatična, Steklene omare, Samostojna kuharica, Sem boljše dekle, Sijajen zaslužek, Skupno veselje, Srčna bodočnost, Skupno življenje, Soba s tekočo vodo ali garconiera, Štedilnik za kuharico, Takoj 21689, Tehnika, Takoj gotovina, Takoj poslati, Točna plačnika, Tričianska, Točen plačnik, Takoj 33, Takoj zaposlena, Takoj 1940, Tovarištvo, Takoj denar, Trgovska pomočnica in trg. vajenec, Trés elegant, Ugodna cena, Uteha, Varčno in skromno, Vozač, Vsestransko verziran, Vinograd, Volčjak, Vajenka 415, Vestna, Varnost, Več nadstropij, Varčna in poštena, Vestno in strogo zaupno, Vogalna, Vredno, Verziran, Za denar, Zanesljiv polir, Zaposlena, 900 točno, 300 din, 25 tisoč, 30 tisoč, 33, 29, 66, 77, 2 leti prakse.

Klišeje eno- in večbarvne JUGOGRAFIKA

Ljubljančanka, ki se je približala svoji stoletnici

Med najstarejše ljubljanske prebivalce spada prav gotovo gospa Ivanka Šternova, ki je nedavno obhajala svoj 95. rojstni dan. Ugledna gospa živi že čez štirideset let v svoji hiši na Emonski cesti mirno in skromno življenje ter si je pridobila s svojo poštenostjo in dobroto nedeljeno spoštovanje vseh, ki jo poznajo. Vsak, ki je le enkrat prestopil prag njene gostoljubne hiše, je odnesel s seboj vtis velike poštenosti in redke kremenitosti njenega svetlega značaja. Gospa je vdova že od 1913. leta in je bil njen mož priznan vojaški kapelnik, s katerim sta v letih vseskozi neskaljene zakonske sreče prepotovala v času pred

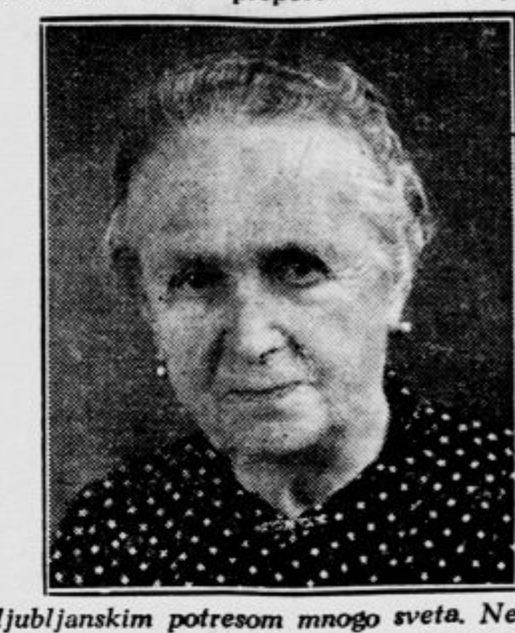

ljubljanskim potresom mnogo sveta. Nekaj let sta bivala v Trstu, tam sta se prav za prav poročila. Od potresa naprej pa prebiva gospa v Ljubljani. Po moževi smrti se je čisto umaknila vase, le kdaj pa kdaj še pohiti v Naklo na Gorenjsko, kjer se je rodila. Daleč je že od takrat — 3. junija 1845. leta, to je datum njenega rojstva. Več decenijev je članica Društva hišnih posestnikov, ki jo je ob 90-letnem jubileju izvolilo za častno članico.

Kljub visoki starosti se moreš začuditi nenavadni svežosti in mladostni živahnosti gospe Ivanke. Toda preveč skromna je, da bi hotela poslušati laskave besede. »Kar pustite to«, pravi z dobrodušnim nasmeškom, leta se ne dajo skriti. Počutim se pa v resnici precej mlajša in upam, da bom zdrava dočakala še kakšen jubilej.« — Skromnost je sploh ena njenih največjih kreposti. Kolikerim je že pomagala v nesreči in bedi, pa nikoli ni iskala zahvale, niti hvaležnosti. Kar morem, pa dam in storim, je rekla. Prijetno domače je v njenem domu. Tu živi sama s pomočnico, se vsak dan izprehaja po prostranem vrtu, ki ga še zmerom sama skrbno oskrbuje in obdeluje. Vsak dan že dolga leta prebira »Jutro« in »Slovenski Narod«, saj je bila njena hiša zmerom odprta napredni misli in njeno srce zmerom vdano domovini.

Rada ostaja v svoji čisti, prijetni sobici, kjer z vsakega kosa bogatega, starinskega pohištva se vije duh dobrih, starih časov. Včasih se odpravi v mesto in se ne more prečuditi njegovemu naglemu razmahu in razvoju.

»Svoje dni je bila Ljubljana vendar tako majhna, zdaj je pa tako velika reč.« In prične s pripovedovanjem spominov na dneve groze in trepeta o priliki ljubljanskega potresa, ko so prestrašeni in zbegani meščani iskali zavetja v ogromnih zeljarskih sodih v Trnovem. Tudi sama je uslužno odstopila kos svojega vrta beguncem. Spomin ji ni prav nič opešal. Natanko se še spominja vsega, kar ji je oče pripovedoval o časih ko so Francozi zasedli naše kraje. Njeno pripovedovanje je živahno in zanimivo do zadnjih potankosti. Njeno življenje rase v polno stoletje in to je redek, velik praznik, h kateremu ji čestitamo z iskreno željo, da bi čez pet let prav tako zdrava in čila praznovala svoj stoti rojstni dan. — Gospej Ivanki Šternovi želimo še vrsto srečnih in zadovoljnih let!

Iz življenja na deželi

Iz Gornje Radgone

gr— **Osebna vest.** Za sodnika pri okrajnem sodišču v Gornji Radgoni je imenovan g. Anton Petrovič - Poljak, doslej sodni pristav pri okrajnem sodišču v Kočevju.

gr— **Vlomilska tolpa.** Nedavno je bilo vlomljeno v gosposko hišo Franca Sommerja na Aženskem vrhu pri Gornji Radgoni. Vlomilci so odnesli volnene odeje, rjuhe, perilo, razno jedilno orodje, zalogo cigar in cigaret in žganje. V nedeljo pa so vlomilci vlomili v viničarijo Antona Krempla na Policah, kjer so pričakovali obilen plen. Viničar je bil namreč nekaj dni poprej prodal kravo in hranil denar za nakup drugega živinčeta, kar je gotovo bilo znano vlomilcem. Ker pa viničar ni shranil denarja doma, so odnesli nekaj perila in pa vso zalogo žganja in masti. Vse kaže, da gre v obeh primerih za eno in isto vlomilsko tolpo. Opozarja se občinstvo, da ne kupuje sumljivega blaga.

gr— **Strela je udarila v viničarijo.** V torek 6. t. m. okoli poldneva je bila nad Gornjo Radgono in okolico kratka nevihta, med katero je strela udarila na Policah v viničarijo, kjer je službooval viničar Potočnik Jožef, razrušila dva ogla in švignila skozi kuhinjo, kjer je oplazila 17 letno hčer Antonijo, ki se je nezavestna zgrudila na tla. Vendar je kmalu prišla k sebi. V okolici Ivanjševcev in Ivanjcev je padala med nevihto tudi gosta toča, ki je napravila precej škode.

gr— **Nesreči.** V Meleh pri Gornji Radgoni je posestnica Neža Kokolova padla tako nesrečno, da si je zlomila desnico. Pri mesarju Alojzu Pučku v Gornji Radgoni je 16-letnemu vajencu Francu Osojniku med delom spodrsnil nož, da si je prerezal glavno žilo v nadlaktu levice. Zdravnik dr. Vinko Čremošnik je za oba odredil prevoz v bolnišnico v Murski Soboti.

V nedeljo k Prešernovi koči na Stolu!

Trideset let kljubuje naša Prešernova koča viharjem in snežnim metežem pod očakom Stolom. Trideset let je že lep planinski praznik in ni, da bi ga prezrli!

Podružnica Slovenskega planinskega društva v Kranju bo počastila ta jubilej z izletom na Stol, katerega se bodo udeležili prav gotovo vsi ljubitelji naših gora.

Na Stol bodo prihiteli tudi domačini. Saj bo tega dne služba božja ob 11. uri pod vrhom, kakor pred tridesetimi leti...

Kako naj pozabimo ob tej priliki, na našo zvesto oskrbnico Klaro! Deset let nepretrgoma gospodinji v visoki naši postojanki — deset let neumorno in vdano dela v prospeh planinstva. Letos je zadnje leto še med planinci. Jesen jo vabi v dolino, kjer naj jo prebije srečna in zadovoljna. Kranjska podružnica ji že danes izreka svojo najlepšo zahvalo za njeno požrtvovalno delo. Ohranili jo bomo v najlepšem spominu.

Da ji izkažemo tudi vidno priznanje, smo povezali skromno slavnost naše postojanke z njenim godom.

Na račun pa bodo prišli tudi znanci in prijatelji gospodarja društva, g. Korsiča, ki prav tako goduje...

Zatorej v nedeljo na veselo svidenje na Stolu!

Kinematografi

Kranj. Kino Narodni dom prikazuje samo še danes francosko filmsko delo »Igra življenja«. (—)

RADIO

Petek, 9. avgusta

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Iz slovenskih krajev (plošče). — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo. — 19.40: Objave. — 20: Za planince. — 20.10: Ženska ura: Preskrba s hrano (ga. Helena Kelhar). — 20.30: Koncert radijskega orkestra, vmes poje samospeve gdč. Franja Senegačnik, spremlja prof. M. Lipovšek. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Kitaro igra g. Stanko Prek.

Beograd 19.40: Narodne pesmi. — 20.40: Simfonični koncert s plošč. — 22: Plesna muzika. — **Zagreb** 17.45: Pevski in klavirski koncert. — 20.30: Musorgskijeva glasba (plošče). — Sofija 19: Vesela muzika. — 20: Klavirski koncert. — 20.50: Puccinijeva opera »Turandot«. — 23.15: Ples. —

Več VARILCEV

za avtogensko varjenje IŠČEMO. Nastop takoj. — Ponudbe na Propaganda a. d., Beograd, poštni predal 409 pod »1331«.

POSOJILNICA V RIBNICI n/DOL. razpisuje mesto **zadružnega tajnika**

Ponudbe z navedbo pogojev, referenc, curriculum vitae in priložitvijo dokumentov je vložiti do konca septembra t. l.

ZAVOD »ČAČAK«

SPREJME TAKOJ večje število

ORODJARJEV

V poštev prihajajo samo prvovrstni delavci z daljšo prakso. Javiti se osebno z dokumenti o obrti, poslovno knjižnico, spričevali o dosedanjem praktičnem delu, ovkolikor ga imajo, ter kolikovo prošnjo. Iz uprave Zavoda »Čačak«, T. br. 12365/40 leta.

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni **JOS. REICH** Ljubljana Poljanski nasip 4-6 Pralnica Svetlolikalnica

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam ob težki izgubi našega ljubljenega soproga, očeta, strica in svaka, gospoda

ANGELA GRUDEN

OROŽ. NAR. V POKOJU

izrazili svoje sožalje, vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti ter vsem darovalcem cvetja iskrena hvala.

Iskrena hvala tudi vsem onim, ki so mu lajšali gorje v težki bolezni.

Rodbina GRUDEN

Umrl je naš nepozabni najdražji atek

dr. JOSIP KRONVOGEL

SODNI DVORNI SVETNIK V POKOJU

Pogreb bo iz hiše žalosti v Črmlji, na pokopališče pri Sv. Bolfenku v Slovenskih goricah v soboto, dne 10. avgusta 1940 ob 16. uri.

Maša zadušnica se bo darovala 12. avgusta 1940 ob 6. uri zjutraj v župni cerkvi Sv. Bolfenka v Slovenskih goricah.

Prosimo tihega sožalja!

ČRMLJA, dne 8. avgusta 1940.

ADA KRONVOGEL, soproga; KAMILO, ILKA, ADA, otroci; MIRO BRECKO, JOŽE VIDIC, zeta; ANA KRONVOGEL, snaha; MARJANCA in MAJDICA, vnukinji.

Zahvala

Vsem, ki so nam lajšali gorje ob izgubi našega

dr. Rika Fuxa

naša najprisrčnejša hvala.

Žalujoči ostali

Za vedno nas je zapustila naša žena, mamika, babica, tašča, sestra in svakinja, gospa

Katinka Petovar

roj. RAJH,

POSESTNICA IN TRGOVKA

Po dolgi, težki bolezni in hudem trpljenju, ki ga je junaško prenašala, je danes ob 16.30 umrla.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo ob 14.30 iz hiše žalosti na svetinsko pokopališče.

Ivanjkovci, dne 8. avgusta 1940.

LOVRO PETOVAR, soprog; CIRIL, LAVOSLAV, DRAGOMIR, MIRKO, sinovi; DANICA, MILENA, MARIJICA, hčerke; VILKO OGORELEC, art. kapetan, zet; ROZIKA roj. ZELENKO in MICIKA roj. LEGAT, sinahi; DARINKA, DRAGICA in NADKA, vnukinje; brat, sestre, svaki, svakinje in ostalo sorodstvo.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.